

Tegemoetkomingen mobiliteitshulpmiddelen VSB

Prof. dr. Wim Marneffe
Dr. Tom Vandersteegen
Toon Moons

Universiteit Hasselt

Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
 Minderbroedersstraat 8 – B-3000 Leuven
 Tel 0032 16 37 34 32
 E-mail: swvg@kuleuven.be
 Website: <http://www.steunpuntwvg.be>

**STEUNPUNT
 WELZIJN
 VOLKSGEZONDHEID &
 GEZIN**

Publicatie nr. 2025/03
 SWVG-Rapport 37
 Titel rapport: Tegemoetkomingen mobiliteitshulpmiddelen VSB
 Promotor: Prof. dr. Wim Marneffe
 Copromotor: Dr. Tom Vandersteegen
 Onderzoekers: Toon Moons

Universiteit Hasselt

Dit rapport kwam tot stand met de steun van de Vlaamse Overheid. In deze tekst komen onderzoeksresultaten van de auteur(s) naar voor en niet die van de Vlaamse Overheid. De Vlaamse Overheid kan niet aansprakelijk gesteld worden voor het gebruik dat kan worden gemaakt van de meegedeelde gegevens.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder uitdrukkelijk te verwijzen naar de bron.

No material may be made public without an explicit reference to the source.

Het consortium SWVG

<i>Deelnemende instellingen - Dagelijks bestuur</i>	
KU Leuven	
· LUCAS, Centrum voor zorgonderzoek en consultancy	Prof. dr. Anja Declercq
· Instituut voor Sociaal Recht	Prof. dr. Koen Hermans
· HIVA - Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving	Prof. dr. Johan Put
	Prof. dr. Tine Van Regenmortel
UGent	
· Vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management	Prof. dr. Bram Verschuere
· Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg	Prof. dr. Katrien Vanthomme
· Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg	Prof. dr. Jeroen Trybou
Vrije Universiteit Brussel	
· Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen	Prof. dr. Johan Vanderfaeillie
Universiteit Antwerpen	
· Faculteit Sociale Wetenschappen	Prof. dr. Koen Decancq
<i>Partnerinstellingen</i>	
Universiteit Hasselt	
· Faculteit Geneeskunde en Levenswetenschappen	Prof. dr. Wim Pinxten
Thomas More Hogeschool	
· Unit Mens & Welzijn	Dr. Peter De Graef
Arteveldehogeschool	
· Sociaal Werk	
Hogeschool Gent	
· Onderzoekscentrum 360° Zorg en Welzijn	
UC Leuven-Limburg	
· Research & Expertise - Expertisecentrum Health Innovation	
Karel De Grote hogeschool	
· Onderzoek en maatschappelijke dienstverlening	
Hogeschool PXL	
· Expertisecentrum PXL Social Work Research	
Odisee co-hogeschool	
· Studiegebied Sociaal-Agogisch Werk	
KeFor	
· Kenniscentrum Forensisch Psychiatrische Zorg	
<i>Coördinatie en secretariaat</i>	
Coördinator SWVG Administratieve ondersteuning	Dr. Kathleen De Cuyper Manuela Schröder Lut Van Hoof

Rapport 37

januari 2025

Tegemoetkomingen mobiliteitshulpmiddelen VSB

Promotor: Prof. dr. Wim Marneffe

Copromotor: Dr. Tom Vandersteegen

Onderzoeker: Toon Moons

Universiteit Hasselt

Samenvatting

Deze studie, uitgevoerd in de periode juli 2023 - juni 2024, in het kader van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (SWVG), en in samenwerking met de Vlaamse sociale bescherming (VSB), had tot doel om voor Vlaanderen:

- na te gaan voor welke mobiliteitshulpmiddelen (MOHM) en leeftijdsgroepen de uitbreiding van de huur van mobiliteitshulpmiddelen in de thuiszorg interessant is; en
- te onderzoeken of en op welke wijze een tweedehandssysteem voor mobiliteitshulpmiddelen ontwikkeld kan worden.

Uitbreiding verhuursysteem

In het eerste deel van deze studie maken we een inschatting van de budgettaire kost van een uitbreiding van het verhuursysteem voor mobiliteitshulpmiddelen in de thuiszorg. Deze uitbreiding heeft enerzijds betrekking op de leeftijdscategorie 60-84 jaar voor de manuele rolstoelen, elektronische rolstoelen en elektronische scooters, en anderzijds op de elektronische scooters voor 85-plussers.

Uit de analyse per gebruiker blijkt o.b.v. de meest recente en volledige cijfers (2022) dat enkel de verzorgingsrolstoel op budgettaire vlak een besparing zou opleveren in het verhuursysteem t.o.v. het verkoopsysteem voor alle leeftijdscategorieën (Tabel 1.1). Voor dit type MOHM is de gemiddelde budgettaire kost immers hoger in het verkoopsysteem dan in het verhuursysteem. Zonder aanpassingen in de huidige procedures is het verhuursysteem, uitgaande van de berekende gemiddelde gebruiksduren, voor de leeftijdscategorie 60-84 jaar en voor elektronische scooters bij 85-plussers, derhalve niet kostenefficiënt. Voorbeelden van aanpassingen zijn het laten ophalen van het MOHM door de gebruiker of de gebruiker op een billijke wijze laten bijdragen in de huur van een MOHM. Verder onderzoek naar de haalbaarheid en wenselijkheid van dergelijke aanpassingen, en de impact hiervan op verstrekkers en gebruikers, is desgevallend absoluut noodzakelijk.

Tabel 1.1 Gemiddelde kost van MOHM in het verkoop- vs. verhuursysteem (2022)

60-84 jaar	Verkoop	Verhuur	Verschil
Standaard rolstoel	€ 950,22	€ 2.015,01	+€ 1.064,79
Modulaire rolstoel	€ 1.540,12	€ 2.825,83	+€ 1.285,71
Verzorgingsrolstoel	€ 3.771,16	€ 2.163,69	-€ 1.607,47
Actief rolstoel	€ 3.914,00	€ 4.422,00	+€ 508,00
Elektronische rolstoel binnen	€ 11.615,33	€ 34.003,20	+€ 22.387,87
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 16.587,99	€ 37.545,20	+€ 20.957,21
Elektronische rolstoel buiten	€ 15.965,07	€ 50.296,40	+€ 34.331,33
Elektronische scooter binnen	€ 1.024,51	€ 4.100,40	+€ 3.075,89
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 2.389,85	€ 6.704,72	+€ 4.314,87
Elektronische scooter buiten	€ 3.758,51	€ 10.409,96	+€ 6.651,45
≥85 jaar			
Elektronische scooter binnen	€ 1.024,75	€ 2.733,60	+€ 1.708,85
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 2.377,72	€ 5.822,52	+€ 3.444,80
Elektronische scooter buiten	€ 3.688,88	€ 7.939,80	+€ 4.250,92

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

In theorie heeft een verhuursysteem, dat ook een vorm van tweedehandssysteem is, het potentieel om kostenefficiënter te zijn dan een verkoopsysteem. De combinatie van de verschillende parameters die van belang zijn bij de verstrekking van een MOHM maken echter dat het verhuursysteem voor de meeste onderzochte MOHM en leeftijdscategorieën niet kostenefficiënter is op budgettaire vlak. Op economisch vlak wordt het potentieel van een MOHM in het verhuursysteem doorgaans wel beter benut dan in het verkoopsysteem. Terwijl een MOHM in het verhuursysteem in principe ingezet wordt tot het einde van de levensduur, is dit in het verkoopsysteem namelijk niet altijd het geval.

De kostendrijvers in het verhuursysteem zijn enerzijds het huurforfait en anderzijds de gemiddelde gebruiksduur van een mobiliteitshulpmiddel door een gebruiker. Terwijl de huurforfaits¹ dezelfde indexering volgen als in het verkoopsysteem en dus in zekere zin onder controle en voorspelbaar zijn, ontbreken echter duidelijke inzichten in de (evolutie van de) gemiddelde gebruiksduren. Voldoende actuele data omtrent de gemiddelde gebruiksduren zijn momenteel namelijk nog niet beschikbaar. Systematische registratie en monitoring van de gebruiksduren blijft daarom noodzakelijk, gelet op de potentiële impact op de kostenefficiëntie van het verhuursysteem.

In de eerste jaren van de periode 2024-2029 zal het verhuursysteem voor 60-84-jarigen kostenefficiënter zijn dan het verkoopsysteem voor alle types MOHM, met in 2024 een totale besparing van €16,19 miljoen voor 60-84-jarigen en €0,66 miljoen voor 85-plussers in het verhuursysteem t.o.v. het verkoopsysteem (Tabel 1.2). Eens op kruisnelheid zal het verhuursysteem echter voor nagenoeg alle types MOHM, behalve voor de verzorgingsrolstoel, een grotere budgettaire kost met zich meebrengen dan het verkoopsysteem. In totaal zou in 2029 de budgettaire kost van het verhuursysteem, met €62,22 miljoen en €3,36 miljoen, meer dan twee keer zo hoog zijn dan van het verkoopsysteem voor respectievelijk 60-84-jarigen en 85-plussers.

¹ De initiële huurforfaits in het verhuursysteem werden bepaald op basis van analyses gebruikmakend van de principes van activity-based costing (ABC) en in overleg met de sector.

Tabel 1.2 Prognose van de budgettaire kost van het verkoop- vs. verhuursysteem in 2024 en 2029

60-84 jaar	2024			2029		
	VERKOOP	VERHUUR	VERSCHIL	VERKOOP	VERHUUR	VERSCHIL
Standaard rolstoel	€ 3.896.315,51	€ 972.064,80	-€ 2.924.250,71	€ 5.121.203,11	€ 10.105.698,78	+€ 4.984.495,67
Modulaire rolstoel	€ 3.496.740,34	€ 785.502,90	-€ 2.711.237,44	€ 4.593.924,89	€ 7.864.588,76	+€ 3.270.663,87
Verzorgingsrolstoel	€ 883.624,98	€ 104.898,24	-€ 778.726,74	€ 1.163.350,82	€ 641.088,87	-€ 522.261,95
Actief rolstoel	€ 806.702,36	€ 99.430,80	-€ 707.271,56	€ 1.061.772,58	€ 1.110.462,24	+€ 48.689,66
Elektr. rolstoel binnen	€ 1.171.799,39	€ 428.795,10	-€ 743.004,29	€ 1.533.650,31	€ 4.183.541,29	+€ 2.649.890,97
Elektr. rolstoel binnen/buiten	€ 5.974.074,60	€ 1.530.752,40	-€ 4.443.322,20	€ 7.844.985,07	€ 16.502.879,94	+€ 8.657.894,86
Elektr. rolstoel buiten	€ 34.636,95	€ 9.221,40	-€ 25.415,55	€ 38.326,84	€ 112.241,35	+€ 73.914,51
Elektr. scooter binnen	€ 366.750,69	€ 172.695,60	-€ 194.055,09	€ 482.065,90	€ 1.796.852,59	+€ 1.314.786,69
Elektr. scooter binnen/buiten	€ 3.165.368,29	€ 1.402.196,40	-€ 1.763.171,89	€ 4.159.488,49	€ 11.060.516,49	+€ 6.901.028,01
Elektr. scooter buiten	€ 2.641.978,06	€ 744.163,20	-€ 1.897.814,86	€ 3.469.316,19	€ 8.845.617,57	+€ 5.376.301,38
TOTAAL	€ 22.437.991,18	€ 6.249.720,84	-€ 16.188.270,34	€ 29.468.084,19	€ 62.223.487,87	+€ 32.755.403,68
≥85 jaar						
Elektr. scooter binnen	€ 86.706,21	€ 40.818,96	-€ 45.887,25	€ 114.393,65	€ 291.271,95	+€ 176.878,30
Elektr. scooter binnen/buiten	€ 778.944,67	€ 346.816,80	-€ 432.127,87	€ 1.024.607,32	€ 2.395.343,93	+€ 1.370.736,61
Elektr. scooter buiten	€ 256.102,16	€ 73.497,60	-€ 182.604,56	€ 332.091,59	€ 670.950,45	+€ 338.858,86
TOTAAL	€ 1.121.753,04	€ 461.133,36	-€ 660.619,68	€ 1.471.092,56	€ 3.357.566,33	+€ 1.886.473,77

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Bij de eventuele uitbreiding van het verhuursysteem is bovendien ook aandacht nodig voor het perspectief van de verstrekkers en de gebruikers van MOHM. Vergeleken met 85-plussers bestaat de leeftijdscategorie van 60 tot 84 jaar namelijk uit een meer diverse groep gebruikers die bovendien actiever is en specifieke(re) behoeften heeft. Dit vereist meer maatwerk, waardoor de inzet van generieke MOHM binnen het verhuursysteem voor deze gebruikers minder vanzelfsprekend is. Verder onderzoek naar deze, en andere, mogelijke gevolgen voor de verstrekkers en gebruikers van de invoering van het verhuursysteem voor 60-84-jarigen, en ook voor de elektronische scooters voor 85-plussers, is noodzakelijk.

Vanuit het standpunt van de verstrekker is het daarnaast ook belangrijk om inzichten te krijgen in welke mate de werkelijke en kritische huurforfaits al dan niet de kosten van de verstrekker compenseren die gepaard gaan met hun activiteiten en handelingen voor het inzetten van een MOHM in het verhuursysteem in de thuiszorg voor 60-84-jarigen. Omwille van het ontbreken van voldoende en betrouwbare inschattingen voor de tijdsbestedingen en out-of-pocket-kosten van de activiteiten en handelingen, kon echter geen totale actuele kost en geactualiseerde huurprijs per type MOHM berekend worden. Desalniettemin is een rekenmodel beschikbaar voor elk type MOHM voor de berekening van geactualiseerde huurforfaits, mits de beschikbaarheid van de nodige gegevens. Initiatieven die bijdragen aan het verkrijgen van inzichten m.b.t. deze gegevens in een sector kunnen hierin een rol spelen.²

² Een voorbeeld is het pilootproject over de invoering van een transparante sectorspecifieke boekhouding in de residentiële ouderenzorg: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/invoering-van-een-transparante-sectorspecifieke-boekhouding-residentiele-ouderenzorg-pilootproject>.

Ontwikkeling tweedehandssysteem

In het tweede deel van dit onderzoek ontwikkelen we een tweedehandssysteem voor mobiliteits-hulpmiddelen. O.b.v. bestaande literatuur stellen we een tweedehandssysteem voor waarin MOHM die in het huidige verkoopsysteem vergoed worden, ook voor een tegemoetkoming in aanmerking komen in het tweedehandssysteem. Het voorgestelde tweedehandssysteem betreft daarnaast een uitbreiding van het huidige verkoopsysteem met een aantal elementen uit het huidige verhuursysteem.

In het voorgestelde tweedehandssysteem worden nieuw verkochte MOHM in het verkoopsysteem op het einde van de gebruiksperiode terug ingeleverd bij de verstrekker. Indien het ingeleverde MOHM op dat moment jonger is dan drie jaar en nog geherconditioneerd kan worden, kan het als tweedehands-MOHM opnieuw ingezet worden bij een nieuwe gebruiker. De verstrekker ontvangt hierbij een forfaitair bedrag voor de ophaling, herconditionering en herinzet van het tweedehandsMOHM, terwijl de nieuwe gebruiker een tegemoetkoming krijgt voor eventuele aanpassingen, indien deze niet hergebruikt kunnen worden, en een onderhoudsbudget.

Het is op dit moment echter niet mogelijk om een totale budgettaire kost te berekenen van het tweedehandssysteem voor de periode 2024-2029. Noodzakelijke gegevens ontbreken namelijk voor enerzijds de supplementen betaald door gebruikers en anderzijds de kosten voor de verstrekker voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem. We bieden wel inzichten in hoe hoog de maximale tegemoetkomingen voor deze kosten mogen zijn opdat de budgettaire kost van het tweedehandssysteem alleszins nog gelijk is aan de budgettaire kost van het huidige verkoopsysteem. Deze marge is daarbij afhankelijk van of aanpassingen al dan niet hergebruikt kunnen worden voor een nieuwe gebruiker, zoals weergegeven in Tabel 1.3.

Vanzelfsprekend geeft het hergebruik van aanpassingen een grotere marge voor de tegemoetkomingen voor supplementen en de herinzet van MOHM.

Tabel 1.3 Prognose van de maximale tegemoetkoming voor supplementen en kosten voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM in het tweedehands-systeem in 2025 en 2029 (break-even met het huidige verkoopsysteem)

60-84 jaar	2025		2029	
	Met hergebruik aanpassingen	Zonder hergebruik aanpassingen	Met hergebruik aanpassingen	Zonder hergebruik aanpassingen
Standaard rolstoel	€ 975,46	€ 909,45	€ 1.049,67	€ 978,64
Modulaire rolstoel	€ 1.616,13	€ 905,72	€ 1.739,09	€ 974,62
Verzorgingsrolstoel	€ 3.508,38	€ 3.159,63	€ 3.775,29	€ 3.400,00
Actief rolstoel	€ 3.682,22	€ 2.677,89	€ 3.962,35	€ 2.881,61
Elektr. rolstoel binnen	€ 10.865,44	€ 6.527,25	€ 11.692,06	€ 7.023,82
Elektr. rolstoel binnen/buiten	€ 15.482,76	€ 7.895,76	€ 16.660,65	€ 8.496,45
Elektr. rolstoel buiten				
Elektr. scooter binnen	€ 1.003,97	€ 1.002,90	€ 1.080,35	€ 1.079,20
Elektr. scooter binnen/buiten	€ 2.504,53	€ 2.498,58	€ 2.695,07	€ 2.688,66
Elektr. scooter buiten	€ 3.958,54	€ 3.946,56	€ 4.259,69	€ 4.246,81
≥85 jaar				
Elektr. scooter binnen	€ 1.003,64	€ 1.003,64	€ 1.080,00	€ 1.080,00
Elektr. scooter binnen/buiten	€ 2.501,91	€ 2.498,35	€ 2.692,25	€ 2.688,42
Elektr. scooter buiten	€ 3.959,59	€ 3.956,56	€ 4.260,83	€ 4.257,57

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Conclusies en beleidsaanbevelingen

- Uitgaande van de huidige huurforfaits en de berekende gemiddelde gebruiksduren, zou enkel de verzorgingsrolstoel op budgettair vlak een besparing opleveren met de invoering van het verhuursysteem voor 60-84-jarigen in de thuiszorg t.o.v. het verkoopsysteem. Een kostenefficiënt verhuursysteem voor 60-84-jarigen voor alle types MOHM en voor elektronische rolstoelen bij 85-plussers is bijgevolg enkel mogelijk met de nodige aanpassingen t.o.v. het huidige verhuursysteem.
- Een accurate monitoring van de gebruiksduur van een MOHM per gebruiker is cruciaal in het kader van de kostenefficiëntie van het verhuursysteem t.o.v. het verkoopsysteem.
- Uitgaande van de verwachte evolutie van de huurforfaits en de berekende gemiddelde gebruiksduren zou de uitbreiding van het verhuursysteem naar 60-84-jarigen en naar de elektronische scooters voor 85-plussers in het geheel een grotere budgettaire kost met zich meebrengen in vergelijking met het huidige verkoopsysteem.
- Naast de budgettaire impact van de invoering van het verhuursysteem voor 60-84-jarigen en voor andere types mobiliteitshulpmiddelen, is eveneens aandacht nodig voor de gevolgen van deze eventuele uitbreiding voor de verstrekkers en de gebruikers van MOHM. Een testfase op beperkte schaal zou hierin meer inzichten kunnen bieden.
- Voldoende en accurate gegevens, eveneens vanuit de sector, zijn noodzakelijk voor betrouwbare inschattingen betreffende de kosten van een verstrekker voor de inzet van een MOHM in het verhuursysteem.
- Een tweedehandssysteem voor MOHM kan ontwikkeld worden door het bestaande verkoopsysteem uit te breiden met bepaalde elementen van het huidige verhuursysteem voor de ophaling, herconditionering en herinzet van MOHM. Er zullen echter nog keuzes gemaakt moeten worden zoals o.a. bij wie de eigendom van het MOHM ligt, bij wie het MOHM ingeleverd kan worden, hoe gebruikers gestimuleerd kunnen worden om te kiezen voor een tweedehandsMOHM i.p.v. een nieuw MOHM, of en hoe supplementen betaald door de gebruiker vergoed worden, of ook aanpassingen hergebruikt kunnen/moeten worden, etc.
- Afhankelijk van de hoogte van de tegemoetkomingen voor supplementen betaald door de initiële gebruiker en voor de verstrekker voor de herinzet van een tweedehandsMOHM, zou een tweedehandssysteem voor MOHM op budgettair vlak voordelig kunnen zijn t.o.v. het huidige verkoopsysteem. Ook hier is echter nood aan voldoende en accurate gegevens, eveneens vanuit de sector, om volledige resultaten te bekomen en onderbouwde conclusies te kunnen formuleren betreffende de kostenefficiëntie van een tweedehandssysteem voor MOHM.

Inhoud

Hoofdstuk 1	Context	15
1	Situering	15
2	Beschrijving huidige werking	16
3	Begroting	17
4	Uitgaven	18
Hoofdstuk 2	Onderzoeksdoelstellingen, data, methodologie en stuurgroep	21
1	Onderzoeksdoelstellingen	21
2	Data	21
	2.1 Secundaire data	21
	2.2 Primaire data	22
3	Methodologie	22
	3.1 Uitbreiding verhuursysteem	22
	3.2 Ontwikkeling tweedehandssysteem	23
4	Stuurgroep	23
Hoofdstuk 3	Uitbreiding verhuursysteem voor MOHM	25
1	Budgettaire kost verkoopsysteem	25
	1.1 MOHM in verkoopsysteem	26
	1.2 Aanpassingen in verkoopsysteem	26
	1.3 Onderhoud in verkoopsysteem	27
	1.4 Gefactureerd bedrag voor MOHM, aanpassingen en onderhoud in verkoopsysteem	28
	1.5 Aantal gefactureerde MOHM in verkoopsysteem	29
	1.6 Gemiddeld gefactureerd bedrag in verkoopsysteem	30
2	Budgettaire kost verhuursysteem	32
	2.1 Gebruiksduur MOHM	32
	2.2 Huurforfaits	33
	2.3 Gemiddelde budgettaire kost verhuursysteem	34
3	Kostenanalyse verkoop- vs. verhuursysteem	34
	3.1 Analyse per gebruiker o.b.v. historische cijfers	35
	3.2 Simulatie totale budgettaire kost 2024-2029	37
4	Huurforfait vanuit standpunt verstreker	48
	4.1 Input vanuit de sector	49
	4.2 Activiteiten en handelingen voor inzet MOHM in verhuursysteem voor 60-84 jaar	50
	4.3 Rekenmodel huurforfaits verhuursysteem voor 60-84 jaar	51

Hoofdstuk 4	Tweedehandssysteem voor MOHM	55
1	Waarom een tweedehandssysteem voor MOHM?	55
1.1	Groeiende behoefte aan mobiliteitshulpmiddelen	55
1.2	Niet-gebruik na aankoop	55
1.3	Kostenefficiëntie	56
1.4	Europese Green Deal	56
2	Tweedehandssystemen voor MOHM in andere landen	57
2.1	Nederland	57
2.2	Noorwegen	58
2.3	Verenigd Koninkrijk	59
2.4	Frankrijk	59
3	Tweedehandssystemen in het algemeen	60
3.1	Vormen van toeleveringsketen	60
3.2	Modaliteiten van een tweedehandssysteem	62
3.3	Prijszetting in een tweedehandssysteem	65
4	Voorstel van een tweedehandssysteem voor MOHM	66
4.1	Open tweedehandssysteem	66
4.2	Gesloten tweedehandssysteem	69
5	Budgettaire kost gesloten tweedehandssysteem	72
5.1	Aantal MOHM in het tweedehandssysteem	72
5.2	Tegemoetkomingen in het tweedehandssysteem	75
5.3	Budgettaire kost tweedehandssysteem in 2024-2029	77
5.4	Verkoop- vs. tweedehandssysteem 2024-2029	78
Hoofdstuk 5	Conclusie	81
1	Uitbreiding verhuursysteem	81
2	Ontwikkeling tweedehandssysteem	85
Bijlagen		87
1	Vereenvoudigde schematische weergave van het huidige verkoopsysteem voor MOHM	88
2	Vereenvoudigde schematische weergave van het huidige verhuursysteem voor MOHM	89
3	Vervangende en cumul MOHM	90
4	Hernieuwingstermijnen in het verkoopsysteem (in maanden)	91
5	Activiteiten en handelingen voor de verhuur van MOHM bij 60-84-jarigen	91
6	Levenspaden van MOHM in het verhuursysteem voor 60-84-jarigen	94
7	Activiteiten en handelingen voor de ophaling, herconditionering en herinzet van tweedehandsMOHM bij 60-84-jarigen	98

Lijst Tabellen

Tabel 1.1	Indexeringspercentage van de tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen in 2019-2024	18
Tabel 1.2	Evolutie van de begroting voor tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen in 2019-2024	18
Tabel 1.3	Totaal van de tegemoetkomingen, uitbetaald door zorgkassen, voor prestaties in 2019-2023 (in 1.000 euro)	18
Tabel 1.4	Totaal van de tegemoetkomingen voor prestaties in 2019-2023 (in 1.000 euro)	19
Tabel 3.1	Totaal gefactureerd bedrag voor MOHM in het verkoopsysteem in 2019-2022	26
Tabel 3.2	Totaal gefactureerd bedrag voor aanpassingen in het verkoopsysteem in 2019-2022	27
Tabel 3.3	Totaal gefactureerd bedrag voor onderhoud (50% van toegekend bedrag) in het verkoopsysteem in 2019-2022	28
Tabel 3.4	Totaal gefactureerd bedrag per type MOHM in het verkoopsysteem in 2019-2022	28
Tabel 3.5	Totaal gefactureerd bedrag per type MOHM in 2022 in het verkoopsysteem	29
Tabel 3.6	Aantal gefactureerde MOHM per type in 2019-2022 in het verkoopsysteem	29
Tabel 3.7	Aantal gefactureerde MOHM per type en per leeftijdsgroep in 2022 in het verkoopsysteem	30
Tabel 3.8	Gemiddeld gefactureerd bedrag (MOHM + aanpassingen + onderhoud 50%) in 2019-2022 in het verkoopsysteem	31
Tabel 3.9	Gemiddeld gefactureerd bedrag per type MOHM in 2022 in het verkoopsysteem	31
Tabel 3.10	Gemiddelde gebruiksduur van MOHM (in maanden)	33
Tabel 3.11	Maandelijks huurforfait in het verhuursysteem in 2019-2024	33
Tabel 3.12	Gemiddelde budgettaire kost per type MOHM in het verhuursysteem in 2022	34
Tabel 3.13	Kritisch huurforfait voor 2022 (waarbij kost verkoop = kost verhuur) en huurforfait 2022	35
Tabel 3.14	Gemiddelde budgettaire kost in verkoopsysteem vs. verhuursysteem in 2022	36
Tabel 3.15	Prognose van het aantal verkopen van MOHM in het verkoopsysteem in 2024-2029	38
Tabel 3.16	Indexeringspercentages van de tegemoetkomingen voor MOHM	38
Tabel 3.17	Prognose van het gemiddeld gefactureerd bedrag in 2024-2029 (MOHM + aanpassingen + onderhoud 50%)	39
Tabel 3.18	Prognose van de totale budgettaire kost van het verkoopsysteem in 2024-2029	39

Tabel 3.19	Simulatie van het aantal gebruikers naar het aantal huurforfaits van de standaardrolstoel in het verhuursysteem voor 60-84 jaar; prognose voor 2024-2029	41
Tabel 3.20	Simulatie van het totale aantal huurforfaits in het verhuursysteem; prognose voor 2024-2029	41
Tabel 3.21	Maandelijks huurforfait in het verhuursysteem; prognose voor 2024-2029	42
Tabel 3.22	Prognose van de totale budgettaire kost van het verhuursysteem in 2024-2029	42
Tabel 3.23	Wegingsfactoren van de bedrijven in de steekproef t.o.v. de populatie o.b.v. aantal VTE	51
Tabel 3.24	Prognose van de gemiddelde aankoopprijs van MOHM en aanpassingen in 2024	52
Tabel 4.1	Procentuele verdeling van de gebruiksduur van MOHM	72
Tabel 4.2	Prognose van het aantal nieuwe en tweedehandsstandaardrolstoelen in het tweedehandssysteem voor 60-84 jaar in 2024-2029	73
Tabel 4.3	Prognose van het aantal nieuwe MOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029	74
Tabel 4.4	Prognose van het aantal tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029	74
Tabel 4.5	Prognose van de gemiddelde tegemoetkoming voor aanpassingen voor tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029	75
Tabel 4.6	Prognose van de gemiddelde tegemoetkoming voor onderhoud (50%) voor tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029	76
Tabel 4.7	Prognose van de budgettaire kost van nieuwe MOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029	77
Tabel 4.8	Prognose van de maximale tegemoetkoming voor betaalde supplementen en herinzet van een standaard rolstoel in het tweedehandssysteem voor 60-84-jarigen in 2024-2029 (break-even met het huidige verkoopsysteem)	79
Tabel 4.9	Prognose van de maximale tegemoetkoming voor supplementen en kosten voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029 (break-even met het huidige verkoopsysteem)	80
Tabel 5.1	Kritisch huurforfait en gemiddelde budgettaire kost in het verkoopsysteem vs. verhuursysteem in 2022	82
Tabel 5.2	Vergelijking verkoop- en verhuursysteem voor MOHM	83
Tabel 5.3	Prognose van de budgettaire kost van het verkoop vs. verhuursysteem in 2024 en 2029	84
Tabel 5.4	Prognose van de maximale tegemoetkoming voor supplementen en kosten voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM	

in het tweedehandssysteem in 2025 en 2029 (break-even met het huidige verkoopsysteem) 86

Lijst Figuren

Figuur 3.1	Prognose van de budgettaire kost van de standaard rolstoel in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029	44
Figuur 3.2	Prognose van de budgettaire kost van de modulaire rolstoel in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029	44
Figuur 3.3	Prognose van de budgettaire kost van de verzorgingsrolstoel in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029	45
Figuur 3.4	Prognose van de budgettaire kost van de actief rolstoel in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029	45
Figuur 3.5	Prognose van de budgettaire kost van de elektronische rolstoel binnen in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029	45
Figuur 3.6	Prognose van de budgettaire kost van de elektronische rolstoel binnen/buiten in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029	46
Figuur 3.7	Prognose van de budgettaire kost van de elektronische rolstoel buiten in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029	46
Figuur 3.8	Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter binnen in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029	46
Figuur 3.9	Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter binnen/buiten in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029	47
Figuur 3.10	Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter buiten in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029	47
Figuur 3.11	Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter binnen in verhuur vs. verkoop voor ≥ 85 jaar in 2024-2029	47
Figuur 3.12	Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter binnen/buiten in verhuur vs. verkoop voor ≥ 85 jaar in 2024-2029	48
Figuur 3.13	Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter buiten in verhuur vs. verkoop voor ≥ 85 jaar in 2024-2029	48
Figuur 4.1	Vereenvoudigde schematische weergave van een open tweedehandssysteem voor MOHM	68
Figuur 4.2	Vereenvoudigde schematische weergave van een gesloten tweedehandssysteem voor MOHM	71

Hoofdstuk 1

Context

1 Situering

In uitvoering van de zesde staatshervorming werd bij decreet van 24 juni 2016 houdende de Vlaamse sociale bescherming de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden geïntegreerd in de Vlaamse sociale bescherming en werd, bij decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming, de Vlaamse sociale bescherming verder uitgebreid met de volgende pijlers:

- de residentiële ouderenzorg;
- de geestelijke gezondheidszorg, met inbegrip van revalidatie die voornamelijk gericht is op de psychosociale aspecten;
- de revalidatie die voornamelijk gericht is op het herstel van fysieke functies;
- de thuiszorg;
- de transmurale zorg;
- de mobiliteitshulpmiddelen.

Tot eind 2018 werden de tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen (MOHM), gebaseerd op de RIZIV-regeling, door de verzekeringsinstellingen toegekend aan personen met een definitieve beperking van de mobiliteit.

Daarnaast verleende het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) eveneens tot eind 2018 nog aanvullende tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen aan personen met een handicap die voor hun 65 jaar erkend zijn door het VAPH. Deze vergoedingen hadden o.m. betrekking op een tweede (manuele) rolstoel, onderhouds- en herstellingskosten en eventuele supplementen te betalen door de gebruiker bovenop de tegemoetkoming vanuit de ziekteverzekering.

Sinds 1 januari 2019 vormen de tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen een onderdeel van de Vlaamse sociale bescherming (VSB). Beide bestaande systemen (RIZIV en VAPH) werden samengevoegd. Daarbij werden - uitgaande van de bestaande RIZIV-principes (erkende verstrekkers, erkende producten, vaste prijzen) - eigen Vlaamse accenten gelegd:

- Marktconforme tegemoetkomingen
- Uitbreiding van huursysteem
- Snellere procedures in verhuur voor personen met een snel degeneratieve aandoening (SDA)
- Leeftijdsonafhankelijke toekenning

Wie VSB verzekerd is en nood heeft aan een mobiliteitshulpmiddel dient sinds 1 januari 2019, via een erkende verstrekker, een aanvraag in bij de zorgkas, waarbij hij/zij is aangesloten.

De gegevensuitwisseling tussen verstrekker, zorgkas en VSB verloopt volledig digitaal. Er zijn niet langer papieren circuits. Hiervoor is een centrale applicatie "eMOHM" uitgebouwd, waaraan de software van de verstrekker gekoppeld is en waartoe de zorgkassen toegang hebben.

2 Beschrijving huidige werking

Er wordt momenteel gewerkt met twee systemen: aankoop en huur.

Aankoop

Het aankoopstelsel houdt in dat de gebruiker een mobiliteitshulpmiddel in eigendom verkrijgt. Daarbij wordt gewerkt met een vaste tegemoetkoming per type mobiliteitshulpmiddel. De tegemoetkoming wordt via het derdebetalersstelsel uitbetaald aan de erkende verstrekker tot wie de gebruiker zich heeft gewend. Met die tegemoetkoming kan het mobiliteitshulpmiddel, dat op een lijst van erkende producten staat, worden vergoed. De meeste mobiliteitshulpmiddelen worden volledig vergoed. Voor sommige mobiliteitshulpmiddelen ligt de publieksprijs van het product echter hoger dan de tegemoetkoming en moet de gebruiker zelf een supplement betalen.

In aankoop wordt ook een budget voor onderhoud en herstelling ter beschikking gesteld van de gebruiker. De erkende verstrekker die het onderhoud of de herstelling uitvoert, factureert via het digitaal stelsel aan de zorgkas. Het bedrag van elke factuur wordt telkens in mindering gebracht van het budget.

In aankoop is er ook sprake van hernieuwingstermijnen. Een hernieuwingstermijn is de tijd die de gebruiker moet wachten alvorens hij/zij het aangekochte mobiliteitshulpmiddel kan vervangen door een nieuw mobiliteitshulpmiddel. De hernieuwingstermijnen zijn opgemaakt op basis van de te verwachten technische levensduur van het mobiliteitshulpmiddel. De hernieuwingstermijnen zijn afhankelijk van zowel het type mobiliteitshulpmiddel als van de leeftijd van de gebruiker op het moment van de aanvraag.

Huur

Het huursysteem houdt in dat de erkende verstrekker een mobiliteitshulpmiddel ter beschikking stelt van de gebruiker. De verstrekker ontvangt hiervoor via het derdebetalersstelsel maandelijks een vast huurforfait. Het huurforfait dekt alle kosten voor de verhuur van het mobiliteitshulpmiddel, inclusief de kosten voor onderhoud en herstelling of de kosten voor bijkomende aanpassingen die noodzakelijk zijn voor de gebruiker. De gebruiker moet geen supplement betalen bovenop de huurprijs. Bij beëindiging van de huurovereenkomst neemt de verstrekker het mobiliteitshulpmiddel terug en zet dit, indien mogelijk, terug in bij een nieuwe gebruiker.

Het huursysteem is momenteel verplicht voor vijf doelgroepen:

- personen die zijn opgenomen in een woonzorgcentrum;
- personen ouder dan 85 jaar in een thuissituatie;
- personen met een palliatief statuut;
- personen met een snel degeneratieve aandoening (SDA);
- personen die pas uit revalidatie komen.

Er worden enkel manuele rolstoelen in verhuur voorzien. Enkel voor de personen met een snel degeneratieve aandoening (SDA) kunnen ook elektronische scooters en elektronische rolstoelen in verhuur worden aangevraagd.

3 Begroting

Voor de uitgaven voor mobiliteitshulpmiddelen werden bij de zesde staatshervorming de overeenstemmende middelen vanuit het RIZIV overgeheveld. Het budget mobiliteitshulpmiddelen in 2018 bedroeg 69.245.000 euro.

Daarnaast werd bij begrotingsopmaak 2019 een budget van 3.000.000 euro overgeheveld van het VAPH naar de VSB.

Met ingang van 1 januari 2019 werden een reeks maatregelen genomen. Sommige maatregelen hebben geleid tot een meeruitgave, andere tot een minuitgave. Samen moesten deze maatregelen leiden tot een recurrente besparing van 4.600.000 euro.

De maatregelen die geleid hebben tot een minuitgave bestonden uit:

- een verlaging van de tarieven voor een aantal mobiliteitshulpmiddelen in aankoop;
- een verlaging van het huurforfait voor verhuur in de woonzorgcentra;
- het invoeren van een verhuursysteem voor personen ouder dan 85 jaar in de thuiszorg;
- het invoeren van een verhuursysteem voor personen met een snel degeneratieve aandoening;
- de verlenging van de hernieuwingstermijnen van elektronische rolstoelen.

De maatregelen die geleid hebben tot een meeruitgave hadden betrekking op:

- het leeftijdsonafhankelijk maken van de tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen die, voor 1 januari 2019, door het VAPH werden uitbetaald:
  - onderhoud en herstel
  - tweede manuele rolstoel
  - bijkomende tegemoetkomingen voor supplementen
- enkele kleinere aanpassingen
  - tegemoetkoming voor de verstrekker voor de opmaak van een testrapport
  - tegemoetkoming voor een elektronische hoepelondersteuning voor een manuele rolstoel
  - verhoging van de tegemoetkoming voor enkele mobiliteitshulpmiddelen voor kinderen
  - verlaging van de hernieuwingstermijn van zitkussens ter preventie van doorzitwonden

Sinds de begrotingsaanpassing 2018 werd een jaarlijkse kostendrijver van 3,5% aangenomen.

In het regeerakkoord 2019-2024 werd overeengekomen dat het groeipad van de mobiliteitshulpmiddelen vanaf 2020 tot en met 2024 moest worden gemilderd met jaarlijks 1.800.000 euro, of in totaal 9.000.000 euro tegen 2024.

De tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen worden ieder jaar geïndexeerd (Tabel 1.1). De indexeringsformule houdt in dat op 1 januari van het jaar X de tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen worden verhoogd met de evolutie van de afgevlakte gezondheidsindex van april van het jaar X-2 tot april van het jaar X-1.

Tabel 1.1 Indexeringspercentage van de tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen in 2019-2024

2019	2020	2021	2022	2023	2024
1,43%	2,07%	1,02%	6,78%	8,23%	0,23%

Bron: VSB.

De bovenstaande factoren hebben, samen met de mate van uitvoering van de opeenvolgende begrotingen, gezorgd voor de evolutie van de begroting voor de tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen zoals weergegeven in Tabel 1.2.

Tabel 1.2 Evolutie van de begroting voor tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen in 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting (in 1.000 euro)	67.445	66.510	68.974	72.417	79.327	87.933

Bron: VSB.

De tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen worden – naast de tegemoetkomingen voor rolstoeladviesrapporten en werkingssubsidies mobiliteitshulpmiddelen voor de zorgkassen - aangerekend op het begrotingsartikel GMO-AGHF2TK-WT van de begroting van het agentschap Vlaamse Sociale Bescherming.

4 Uitgaven

In Tabel 1.3 wordt het totaal van de tegemoetkomingen, door zorgkassen uitbetaald, voor prestaties in een welbepaald begrotingsjaar weergegeven.

Tabel 1.3 Totaal van de tegemoetkomingen, uitbetaald door zorgkassen, voor prestaties in 2019-2023 (in 1.000 euro)

2019	2020	2021	2022	2023
59.013	56.758	59.799	68.904	78.877

Bron: VSB.

Op de prestaties van 2020 werd op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 23 april 2021 tot vaststelling van de regels voor de toekenning van een subsidie aan de verstrekkers van mobiliteitshulpmiddelen en aan de ondernemingen in opdracht waarvan de verstrekkers van mobiliteitshulpmiddelen werken, om bepaalde kosten ten gevolge van de COVID-19-epidemie te vergoeden in totaal, door het agentschap Vlaamse sociale bescherming (VSB) nog een subsidie van 1.949.000 euro uitbetaald aan de ondernemingen die mobiliteitshulpmiddelen verstrekken.

In uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 februari 2022 tot aanpassing van de tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen en tot vaststelling van de regels voor de toekenning van een subsidie aan de verstrekkers van mobiliteitshulpmiddelen en aan de ondernemingen in opdracht waarvan de verstrekkers van mobiliteitshulpmiddelen werken, werd, ter compensatie van de sterk stijgende levensduurte, voor prestaties van 2022, een vervroegde verhoging van de

tegemoetkomingen uitbetaald door VSB van in totaal 921.000 euro aan de ondernemingen die mobiliteitshulpmiddelen verstrekken.

In uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 februari 2023 tot aanpassing van de tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen en tot vaststelling van de regels voor de toekenning van een tegemoetkoming aan de verstrekkers van mobiliteitshulpmiddelen en aan de ondernemingen in opdracht waarvan de verstrekkers van mobiliteitshulpmiddelen werken, werd, ter compensatie van de sterk stijgende levensduurte, voor prestaties van 2023, een vervroegde verhoging van de tegemoetkomingen uitbetaald door VSB van in totaal 1.495.000 euro aan de ondernemingen die mobiliteitshulpmiddelen verstrekken.

Tabel 1.4 toont vervolgens het totaal van de tegemoetkomingen voor de periode 2019-2023. Gelet op het feit dat de verstrekkers van mobiliteitshulpmiddelen twee jaar de tijd hebben om te factureren zijn de cijfers voor 2022 en 2023 nog niet definitief. Voor 2022 verwachten we nog een beperkte stijging, wat prestaties 2023 betreft verwachten we dat het totaal aan tegemoetkomingen nog zal doorstijgen tot boven de 82.000.000 euro.

Tabel 1.4 Totaal van de tegemoetkomingen voor prestaties in 2019-2023 (in 1.000 euro)

2019	2020	2021	2022	2023
59.013	58.707	59.799	69.825	80.372

Bron: VSB.

In het startjaar 2019 werd redelijk ver onder de verwachtingen gebleven. Deze onderbenutting zette zich door in 2020 en 2021, te wijten aan Covid-19. Vanaf 2022 zien we een inhaalbeweging, die zich doorzet in 2023 en die, samen met de vervroegde verhoging van de tegemoetkomingen op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 3 februari 2023, zorgt voor een overschrijding van het begroot budget van 2023. In het najaar 2023 zien we echter dat de groei afneemt. Als deze evolutie zich doorzet zal het budget van 2024 waarschijnlijk volstaan.

Hoofdstuk 2

Onderzoeksdoelstellingen, data, methodologie en stuurgroep

Voordat we het onderzoek aanvangen, bespreken we eerst de onderzoeksdoelstellingen van deze studie, de gebruikte data, de toegepaste methodologie en de rol van de stuurgroep.

1 Onderzoeksdoelstellingen

Het voorliggende onderzoek en rapport situeert zich binnen deze context, waarbij in het domein van de Vlaamse sociale bescherming in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging een uitgaventoetsing wordt uitgevoerd over de tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen. De doelstelling van het onderzoek is enerzijds om na te gaan voor welke mobiliteitshulpmiddelen en leeftijdsgroepen de uitbreiding van de huur van mobiliteitshulpmiddelen in de thuiszorg interessant is. Anderzijds wordt onderzocht of en op welke wijze een tweedehandssysteem voor mobiliteitshulpmiddelen ontwikkeld kan worden.

2 Data

2.1 Secundaire data

We maken in dit onderzoek gebruik van data van de VSB zoals deze beschikbaar was op 17 oktober 2023. Zowel voor de analyses betreffende de uitbreiding van het verhuursysteem als de ontwikkeling van een mogelijk tweedehandssysteem vertrekken we telkens vanuit bestaande data omtrent de verkopen van mobiliteitshulpmiddelen, aanpassingen en toegekende onderhoudsbudgetten van 60-84-jarigen. Gelet op de overdracht van tegemoetkomingen voor mobiliteitshulpmiddelen naar de VSB op 1 januari 2019, beslaan deze data (uit de applicatie eMOHM) bijgevolg enkel de periode van 01/01/2019 tot 17/10/2023.

We baseren onze analyses bijgevolg op data van een (te) korte periode van vier volledige kalenderjaren, rekening houdende met het feit dat nog gefactureerd kan worden tot twee jaar na een geleverde prestatie. In het rapport maken we daarom enkele keuzes op het vlak van datagebruik om zo goed als mogelijk de werkelijke situatie te kunnen benaderen. Voor een inschatting van het aantal verkopen van MOHM in het jaar 2023 baseren we ons bijvoorbeeld op het aantal goedgekeurde aanvragen dat waarschijnlijk uiteindelijk ook gefactureerd zal worden, o.b.v. voorgaande jaren.

De periode 2019-2023 werd bovendien ook gekenmerkt door de COVID-19-pandemie, die vanzelfsprekend de "normale" evolutie van de vraag naar mobiliteitshulpmiddelen heeft beïnvloed. Dit maakt het simuleren van toekomstige cijfers, zoals het aantal verkopen van MOHM, o.b.v. historische evoluties bijzonder moeilijk. Dientengevolge zijn we genoodzaakt om voor dergelijke prognoses ons te baseren op te verwachten evoluties, die waarschijnlijk niet altijd de werkelijke trend zullen weerspiegelen.

Bijgevolg is en blijft het monitoren van data cruciaal in het licht van de kostenefficiëntie van het huidige verkoopsysteem voor 60-84-jarigen t.o.v. enerzijds een potentiële uitbreiding van het verhuursysteem en anderzijds de ontwikkeling van een mogelijk tweedehandssysteem voor MOHM. Een voorbeeld hierin

betreft hoe lang een gebruiker (gemiddeld) nood heeft aan een bepaald MOHM. Als één van de twee kostendrijvers van het verhuursysteem, is deze gebruiksduur cruciaal op het vlak van budgettaire impact. Voor de analyses in deze studie waren we namelijk genoodzaakt om ons hiervoor te baseren op een database van verkopen op gebruikersniveau voor de periode 01/2011-10/2023 uit zowel uit het oude RIZIV-systeem als het huidige eMOHM-systeem. Daarnaast zijn ook cijfers m.b.t. eventueel betaalde supplementen of andere aankopen door de gebruiker in functie van het MOHM niet beschikbaar, dewelke een belangrijk gegeven vormen in de werking van het in dit rapport voorgestelde tweedehandssysteem voor MOHM.

De periode sinds 1 januari 2019 (start e-MOHM) is dus relatief kort om gebruik te kunnen maken van de meest recente en volledige gegevens betreffende de verkoop (en ook verhuur) van MOHM.

2.2 Primaire data

Voor deel 4 van Hoofdstuk 3 (Huurforfait vanuit standpunt verstrekker) en deel 5 van Hoofdstuk 4 (Budgettaire kost gesloten tweedehandssysteem) werden primaire data verzameld over de kosten en tijdsbestedingen van verstrekkers die gepaard gaan met de verschillende activiteiten en handelingen die noodzakelijk zijn voor het inzetten van MOHM in het verhuursysteem voor 60-84-jarigen.

3 Methodologie

3.1 Uitbreiding verhuursysteem

De secundaire data werden telkens gebruikt ten behoeve van gedetailleerde kostenvergelijkende analyses van het verkoopsysteem en verhuursysteem. En dit zowel op het niveau van type MOHM als verschillende leeftijdscategorieën van 60-84-jarigen.

De primaire data betreffende de kosten en tijdsbestedingen van verstrekkers die gepaard gaan met het inzetten van MOHM in verhuursysteem werden verzameld aan de hand van individuele interviews bij tien kleine, middelgrote en grote verstrekkers, die werden voorgesteld vanuit de BBOT, en een gemeenschappelijke focusgroep. In een eerste fase werden de activiteiten en handelingen voor het inzetten van een MOHM in het verhuursysteem geüpdatet, verder in kaart gebracht en gevalideerd. Daarna werden de kosten en tijdsbestedingen van deze activiteiten en handelingen bij de verstrekkers bevraagd aan de hand van een invuldocument voor tien types MOHM.

Vervolgens ontwikkelden we een rekenmodel, gebaseerd op de principes van Activity-based costing (ABC), om geaggregeerde kosten te berekenen per activiteit voor het inzetten van een MOHM in het verhuursysteem. Hetzelfde rekenmodel laat tevens toe om deze geaggregeerde kosten, rekening houdende met het levenspad van elk MOHM, door te rekenen naar actuele huurforfaits op maandbasis vanuit het perspectief van de verstrekker.

3.2 Ontwikkeling tweedehandssysteem

Voor de ontwikkeling van een potentieel tweedehandssysteem voor MOHM voerden we in een eerste fase een uitgebreide literatuurstudie uit met als initiële doel het exploreren van tweedehandssystemen voor MOHM in andere landen. Ter aanvulling werd eveneens contact opgenomen met experts. Later waren we genoodzaakt om onze zoekstrategie uit te breiden naar de verschillende elementen van tweedehandssystemen in het algemeen.

De budgettaire impact van het tweedehandssysteem werd in kaart gebracht aan de hand van gedetailleerde kostenvergelijkende analyses, gebaseerd op secundaire data over de verkopen van MOHM, voor verschillende types MOHM voor de leeftijdscategorie 60-84 jaar.

4 Stuurgroep

De voortgang van het onderzoek, de analyses en (tussentijdse) resultaten werden periodiek gevalideerd tijdens vijf stuurgroepvergaderingen, die digitaal of fysiek plaatsvonden op 02/10/2023, 11/12/2023, 08/02/2024, 06/05/2024 en 24/06/2024.

Hoofdstuk 3

Uitbreiding verhuursysteem voor MOHM

In hoofdstuk 2 analyseren we of en onder welke voorwaarden de uitbreiding van het huidige verhuursysteem kostenefficiënt is t.o.v. het huidige verkoopsysteem.

Het huidig verhuursysteem is momenteel enkel te gebruiken:³

- Als je thuis woont en ouder bent dan 85 jaar;
- Als je een palliatief statuut hebt;
- Als je in een woonzorgcentrum woont;
- Als je lijdt aan een snel degeneratieve aandoening;
- Als je net uit revalidatie komt.

Wie thuis woont en ouder is dan 85 jaar kan echter enkel de manuele rolstoelen huren (standaard, modulair en verzorging), andere types MOHM moeten nog steeds aangekocht worden. De analyse van de eventuele uitbreiding van het verhuursysteem richt zich daarom enerzijds op de leeftijdscategorie 60-84 jaar voor de manuele rolstoelen, elektronische rolstoelen en elektronische scooters, en anderzijds op de elektronische scooters voor 85-plussers. Enerzijds brengen we de kosten in kaart van het huidige verkoopsysteem (AS IS). Anderzijds maken we een inschatting van de kosten van het potentiële verhuursysteem (TO BE).

1 Budgettaire kost verkoopsysteem

De budgettaire kost van het huidige verkoopsysteem voor mobiliteitshulpmiddelen wordt bepaald door drie onderdelen: het MOHM, de eventuele aanpassingen voor het MOHM en het (toegekende) bedrag voor onderhoud en herstellingen van het MOHM. Bijlage 2 geeft een vereenvoudigde schematische weergave van het huidige verkoopsysteem.

Voor de berekening van de budgettaire kost van het verkoopsysteem maken we gebruik van data van de VSB over de gefactureerde aantallen en bedragen van MOHM, aanpassingen en onderhoud, voor de periode 01/2019-12/2022. Op het moment van de analyses waren nog niet alle verkopen van 2023 gefactureerd, gelet op de mogelijkheid om nog tot 2 jaar na de aanvraag/aflevering van een MOHM te factureren.

---

³ <https://www.vlaamsesocialebescherming.be/mobiliteitshulpmiddelen/huren-in-plaats-van-kopen>

1.1 MOHM in verkoopsysteem

De budgettaire kost van de mobiliteitshulpmiddelen (Tabel 3.1) is de som van alle gefactureerde bedragen voor MOHM in de beschouwde periode.

Tabel 3.1 Totaal gefactureerd bedrag voor MOHM in het verkoopsysteem in 2019-2022

60-84 jaar	2019	2020	2021	2022
Standaard rolstoel	€ 2.676.106,33	€ 2.301.840,91	€ 2.750.437,71	€ 3.150.338,33
Modulaire rolstoel	€ 1.254.552,84	€ 1.185.519,15	€ 1.412.718,12	€ 1.666.141,20
Verzorgingsrolstoel	€ 325.326,40	€ 393.598,46	€ 492.240,80	€ 450.374,92
Actief rolstoel	€ 192.977,39	€ 341.514,62	€ 297.359,90	€ 384.107,91
Elektronische rolstoel binnen	€ 168.895,75	€ 306.022,07	€ 281.029,46	€ 351.093,44
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 1.051.516,44	€ 1.571.953,65	€ 1.777.861,20	€ 2.123.521,29
Elektronische rolstoel buiten	€ 9.557,91	€ 29.485,13	€ 29.988,60	€ 41.453,28
Elektronische scooter binnen	€ 186.772,50	€ 137.259,36	€ 178.887,28	€ 215.780,03
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 733.565,88	€ 1.389.369,93	€ 1.899.465,38	€ 2.325.046,22
Elektronische scooter buiten	€ 4.112.816,01	€ 2.788.548,37	€ 1.767.556,80	€ 2.006.056,78
≥85 jaar				
Elektronische scooter binnen	€ 39.844,80	€ 35.585,76	€ 34.236,80	€ 26.992,42
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 221.727,54	€ 308.806,06	€ 438.019,40	€ 519.615,74
Elektronische scooter buiten	€ 562.771,96	€ 297.162,01	€ 195.675,76	€ 148.973,33

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

1.2 Aanpassingen in verkoopsysteem

Aanvullend op een MOHM kunnen desgewenst ook eventuele aanpassingen (Tabel 3.2) aangekocht worden, enerzijds op het moment van aankoop van het MOHM, maar anderzijds ook op andere momenten tijdens de gebruiksduur van het MOHM.

Aanpassingen die gelijktijdig met het MOHM aangekocht werden, konden ook rechtstreeks toegewezen worden aan het bijbehorende type MOHM. Omwille van de opbouw van de beschikbare dataset was deze toewijzing echter niet mogelijk voor aanpassingen die niet gelijktijdig met het MOHM (i.e. op andere momenten tijdens de gebruiksduur) aangekocht werden. Deze laatstgenoemde aanpassingen werden daarom, indien mogelijk,⁴ proportioneel toegewezen aan een specifiek MOHM à rato van de verdeling van de aanpassingen die wel gelijktijdig met het betreffende MOHM aangekocht werden.

⁴ Niet alle aanpassingen worden zowel gelijktijdig met de aankoop van een MOHM als op andere momenten aangekocht. Hierdoor is het niet altijd mogelijk om aanpassingen die aangekocht worden op andere momenten proportioneel toe te wijzen aan een specifiek type MOHM.

Tabel 3.2 Totaal gefactureerd bedrag voor aanpassingen in het verkoopsysteem in 2019-2022

60-84 jaar	2019	2020	2021	2022
Standaard rolstoel	€ 164.130,92	€ 134.229,00	€ 164.049,95	€ 228.654,48
Modulaire rolstoel	€ 1.094.043,26	€ 1.046.545,97	€ 1.213.993,89	€ 1.306.868,29
Verzorgingsrolstoel	€ 44.647,32	€ 46.978,02	€ 49.643,50	€ 49.711,47
Actief rolstoel	€ 54.213,11	€ 89.768,41	€ 98.172,19	€ 144.058,58
Elektronische rolstoel binnen	€ 81.426,14	€ 157.495,38	€ 187.223,19	€ 233.346,77
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 962.695,38	€ 1.537.339,96	€ 1.644.719,74	€ 2.040.482,36
Elektronische rolstoel buiten	€ 3.899,36	€ 3.052,79	€ 8.387,36	€ 11.769,47
Elektronische scooter binnen	€ 1.729,30	€ 21,93	€ 25,88	€ 230,68
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 4.250,59	€ 8.152,74	€ 5.636,42	€ 5.539,83
Elektronische scooter buiten	€ 17.771,38	€ 10.243,73	€ 3.316,98	€ 6.087,15
≥85 jaar				
Elektronische scooter binnen			€ 216,04	
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 544,37	€ 849,22	€ 797,40	€ 740,28
Elektronische scooter buiten	€ 1.590,29	€ 556,31	€ 332,25	€ 114,14

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

1.3 Onderhoud in verkoopsysteem

Voor het onderhoud van een MOHM gedurende de gebruiksduur wordt doorgaans een bedrag toegekend bij aankoop van het MOHM, waarop stelselmatig gefactureerd kan worden. In sommige gevallen wordt een forfaitair bedrag toegekend, terwijl in andere gevallen een bedrag wordt toegekend dat 40% bedraagt van het aankoopbedrag van het MOHM en de directe aanpassingen.

Het toegekende bedrag voor onderhoud wordt weliswaar gereserveerd, maar wordt daarom niet altijd (volledig) opgenomen. Het is echter belangrijk dat voor de berekening van de budgettaire kost van het onderhoud enkel het opgenomen bedrag op het einde van de gebruiksduur, en niet het volledig toegekende bedrag, wordt gehanteerd.

De beschikbare data lieten echter niet toe om een correcte inschatting te bekomen van het opgenomen/gefactureerde onderhoudsbedrag op het einde van de gebruiksduur van een MOHM, gelet op het beperkt aantal jaren in de dataset (2019-2022). Een extrapolatie van het opgenomen onderhoudsbedrag op basis van de eerste gebruiksjaren leidt bovendien tot een systematische onderschatting, aangezien het meeste onderhoud doorgaans in de latere gebruiksjaren plaatsvindt. Daarom werd de voorkeur gegeven om voor de verdere berekeningen rekening te houden met een gemiddeld opgenomen percentage van 50% van het toegekende onderhoudsbudget op het einde van de gebruiksduur van een MOHM (Tabel 3.3).

Tabel 3.3 Totaal gefactureerd bedrag voor onderhoud (50% van toegekend bedrag) in het verkoopsysteem in 2019-2022

60-84 jaar	2019	2020	2021	2022
Standaard rolstoel	€ 273.780,68	€ 227.976,33	€ 265.359,44	€ 292.651,54
Modulaire rolstoel	€ 146.731,81	€ 145.687,66	€ 158.244,49	€ 187.322,33
Verzorgingsrolstoel	€ 71.787,09	€ 85.292,23	€ 102.010,95	€ 99.528,67
Actief rolstoel	€ 43.405,82	€ 79.984,19	€ 73.472,18	€ 98.073,62
Elektronische rolstoel binnen	€ 46.196,87	€ 86.774,39	€ 91.068,53	€ 112.479,49
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 394.346,31	€ 612.616,90	€ 669.026,28	€ 812.392,96
Elektronische rolstoel buiten	€ 2.699,94	€ 6.819,88	€ 7.669,01	€ 10.637,54
Elektronische scooter binnen	€ 29.969,81	€ 20.704,41	€ 26.504,58	€ 29.872,81
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 64.444,10	€ 91.038,92	€ 119.453,94	€ 150.073,18
Elektronische scooter buiten	€ 361.146,34	€ 156.029,23	€ 96.845,29	€ 118.929,59
≥85 jaar				
Elektronische scooter binnen	€ 6.369,18	€ 5.427,82	€ 5.136,83	€ 3.750,00
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 18.905,30	€ 20.932,39	€ 28.043,91	€ 31.275,18
Elektronische scooter buiten	€ 48.878,41	€ 14.270,75	€ 8.349,49	€ 5.845,46

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

1.4 Gefactureerd bedrag voor MOHM, aanpassingen en onderhoud in verkoopsysteem

De som van de gefactureerde bedragen voor MOHM, aanpassingen en onderhoud vormt bijgevolg de totale budgettaire kost van het verkoopsysteem van MOHM, per jaar in Tabel 3.4 en per leeftijdscategorie voor 2022 in Tabel 3.5.

Tabel 3.4 Totaal gefactureerd bedrag per type MOHM in het verkoopsysteem in 2019-2022

60-84 jaar	2019	2020	2021	2022
Standaard rolstoel	€ 3.114.017,92	€ 2.664.046,24	€ 3.179.847,09	€ 3.671.644,35
Modulaire rolstoel	€ 2.495.327,91	€ 2.377.752,78	€ 2.784.956,50	€ 3.160.331,82
Verzorgingsrolstoel	€ 441.760,80	€ 525.868,71	€ 643.895,24	€ 599.615,06
Actief rolstoel	€ 290.596,31	€ 511.267,21	€ 469.004,26	€ 626.240,11
Elektronische rolstoel binnen	€ 296.518,76	€ 550.291,84	€ 559.321,18	€ 696.919,70
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 2.408.558,12	€ 3.721.910,50	€ 4.091.607,22	€ 4.976.396,60
Elektronische rolstoel buiten	€ 16.157,21	€ 39.357,80	€ 46.044,97	€ 63.860,29
Elektronische scooter binnen	€ 218.471,61	€ 157.985,70	€ 205.417,74	€ 245.883,52
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 802.260,57	€ 1.488.561,59	€ 2.024.555,74	€ 2.480.659,23
Elektronische scooter buiten	€ 4.491.733,73	€ 2.954.821,33	€ 1.867.719,07	€ 2.131.073,52
≥85 jaar				
Elektronische scooter binnen	€ 46.213,98	€ 41.013,58	€ 39.589,67	€ 30.742,42
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 241.177,21	€ 330.587,67	€ 466.860,71	€ 551.631,20
Elektronische scooter buiten	€ 613.240,66	€ 311.989,07	€ 204.357,50	€ 154.932,93

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Tabel 3.5 Totaal gefactureerd bedrag per type MOHM in 2022 in het verkoopsysteem

60-84 jaar	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	60-84
Standaard rolstoel	€ 364.999,06	€ 448.860,16	€ 643.261,74	€ 982.125,81	€ 1.232.397,58	€ 3.671.644,35
Modulaire rolstoel	€ 361.288,93	€ 361.539,64	€ 665.879,36	€ 775.649,05	€ 995.974,83	€ 3.160.331,82
Verzorgingsrolstoel	€ 85.724,60	€ 94.250,51	€ 89.798,47	€ 106.829,12	€ 223.012,36	€ 599.615,06
Actief rolstoel	€ 300.838,91	€ 137.910,85	€ 112.289,96	€ 63.213,26	€ 11.987,12	€ 626.240,11
Elektronische rolstoel binnen	€ 140.793,89	€ 102.857,66	€ 167.218,25	€ 175.289,36	€ 110.760,54	€ 696.919,70
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 1.524.303,81	€ 1.114.054,62	€ 1.172.930,19	€ 735.825,06	€ 429.282,92	€ 4.976.396,60
Elektronische rolstoel buiten	€ 13.523,14	€ 32.492,87	€ 17.844,28	€ 0,00	€ 0,00	€ 63.860,29
Elektronische scooter binnen	€ 41.140,86	€ 46.145,71	€ 48.358,84	€ 66.096,08	€ 44.142,03	€ 245.883,52
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 340.669,19	€ 456.762,96	€ 497.044,02	€ 620.944,66	€ 565.238,41	€ 2.480.659,23
Elektronische scooter buiten	€ 441.111,81	€ 526.522,65	€ 494.296,32	€ 423.932,05	€ 245.210,69	€ 2.131.073,52
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen			€ 30.742,42			
Elektronische scooter binnen/buiten			€ 551.631,20			
Elektronische scooter buiten			€ 154.932,93			

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

1.5 Aantal gefactureerde MOHM in verkoopsysteem

Tabel 3.6 geeft het totale aantal gefactureerde MOHM, zowel per type MOHM als per leeftijdsgroep voor 60-84-jarigen in het verkoopsysteem.

Tabel 3.6 Aantal gefactureerde MOHM per type in 2019-2022 in het verkoopsysteem

60-84 jaar	2019	2020	2021	2022
Standaard rolstoel	3.557	3.004	3.549	3.864
Modulaire rolstoel	1.668	1.548	1.822	2.052
Verzorgingsrolstoel	124	147	182	159
Actief rolstoel	87	151	130	160
Elektronische rolstoel binnen	31	55	50	60
Elektronische rolstoel binnen/buiten	161	236	264	300
Elektronische rolstoel buiten	1	3	3	4
Elektronische scooter binnen	225	162	209	240
Elektronische scooter binnen/buiten	354	657	889	1038
Elektronische scooter buiten	1.257	835	524	567
≥85 jaar				
Elektronische scooter binnen	48	42	40	30
Elektronische scooter binnen/buiten	107	146	205	232
Elektronische scooter buiten	172	89	58	42

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Tabel 3.7 toont het totale aantal gefactureerde MOHM voor het jaar 2022, zowel per type MOHM als per leeftijdsgroep voor 60-84-jarigen.

Tabel 3.7 Aantal gefactureerde MOHM per type en per leeftijdsgroep in 2022 in het verkoopsysteem

60-84 jaar	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	60-84
Standaard rolstoel	381	467	673	1030	1313	3864
Modulaire rolstoel	230	238	425	515	644	2052
Verzorgingsrolstoel	23	25	23	28	60	159
Actief rolstoel	78	35	29	15	3	160
Elektronische rolstoel binnen	12	9	14	16	9	60
Elektronische rolstoel binnen/buiten	89	68	70	46	27	300
Elektronische rolstoel buiten	1	2	1	0	0	4
Elektronische scooter binnen	40	45	47	65	43	240
Elektronische scooter binnen/buiten	142	191	209	259	237	1038
Elektronische scooter buiten	117	140	131	113	66	567
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen			30			
Elektronische scooter binnen/buiten			232			
Elektronische scooter buiten			42			

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

1.6 Gemiddeld gefactureerd bedrag in verkoopsysteem

Tabel 3.8 en Tabel 3.9 tonen bijgevolg het gemiddelde gefactureerde bedrag per MOHM, voor de aankoop van het MOHM, aanpassingen en onderhoud voor respectievelijk 2019-2022 (het totaal gefactureerd bedrag in Tabel 3.4 gedeeld door het totale aantal MOHM in Tabel 3.6) en per leeftijdscategorie in 2022 (het totaal gefactureerd bedrag per leeftijdsgroep in Tabel 3.5 gedeeld door het totale aantal MOHM per leeftijdsgroep in Tabel 3.7).

Deze gemiddelde gefactureerde bedragen zullen gebruikt worden om te bepalen of, en onder welke voorwaarden, de invoering van een verhuursysteem al dan niet kostenefficiënt is voor de leeftijdsgroep 60-84 jaar. Hiervoor berekenen we in het volgende deel het gemiddelde gefactureerde bedrag per type MOHM in een verhuursysteem.

Tabel 3.8 Gemiddeld gefactureerd bedrag (MOHM + aanpassingen + onderhoud 50%) in 2019-2022 in het verkoopsysteem

60-84 jaar	2019	2020	2021	2022
Standaard rolstoel	€ 875,46	€ 886,83	€ 895,98	€ 950,22
Modulaire rolstoel	€ 1.496,00	€ 1.536,02	€ 1.528,52	€ 1.540,12
Verzorgingsrolstoel	€ 3.562,59	€ 3.577,34	€ 3.537,89	€ 3.771,16
Actief rolstoel	€ 3.340,19	€ 3.385,88	€ 3.607,73	€ 3.914,00
Elektronische rolstoel binnen	€ 9.565,12	€ 10.005,31	€ 11.186,42	€ 11.615,33
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 14.959,99	€ 15.770,81	€ 15.498,51	€ 16.587,99
Elektronische rolstoel buiten	€ 16.157,21	€ 13.119,27	€ 15.348,32	€ 15.965,07
Elektronische scooter binnen	€ 970,98	€ 975,22	€ 982,86	€ 1.024,51
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 2.266,27	€ 2.265,69	€ 2.277,34	€ 2.389,85
Elektronische scooter buiten	€ 3.573,38	€ 3.538,71	€ 3.564,35	€ 3.758,51
≥85 jaar				
Elektronische scooter binnen	€ 962,79	€ 976,51	€ 989,74	€ 1.024,75
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 2.253,99	€ 2.264,30	€ 2.277,37	€ 2.377,72
Elektronische scooter buiten	€ 3.565,35	€ 3.505,50	€ 3.523,41	€ 3.688,88

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Tabel 3.9 Gemiddeld gefactureerd bedrag per type MOHM in 2022 in het verkoopsysteem

60-84 jaar	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	60-84
Standaard rolstoel	€ 958,00	€ 961,16	€ 955,81	€ 953,52	€ 938,61	€ 950,22
Modulaire rolstoel	€ 1.570,82	€ 1.519,07	€ 1.566,77	€ 1.506,11	€ 1.546,54	€ 1.540,12
Verzorgingsrolstoel	€ 3.727,16	€ 3.770,02	€ 3.904,28	€ 3.815,33	€ 3.716,87	€ 3.771,16
Actief rolstoel	€ 3.856,91	€ 3.940,31	€ 3.872,07	€ 4.214,22	€ 3.995,71	€ 3.914,00
Elektronische rolstoel binnen	€ 11.732,82	€ 11.428,63	€ 11.944,16	€ 10.955,58	€ 12.306,73	€ 11.615,33
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 17.127,01	€ 16.383,16	€ 16.756,15	€ 15.996,20	€ 15.899,37	€ 16.587,99
Elektronische rolstoel buiten	€ 13.523,14	€ 16.246,44	€ 17.844,28			€ 15.965,07
Elektronische scooter binnen	€ 1.028,52	€ 1.025,46	€ 1.028,91	€ 1.016,86	€ 1.026,56	€ 1.024,51
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 2.399,08	€ 2.391,43	€ 2.378,20	€ 2.397,47	€ 2.384,97	€ 2.389,85
Elektronische scooter buiten	€ 3.770,19	€ 3.760,88	€ 3.773,25	€ 3.751,61	€ 3.715,31	€ 3.758,51
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen			€ 1.024,75			
Elektronische scooter binnen/buiten			€ 2.377,72			
Elektronische scooter buiten			€ 3.688,88			

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

2 Budgettaire kost verhuursysteem

De budgettaire kost van het verhuursysteem wordt voornamelijk gedreven door twee parameters, nl. het bedrag van het maandelijks huurforfait en de gebruiksduur van het MOHM. Bijlage 2 geeft een vereenvoudigde schematische weergave van het huidige verhuursysteem.

2.1 Gebruiksduur MOHM

De gebruiksduur van een MOHM in het verhuursysteem is het aantal maanden dat een bepaald type MOHM door een gebruiker gebruikt wordt. Het is belangrijk om te vermelden dat deze gebruiksduur langer kan zijn dan de levensduur (of hernieuwingstermijn in het verkoopsysteem) van het MOHM. Ook in het verkoopsysteem kan een gebruiker na de hernieuwingstermijn namelijk eenzelfde type MOHM aankopen en gebruiken. Om deze gebruiksduur van de verschillende types MOHM te berekenen werd gebruik gemaakt van een dataset van de VSB (en eveneens RIZIV-gegevens) betreffende de verkoop en verhuur van MOHM (en aanpassingen, dewelke echter geen rol spelen in deze deeltanalyse) voor de periode 01/2011-12/2023.

De gebruiksduur van een MOHM voor een bepaalde persoon wordt vanzelfsprekend berekend door de begindatum van het gebruik van het MOHM af te trekken van de einddatum van het gebruik van het MOHM. De begindatum is hierbij de eerste afleverdatum van een bepaald type MOHM (bv. een standaardrolstoel). De einddatum wordt echter steeds bepaald door:

- de afleverdatum van een ander vervangend⁵ type MOHM in verkoop (bv. een modulaire rolstoel);
- de afleverdatum van hetzelfde of een ander vervangend type MOHM in verhuur (bv. een verzorgingsrolstoel); of
- het overlijden van de gebruiker.

Indien geen enkele van deze gebeurtenissen zich voordoet, dan gaan we ervan uit dat het MOHM momenteel nog in gebruik is en kan bijgevolg voor deze persoon en MOHM geen gebruiksduur berekend worden.

We nemen in deze redenering dus aan dat een gebruiker een bepaald MOHM ook daadwerkelijk gebruikt tot een ander vervangend type MOHM wordt aangekocht, tot de start van de huur van een MOHM of tot aan zijn/haar overlijden. In werkelijkheid is dit echter mogelijk niet altijd het geval en gegevens omtrent de werkelijke einddatum van gebruik ontbreken, waardoor de bekomen gebruiksduren een (lichte) overschatting kunnen zijn.

Een gebruiker wordt bovendien ingedeeld in die leeftijdscategorie waarin hij/zij een bepaald MOHM voor de eerste keer heeft aangekocht. Bijvoorbeeld: eerste aankoop op 62 jaar en hernieuwing naar hetzelfde type MOHM op 68 jaar, dan wordt deze persoon ingedeeld in de leeftijdscategorie 60-64 jaar.

Tabel 3.10 toont bijgevolg de gemiddelde gebruiksduur voor de verschillende types MOHM en leeftijdscategorieën. De gebruiksduren aangeduid met een asterisk overschrijden de hernieuwingstermijn⁶ in

---

⁵ Zie Bijlage 1 voor een overzicht van de vervangende en cumul MOHM.

⁶ Zie Bijlage 4 voor de hernieuwingstermijnen in het verkoopsysteem.

het verkoopsysteem. Dit impliceert dat gemiddeld genomen, in het verkoopsysteem, door deze gebruikers in principe twee MOHM aangekocht worden.

Tabel 3.10 Gemiddelde gebruiksduur van MOHM (in maanden)

60-84 jaar	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	60-84
Standaard rolstoel	54 *	51	50	52	49	51
Modulaire rolstoel	55 *	53	48	49	45	49
Verzorgingsrolstoel	44	36	30	30	20	29
Actief rolstoel	59 *	57	49	51	45	55
Elektronische rolstoel binnen	38	65	53	42	39	48
Elektronische rolstoel binnen/buiten	65 *	52	49	49	38	53
Elektronische rolstoel buiten	94 *	44	89 *	55		71
Elektronische scooter binnen	53 *	62	52	43	45	51
Elektronische scooter binnen/buiten	40	40	40	38	35	38
Elektronische scooter buiten	66	59	56	59	55	59
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen				34		
Elektronische scooter binnen/buiten				33		
Elektronische scooter buiten				45		

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB en RIZIV.

2.2 Huurforfaits

Naast de gemiddelde gebruiksduur van een MOHM speelt ook de hoogte van het huurforfait een cruciale rol in de kostenefficiëntie van een verhuursysteem. We beschouwen in onze analyses drie verschillende huurforfaits, nl. het werkelijk/huidig huurforfait (Tabel 3.11), het kritisch huurforfait (zie 3.1.1) en het huurforfait vanuit het standpunt van de verstrekker (zie Deel 4).

Tabel 3.11 Maandelijks huurforfait in het verhuursysteem in 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Standaard rolstoel	€ 35,89	€ 36,63	€ 37,00	€ 39,51	€ 42,76	€ 42,86
Modulaire rolstoel	€ 52,38	€ 53,46	€ 54,01	€ 57,67	€ 62,41	€ 62,55
Verzorgingsrolstoel	€ 67,76	€ 69,16	€ 69,87	€ 74,61	€ 80,75	€ 80,94
Actief rolstoel	€ 73,03	€ 74,54	€ 75,30	€ 80,40	€ 87,02	€ 87,22
Elektronische rolstoel binnen	€ 441,22	€ 450,35	€ 663,45	€ 708,40	€ 766,69	€ 768,45
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 441,22	€ 450,35	€ 663,45	€ 708,40	€ 766,69	€ 768,45
Elektronische rolstoel buiten	€ 441,22	€ 450,35	€ 663,45	€ 708,40	€ 766,69	€ 768,45
Elektronische scooter binnen	€ 73,03	€ 74,54	€ 75,30	€ 80,40	€ 87,02	€ 87,22
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 160,26	€ 163,58	€ 165,25	€ 176,44	€ 190,96	€ 191,40
Elektronische scooter buiten	€ 160,26	€ 163,58	€ 165,25	€ 176,44	€ 190,96	€ 191,40

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming.

2.3 Gemiddelde budgettaire kost verhuursysteem

De gemiddelde budgettaire kost per type MOHM en leeftijdscategorie in het verhuursysteem voor 2022 (Tabel 3.12) kan vervolgens worden berekend door de gemiddelde gebruiksduur (Tabel 3.10) te vermenigvuldigen met de maandelijkse huurforfaits van 2022 (Tabel 3.11).

Tabel 3.12 Gemiddelde budgettaire kost per type MOHM in het verhuursysteem in 2022

60-84 jaar	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	60-84
Standaard rolstoel	€ 2.133,54	€ 2.015,01	€ 1.975,50	€ 2.054,52	€ 1.935,99	€ 2.015,01
Modulaire rolstoel	€ 3.171,85	€ 3.056,51	€ 2.768,16	€ 2.825,83	€ 2.595,15	€ 2.825,83
Verzorgingsrolstoel	€ 3.282,84	€ 2.685,96	€ 2.238,30	€ 2.238,30	€ 1.492,20	€ 2.163,69
Actief rolstoel	€ 4.743,60	€ 4.582,80	€ 3.939,60	€ 4.100,40	€ 3.618,00	€ 4.422,00
Elektronische rolstoel binnen	€ 26.919,20	€ 46.046,00	€ 37.545,20	€ 29.752,80	€ 27.627,60	€ 34.003,20
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 46.046,00	€ 36.836,80	€ 34.711,60	€ 34.711,60	€ 26.919,20	€ 37.545,20
Elektronische rolstoel buiten	€ 66.589,60	€ 31.169,60	€ 63.047,60	€ 38.962,00		€ 50.296,40
Elektronische scooter binnen	€ 4.261,20	€ 4.984,80	€ 4.180,80	€ 3.457,20	€ 3.618,00	€ 4.100,40
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 7.057,60	€ 7.057,60	€ 7.057,60	€ 6.704,72	€ 6.175,40	€ 6.704,72
Elektronische scooter buiten	€ 11.645,04	€ 10.409,96	€ 9.880,64	€ 10.409,96	€ 9.704,20	€ 10.409,96
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen			€ 2.733,60			
Elektronische scooter binnen/buiten			€ 5.822,52			
Elektronische scooter buiten			€ 7.939,80			

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

3 Kostenanalyse verkoop- vs. verhuursysteem

We analyseren de kostenefficiëntie van de uitbreiding van het verhuursysteem op het niveau van enerzijds één gebruiker o.b.v. historische cijfers voor het jaar 2022 en anderzijds van de totale budgettaire kost a.d.h.v. prognoses voor de periode 2024-2029.

Bij de vergelijking van het verhuursysteem en het verkoopsysteem behoeven twee aspecten enige verdere toelichting. Enerzijds is er een verschil in het tijdstip van de realisatie van de kosten. In het verkoopsysteem worden de kosten namelijk volledig gerealiseerd op het moment van de aankoop van het MOHM, de aankoop van eventuele aanpassingen en eventuele onderhoudsbeurten. In het verhuursysteem daarentegen worden deze kosten verspreid over de levensduur van het in verhuur ingezette MOHM o.b.v. een maandelijk huurforfait.

Anderzijds worden in het verkoopsysteem enkel de kosten gefactureerd die ook daadwerkelijk werden gerealiseerd. Bijvoorbeeld: voor twee gebruikers van een standaardrolstoel worden in principe andere kosten gefactureerd, afhankelijk van hun specifieke noden op het vlak van aanpassingen en onderhoud. Dit terwijl het maandelijkse huurforfait in het verhuursysteem steeds eenzelfde (gemiddeld) forfaitair bedrag betreft. Bijvoorbeeld: voor twee gebruikers van een standaardrolstoel geldt hetzelfde maandelijkse huurforfait, terwijl de ene meer aanpassingen of onderhoudsbeurten kan behoeven dan de andere.

3.1 Analyse per gebruiker o.b.v. historische cijfers

In eerste instantie maken we een vergelijking tussen de kostenefficiëntie van het verkoop- en verhuursysteem o.b.v. historische cijfers. Hiervoor kijken we eerst naar het zogenaamd kritisch huurforfait, om vervolgens de vergelijking te maken tussen de gemiddelde kost van een gebruiker in het verkoopsysteem tegenover een gebruiker in het verhuursysteem. We maken deze analyses telkens voor de meest recente en volledige cijfers die beschikbaar zijn, nl. het jaar 2022.

3.1.1 Kritisch huurforfait

Het kritisch huurforfait voor 2022 (Tabel 3.13) is het huurforfait waarbij de budgettaire kost van het verkoopsysteem gelijk is aan de budgettaire kost van het verhuursysteem. Het is bijgevolg gelijk aan het gemiddelde gefactureerde bedrag in het verkoopsysteem (Tabel 3.9) gedeeld door de gemiddelde gebruiksduur (Tabel 3.10), en dit per type MOHM en per leeftijdscategorie.

De bedragen aangeduid met een asterisk werden berekend door twee keer het gemiddelde gefactureerde bedrag in het verkoopsysteem te delen door de gemiddelde gebruiksduur. Voor deze leeftijdscategorieën en types MOHM overschrijden de gemiddelde gebruiksduren namelijk de hernieuwingstermijnen. Dit betekent dat in het verkoopsysteem twee MOHM aangekocht worden om te kunnen voldoen aan de gemiddelde gebruiksduur. Bijvoorbeeld, de gemiddelde gebruiksduur voor een standaard rolstoel voor een 60-64-jarige is 54 maanden. Dit impliceert de aankoop van een eerste standaard rolstoel en, na de hernieuwingstermijn van 48 maanden, de aankoop van een tweede standaard rolstoel.

Rekening houdende met de meest recente volledige cijfers uit 2022 zou enkel de verzorgingsrolstoel op budgettair vlak een besparing opleveren in het verhuursysteem t.o.v. het verkoopsysteem voor alle leeftijdscategorieën. Voor de actief rolstoel is het verhuursysteem voor enkele leeftijdscategorieën kostenefficiënter, maar niet voor de groep van 60-84-jarigen als geheel. Vooral voor de elektronische rolstoelen is het verschil in absolute termen bijzonder groot.

Tabel 3.13 Kritisch huurforfait voor 2022 (waarbij kost verkoop = kost verhuur) en huurforfait 2022

60-84 jaar	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	60-84	Huurforfait 2022
Standaard rolstoel	€ 35,48*	€ 18,85	€ 19,12	€ 18,34	€ 19,16	€ 18,63	€ 39,51
Modulaire rolstoel	€ 57,12*	€ 28,66	€ 32,64	€ 30,74	€ 34,37	€ 31,43	€ 57,67
Verzorgingsrolstoel	€ 84,71	€ 104,72	€ 130,14	€ 127,18	€ 185,84	€ 130,04	€ 74,61
Actief rolstoel	€ 130,74*	€ 69,13	€ 79,02	€ 82,63	€ 88,79	€ 71,16	€ 80,40
Elektronische rolstoel binnen	€ 308,76	€ 175,83	€ 225,36	€ 260,85	€ 315,56	€ 241,99	€ 708,40
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 526,98*	€ 315,06	€ 341,96	€ 326,45	€ 418,40	€ 312,98	€ 708,40
Elektronische rolstoel buiten	€ 287,73*	€ 369,24	€ 401,00*			€ 224,86	€ 708,40
Elektronische scooter binnen	€ 38,81*	€ 16,54	€ 19,79	€ 23,65	€ 22,81	€ 20,09	€ 80,40
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 59,98	€ 59,79	€ 59,46	€ 63,09	€ 68,14	€ 62,89	€ 176,44
Elektronische scooter buiten	€ 57,12	€ 63,74	€ 67,38	€ 63,59	€ 67,55	€ 63,70	€ 176,44
≥85 jaar							
Elektronische scooter binnen			€ 30,14				€ 80,40
Elektronische scooter binnen/buiten			€ 72,05				€ 176,44
Elektronische scooter buiten			€ 81,98				€ 176,44

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Hierbij geldt dat indien:

- werkelijk huurforfait > kritisch huurforfait → verkoopsysteem is kostenefficiënter dan verhuursysteem (aangeduid in het oranje in Tabel 3.13);
- werkelijk huurforfait < kritisch huurforfait → verhuursysteem is kostenefficiënter dan verkoopsysteem (aangeduid in het groen in Tabel 3.13).

3.1.2 Gemiddelde budgettaire kost

Tabel 3.14 toont de gemiddelde budgettaire kost van de gebruiker van een MOHM in het verkoopsysteem t.o.v. het verhuursysteem in 2022. Ook via deze benadering zien we dat enkel de verzorgingsrolstoel voor alle leeftijdscategorieën kostenefficiënter is in het verhuursysteem.

De bedragen aangeduid met een asterisk werden opnieuw bekomen door twee keer het gemiddelde gefactureerde bedrag in het verkoopsysteem te hanteren (zie eerder bij 3.1.1).

Vanzelfsprekend is de conclusie van deze analyse dezelfde als bij de berekening van het kritisch huurforfait (Tabel 3.13). Het verhuursysteem is namelijk enkel kostenefficiënter dan het verkoopsysteem voor alle leeftijdscategorieën van de verzorgingsrolstoel. Het grote verschil in absolute termen voor de elektronische rolstoelen is hier vervolgens nog duidelijker zichtbaar. Bovendien is het verhuursysteem voor de actief rolstoel voor bepaalde leeftijdscategorieën wel kostenefficiënter, maar zijn de besparingen eerder gering.

Tabel 3.14 Gemiddelde budgettaire kost in verkoopsysteem vs. verhuursysteem in 2022

60-84 jaar		60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	60-84
Standaard rolstoel	VERKOOP	€ 1.916,01*	€ 961,16	€ 955,81	€ 953,52	€ 938,61	€ 950,22
	VERHUUR	€ 2.133,54	€ 2.015,01	€ 1.975,50	€ 2.054,52	€ 1.935,99	€ 2.015,01
Modulaire rolstoel	VERKOOP	€ 3.141,64*	€ 1.519,07	€ 1.566,77	€ 1.506,11	€ 1.546,54	€ 1.540,12
	VERHUUR	€ 3.171,85	€ 3.056,51	€ 2.768,16	€ 2.825,83	€ 2.595,15	€ 2.825,83
Verzorgingsrolstoel	VERKOOP	€ 3.727,16	€ 3.770,02	€ 3.904,28	€ 3.815,33	€ 3.716,87	€ 3.771,16
	VERHUUR	€ 3.282,84	€ 2.685,96	€ 2.238,30	€ 2.238,30	€ 1.492,20	€ 2.163,69
Actief rolstoel	VERKOOP	€ 7.713,82*	€ 3.940,31	€ 3.872,07	€ 4.214,22	€ 3.995,71	€ 3.914,00
	VERHUUR	€ 4.743,60	€ 4.582,80	€ 3.939,60	€ 4.100,40	€ 3.618,00	€ 4.422,00
Elektronische rolstoel binnen	VERKOOP	€ 11.732,82	€ 11.428,63	€ 11.944,16	€ 10.955,58	€ 12.306,73	€ 11.615,33
	VERHUUR	€ 26.919,20	€ 46.046,00	€ 37.545,20	€ 29.752,80	€ 27.627,60	€ 34.003,20
Elektronische rolstoel binnen/buiten	VERKOOP	€ 34.254,02*	€ 16.383,16	€ 16.756,15	€ 15.996,20	€ 15.899,37	€ 16.587,99
	VERHUUR	€ 46.046,00	€ 36.836,80	€ 34.711,60	€ 34.711,60	€ 26.919,20	€ 37.545,20
Elektronische rolstoel buiten	VERKOOP	€ 27.046,27*	€ 16.246,44	€ 35.688,56*			€ 15.965,07
	VERHUUR	€ 66.589,60	€ 31.169,60	€ 63.047,60	€ 38.962,00		€ 50.296,40
Elektronische scooter binnen	VERKOOP	€ 2.057,04*	€ 1.025,46	€ 1.028,91	€ 1.016,86	€ 1.026,56	€ 1.024,51
	VERHUUR	€ 4.261,20	€ 4.984,80	€ 4.180,80	€ 3.457,20	€ 3.618,00	€ 4.100,40
Elektronische scooter binnen/buiten	VERKOOP	€ 2.399,08	€ 2.391,43	€ 2.378,20	€ 2.397,47	€ 2.384,97	€ 2.389,85
	VERHUUR	€ 7.057,60	€ 7.057,60	€ 7.057,60	€ 6.704,72	€ 6.175,40	€ 6.704,72
Elektronische scooter buiten	VERKOOP	€ 3.770,19	€ 3.760,88	€ 3.773,25	€ 3.751,61	€ 3.715,31	€ 3.758,51
	VERHUUR	€ 11.645,04	€ 10.409,96	€ 9.880,64	€ 10.409,96	€ 9.704,20	€ 10.409,96
≥85 jaar							
Elektronische scooter binnen	VERKOOP			€ 1.024,75			
	VERHUUR			€ 2.733,60			
Elektronische scooter binnen/buiten	VERKOOP			€ 2.377,72			
	VERHUUR			€ 5.822,52			
Elektronische scooter buiten	VERKOOP			€ 3.688,88			
	VERHUUR			€ 7.939,80			

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

3.2 Simulatie totale budgettaire kost 2024-2029

In dit onderdeel van de studie maken we een simulatie van de totale budgettaire kost van het verkoop- en verhuursysteem o.b.v. prognoses voor de periode 2024-2029 voor de leeftijdsgroep 60-84-jarigen. Hoewel de start van een potentiële uitbreiding van het verhuursysteem in 2024 in de praktijk niet haalbaar is, kiezen we er toch voor om de berekeningen o.b.v. de simulatie en prognose in dit jaar te laten starten. We kunnen ons voor deze prognoses namelijk slechts baseren op een beperkt aantal historische cijfers, enkel voor de periode 2019-2022. In die zin komt deze budgettaire analyse eigenlijk ook iets te vroeg, aangezien we over enkele jaren over meer data zullen kunnen beschikken om de prognoses op te baseren. Desalniettemin geven de onderstaande simulaties toch inzichten in de budgettaire impact van een potentiële uitbreiding van het verhuursysteem t.o.v. het huidige verkoopsysteem. Een later startjaar (bv. in 2026 of later) zal, ceteris paribus de verwachte evolutie van zowel het aantal verkopen van MOHM als de tegemoetkomingen, namelijk een gelijkaardig patroon weergeven van de relatie tussen de budgettaire kost van het verkoop- en verhuursysteem.

Voor beide systemen wordt de totale jaarlijkse budgettaire kost alleszins bepaald door enerzijds het aantal MOHM en het aantal gebruikers en anderzijds de gemiddelde tegemoetkoming per MOHM.

3.2.1 Verkoopsysteem 2024-2029

Wat betreft het aantal MOHM maken we voor het jaar 2023 gebruik van het verwachte aantal gefactureerde aanvragen voor MOHM in het huidige verkoopsysteem.⁷ Hiervoor gaan we uit van het aantal goedgekeurde aanvragen in 2023 dat waarschijnlijk uiteindelijk ook gefactureerd zal worden, berekend o.b.v. de facturatiepercentages in de periode 2019-2022. Vanaf 2024 passen we een jaarlijkse toename van 3,5% toe, gelet op een aangenomen jaarlijkse kostendrijver van 3,5% sinds de begrotingsaanpassing in 2018. Deze redenering en berekening resulteert in een prognose van het aantal verkopen van MOHM in de periode 2024-2029, zoals weergegeven in Tabel 3.15.

---

⁷ We maken voor het jaar 2023 geen gebruik van de aangenomen jaarlijkse kostendrijver van 3,5% t.o.v. 2022, aangezien op het moment van de analyses reeds duidelijk was dat het werkelijke aantal verkopen een sterkere toename zou kennen.

Tabel 3.15 Prognose van het aantal verkopen van MOHM in het verkoopsysteem in 2024-2029

60-84 jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	3.780	3.912	4.049	4.191	4.338	4.490
Modulaire rolstoel	2.093	2.166	2.242	2.320	2.401	2.485
Verzorgingsrolstoel	216	224	232	240	248	257
Actief rolstoel	190	197	204	211	218	226
Elektronische rolstoel binnen	93	96	99	102	106	110
Elektronische rolstoel binnen/buiten	332	344	356	368	381	394
Elektronische rolstoel buiten ⁸	2	2	2	2	2	2
Elektronische scooter binnen	330	342	354	366	379	392
Elektronische scooter binnen/buiten	1.221	1.264	1.308	1.354	1.401	1.450
Elektronische scooter buiten	648	671	694	718	743	769
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen	78	81	84	87	90	93
Elektronische scooter binnen/buiten	302	313	324	335	347	359
Elektronische scooter buiten	64	66	68	70	72	75

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Voor de tegemoetkomingen in het verkoop- en verhuursysteem passen we de jaarlijkse indexeringen toe (Tabel 3.16). Voor 2023-2025 werden deze reeds bepaald en vastgelegd, terwijl we ons voor 2026-2029 baseren op de richtlijnen van Financiën en begroting bij de opmaak van de meerjarenbegroting en de begrotingsopmaak 2025.

Tabel 3.16 Indexeringspercentages van de tegemoetkomingen voor MOHM

2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
8,23%	0,23%	2,83%	2,00%	1,80%	1,80%	1,80%

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming.

De toepassing van deze indexeringspercentages (beginnend vanaf de gemiddelde tegemoetkoming in 2022, Tabel 3.8) resulteert vervolgens in een prognose van de gemiddelde tegemoetkoming in het verkoopsysteem voor MOHM, aanpassingen en onderhoud (50% van het toegekende budget) in Tabel 3.17.⁹

⁸ In 2023 werden slechts twee elektronische rolstoelen buiten aangevraagd. Rekening houdende met een jaarlijkse toename van 3,5% blijft dit ook twee stuks in de periode 2024-2029.

⁹ In deze prognose gaan we voor de periode 2024-2029 weliswaar uit van eenzelfde "mix" van aanpassingen en onderhoudsbeurten per MOHM zoals in 2022. Zowel het aantal en type aanpassingen en het aantal en aard van de onderhoudsbeurten per MOHM kunnen en zullen hoogstwaarschijnlijk veranderen doorheen de tijd. Dit met als gevolg ook een veranderende gemiddelde tegemoetkoming per MOHM, zelfs ongeacht de indexeringen.

Tabel 3.17 Prognose van het gemiddeld gefactureerd bedrag in 2024-2029 (MOHM + aanpassingen + onderhoud 50%)

60-84 jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	€ 1.030,77	€ 1.059,94	€ 1.081,14	€ 1.100,60	€ 1.120,41	€ 1.140,58
Modulaire rolstoel	€ 1.670,68	€ 1.717,96	€ 1.752,32	€ 1.783,86	€ 1.815,97	€ 1.848,66
Verzorgingsrolstoel	€ 4.090,86	€ 4.206,63	€ 4.290,76	€ 4.367,99	€ 4.446,62	€ 4.526,66
Actief rolstoel	€ 4.245,80	€ 4.365,96	€ 4.453,28	€ 4.533,44	€ 4.615,04	€ 4.698,11
Elektronische rolstoel binnen	€ 12.599,99	€ 12.956,57	€ 13.215,70	€ 13.453,59	€ 13.695,75	€ 13.942,28
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 17.994,20	€ 18.503,44	€ 18.873,51	€ 19.213,23	€ 19.559,07	€ 19.911,13
Elektronische rolstoel buiten	€ 17.318,48	€ 17.808,59	€ 18.164,76	€ 18.491,73	€ 18.824,58	€ 19.163,42
Elektronische scooter binnen	€ 1.111,37	€ 1.142,82	€ 1.165,67	€ 1.186,66	€ 1.208,02	€ 1.229,76
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 2.592,44	€ 2.665,81	€ 2.719,12	€ 2.768,07	€ 2.817,89	€ 2.868,61
Elektronische scooter buiten	€ 4.077,13	€ 4.192,51	€ 4.276,36	€ 4.353,33	€ 4.431,69	€ 4.511,46
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen	€ 1.111,62	€ 1.143,08	€ 1.165,94	€ 1.186,93	€ 1.208,29	€ 1.230,04
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 2.579,29	€ 2.652,28	€ 2.705,33	€ 2.754,02	€ 2.803,59	€ 2.854,06
Elektronische scooter buiten	€ 4.001,60	€ 4.114,84	€ 4.197,14	€ 4.272,69	€ 4.349,60	€ 4.427,89

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Door vermenigvuldiging van het aantal verkopen van MOHM in periode 2024-2029 en de bijbehorende gemiddelde tegemoetkomingen bekomen we uiteindelijk een prognose van de totale jaarlijkse budgettaire kost van het verkoopsysteem voor de periode 2024-2029 (Tabel 3.18).

Tabel 3.18 Prognose van de totale budgettaire kost van het verkoopsysteem in 2024-2029

60-84 jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	€ 3.896.315,51	€ 4.146.493,60	€ 4.377.539,79	€ 4.612.620,92	€ 4.860.348,71	€ 5.121.203,11
Modulaire rolstoel	€ 3.496.740,34	€ 3.721.109,44	€ 3.928.708,18	€ 4.138.566,38	€ 4.360.154,50	€ 4.593.924,89
Verzorgingsrolstoel	€ 883.624,98	€ 942.284,59	€ 995.456,36	€ 1.048.318,53	€ 1.102.761,20	€ 1.163.350,82
Actief rolstoel	€ 806.702,36	€ 860.093,74	€ 908.468,55	€ 956.555,04	€ 1.006.078,30	€ 1.061.772,58
Elektronische rolstoel binnen	€ 1.171.799,39	€ 1.243.831,04	€ 1.308.354,77	€ 1.372.265,92	€ 1.451.749,72	€ 1.533.650,31
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 5.974.074,60	€ 6.365.182,15	€ 6.718.967,86	€ 7.070.468,02	€ 7.452.004,31	€ 7.844.985,07
Elektronische rolstoel buiten	€ 34.636,95	€ 35.617,18	€ 36.329,52	€ 36.983,46	€ 37.649,16	€ 38.326,84
Elektronische scooter binnen	€ 366.750,69	€ 390.843,54	€ 412.648,50	€ 434.316,04	€ 457.837,93	€ 482.065,90
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 3.165.368,29	€ 3.369.577,83	€ 3.556.610,73	€ 3.747.960,74	€ 3.947.864,90	€ 4.159.488,49
Elektronische scooter buiten	€ 2.641.978,06	€ 2.813.173,76	€ 2.967.793,50	€ 3.125.693,80	€ 3.292.748,64	€ 3.469.316,19
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen	€ 86.706,21	€ 92.589,23	€ 97.938,83	€ 103.262,51	€ 108.746,10	€ 114.393,65
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 778.944,67	€ 830.163,89	€ 876.525,76	€ 922.597,47	€ 972.847,36	€ 1.024.607,32
Elektronische scooter buiten	€ 256.102,16	€ 271.579,54	€ 285.405,40	€ 299.088,07	€ 313.170,85	€ 332.091,59

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

3.2.2 Verhuursysteem 2024-2029

In tegenstelling tot in het verkoopsysteem waar het aantal verkopen de kostendrijver is, is dit in het verhuursysteem het aantal gebruikers. Voorbeeld: een 65-jarige gebruiker heeft nood aan een standaard rolstoel gedurende 8 jaar (96 maanden). In het verkoopsysteem betekent dit *twee aankopen* van een standaard rolstoel, uitgaande van een hernieuwing na 72 maanden. In het verhuursysteem betekent dit echter een huur van 96 maanden voor *één gebruiker*.

De periode 2019-2022, waarvoor momenteel data beschikbaar is, is echter te kort om een correct inzicht te krijgen in het aantal hernieuwingen, aangezien de hernieuwingstermijn voor het merendeel van de gebruikers in deze periode nog niet bereikt kon worden. Daarom gaan we in deze analyse ervan uit dat het aantal gebruikers gelijk is aan het aantal verkopen, zoals weergegeven in Tabel 3.15. Bovendien nemen we als assumptie ook dat met een start van het huursysteem in 2024 er geen hernieuwing naar hetzelfde type MOHM zal voorkomen in de periode 2024-2029.

Tabel 3.19 toont als voorbeeld de vertaalslag van het aantal gebruikers naar het aantal huurforfaits voor de standaard rolstoel voor 60-84-jarigen (voor de overige MOHM werd dezelfde redenering toegepast), rekening houdende met de gemiddelde gebruiksduren in Tabel 3.10. We gaan er hierbij van uit dat een gebruiker gemiddeld genomen telkens in het midden van het betreffende jaar (i.e. op 1 juli) zal starten met het huren van een MOHM.

Een gebruiker die bijvoorbeeld in 2024 begint met het huren van een standaard rolstoel voor gemiddeld 51 maanden (zie Tabel 3.10), zal in dat jaar bijgevolg 6 maanden huur genereren (juli-december), 12 maanden in 2025, 12 maanden in 2026, 12 maanden in 2027 en 9 maanden in 2028. Analoog geldt dezelfde redenering voor 2025-2029. Voor het totale aantal gebruikers dat in 2024 zal starten met het huren van een standaard rolstoel, betekent dit bijgevolg 22.680 maanden huur (= 6 x 3.780) of huurforfaits in dat jaar, 45.360 (= 12 x 3.912) huurforfaits in 2025, 45.360 huurforfaits in 2026, 45.360 huurforfaits in 2027 en 34.020 huurforfaits in 2028. Analoog geldt dezelfde redenering voor 2025-2029. Vervolgens bekomen we het totale aantal huurforfaits per jaar d.m.v. sommatie van alle huurforfaits die vallen in de betreffende jaren.

Tabel 3.19 Simulatie van het aantal gebruikers naar het aantal huurforfaits van de standaardrolstoel in het verhuursysteem voor 60-84 jaar; prognose voor 2024-2029

Standaard rolstoel		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal gebruikers		3.780	3.912	4.049	4.191	4.338	4.490
	2024	6	12	12	12	9	
	2025		6	12	12	12	9
Aantal maanden huur per gebruiker startende in ...	2026			6	12	12	12
	2027				6	12	12
	2028					6	12
	2029						6
	2024	22.680	45.360	45.360	45.360	34.020	
	2025		23.472	46.944	46.944	46.944	35.208
Aantal maanden huur voor alle gebruikers startende in ...	2026			24.294	48.588	48.588	48.588
	2027				25.146	50.292	50.292
	2028					26.028	52.056
	2029						26.940
Totale aantal maanden huur (=huurforfaits)		22.680	68.832	116.598	166.038	205.872	213.084

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Als we dezelfde redenering toepassen voor de andere types MOHM bekomen we het totale aantal huurforfaits voor de periode 2024-2029, zoals weergegeven in Tabel 3.20.

Tabel 3.20 Simulatie van het totale aantal huurforfaits in het verhuursysteem; prognose voor 2024-2029

60-84 jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	22.680	68.832	116.598	166.038	205.872	213.084
Modulaire rolstoel	12.558	38.112	64.560	91.932	109.793	113.628
Verzorgingsrolstoel	1.296	3.936	6.456	6.688	6.920	7.158
Actief rolstoel	1.140	3.462	5.868	8.358	10.932	11.506
Elektronische rolstoel binnen	558	1.692	2.862	4.068	4.758	4.920
Elektronische rolstoel binnen/buiten	1.992	6.048	10.248	14.592	18.754	19.408
Elektronische rolstoel buiten	12	36	60	84	108	132
Elektronische scooter binnen	1.980	6.012	10.188	14.508	17.988	18.618
Elektronische scooter binnen/buiten	7.326	22.236	37.668	48.756	50.462	52.224
Elektronische scooter buiten	3.888	11.802	19.992	28.464	37.230	41.766
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen	468	1.422	2.412	2.814	2.916	3.018
Elektronische scooter binnen/buiten	1.812	5.502	9.324	10.560	10.929	11.310
Elektronische scooter buiten	384	1.164	1.968	2.796	3.072	3.168

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Tabel 3.21 toont vervolgens de hoogte van de maandelijkse huurforfaits, waarbij we uitgaan van de werkelijke huurforfaits zoals vastgelegd voor 2024, met een jaarlijkse indexering (zie Tabel 3.16) voor de periode 2025-2029.

Tabel 3.21 Maandelijks huurforfait in het verhuursysteem; prognose voor 2024-2029

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	€ 42,86	€ 44,07	€ 44,95	€ 45,76	€ 46,59	€ 47,43
Modulaire rolstoel	€ 62,55	€ 64,32	€ 65,61	€ 66,79	€ 67,99	€ 69,21
Verzorgingsrolstoel	€ 80,94	€ 83,23	€ 84,90	€ 86,42	€ 87,98	€ 89,56
Actief rolstoel	€ 87,22	€ 89,69	€ 91,48	€ 93,13	€ 94,81	€ 96,51
Elektronische rolstoel binnen	€ 768,45	€ 790,20	€ 806,00	€ 820,51	€ 835,28	€ 850,31
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 768,45	€ 790,20	€ 806,00	€ 820,51	€ 835,28	€ 850,31
Elektronische rolstoel buiten	€ 768,45	€ 790,20	€ 806,00	€ 820,51	€ 835,28	€ 850,31
Elektronische scooter binnen	€ 87,22	€ 89,69	€ 91,48	€ 93,13	€ 94,81	€ 96,51
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 191,40	€ 196,82	€ 200,75	€ 204,37	€ 208,05	€ 211,79
Elektronische scooter buiten	€ 191,40	€ 196,82	€ 200,75	€ 204,37	€ 208,05	€ 211,79

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Door vermenigvuldiging van het aantal huurforfaits voor MOHM in periode 2024-2029 en de bijbehorende maandelijkse huurforfaits bekomen we uiteindelijk een prognose van de totale jaarlijkse budgettaire kost van het verhuursysteem voor de periode 2024-2029 (Tabel 3.22).

Tabel 3.22 Prognose van de totale budgettaire kost van het verhuursysteem in 2024-2029

60-84 jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	€ 972.064,80	€ 3.033.628,47	€ 5.241.592,75	€ 7.598.492,62	€ 9.591.024,80	€ 10.105.698,78
Modulaire rolstoel	€ 785.502,90	€ 2.451.370,13	€ 4.235.560,05	€ 6.139.907,21	€ 7.464.788,88	€ 7.864.588,76
Verzorgingsrolstoel	€ 104.898,24	€ 327.595,65	€ 548.083,50	€ 577.999,22	€ 608.814,32	€ 641.088,87
Actief rolstoel	€ 99.430,80	€ 310.500,98	€ 536.816,92	€ 778.370,26	€ 1.036.409,22	€ 1.110.462,24
Elektronische rolstoel binnen	€ 428.795,10	€ 1.337.013,55	€ 2.306.775,08	€ 3.337.831,01	€ 3.974.253,97	€ 4.183.541,29
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 1.530.752,40	€ 4.779.112,27	€ 8.259.899,04	€ 11.972.868,74	€ 15.664.808,50	€ 16.502.879,94
Elektronische rolstoel buiten	€ 9.221,40	€ 28.447,10	€ 48.360,06	€ 68.922,76	€ 90.210,05	€ 112.241,35
Elektronische scooter binnen	€ 172.695,60	€ 539.206,22	€ 932.019,56	€ 1.351.112,20	€ 1.705.353,92	€ 1.796.852,59
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 1.402.196,40	€ 4.376.414,36	€ 7.561.962,21	€ 9.964.093,34	€ 10.498.371,97	€ 11.060.516,49
Elektronische scooter buiten	€ 744.163,20	€ 2.322.829,75	€ 4.013.453,02	€ 5.817.088,21	€ 7.745.519,17	€ 8.845.617,57
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen	€ 40.818,96	€ 127.536,80	€ 220.654,81	€ 262.064,36	€ 276.451,64	€ 291.271,95
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 346.816,80	€ 1.082.885,04	€ 1.871.820,53	€ 2.158.110,30	€ 2.273.724,93	€ 2.395.343,93
Elektronische scooter buiten	€ 73.497,60	€ 229.094,55	€ 395.081,81	€ 571.408,75	€ 639.114,56	€ 670.950,45

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

3.2.3 Verkoop- vs. verhuursysteem 2024-2029

Vervolgens vergelijken we de budgettaire kost van het verkoopsysteem en het verhuursysteem voor 60-84-jarigen voor de manuele rolstoelen, elektronische rolstoelen en elektronische scooters, en voor de elektronische scooters voor 85-plussers, voor de periode 2024-2029.

In tegenstelling tot het verkoopsysteem, waar de budgettaire impact nagenoeg volledig op het moment van de aankoop plaatsvindt, wordt de budgettaire kost van het verhuursysteem verspreid over meerdere maanden en jaren. De budgettaire kost van het verhuursysteem komt bijgevolg pas op kruissnelheid na het doorlopen van de gemiddelde gebruiksduur (Tabel 3.10). Voor de verzorgingsrolstoel, met een gemiddelde gebruiksduur van 29 maanden, gebeurt dit reeds in 2026 (Figuur 3.3). De elektronische rolstoel buiten, met een gemiddelde gebruiksduur van 71 maanden, komt pas in 2029 op kruissnelheid, met erna een afvlakking van de budgettaire kost (niet zichtbaar op Figuur 3.7). Dit type MOHM wordt echter maar zeer weinig verstrekt.

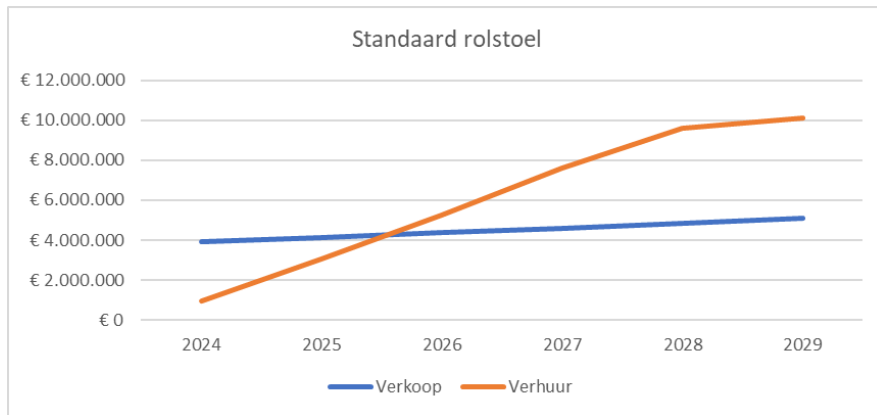
Figuur 3.1 t.e.m. Figuur 3.13 tonen dus dat in de eerste jaren het verhuursysteem kostenefficiënter zal zijn dan het verkoopsysteem voor alle types MOHM. Eens op kruissnelheid zal het verhuursysteem echter nagenoeg voor alle types MOHM een grotere kost met zich meebrengen dan het verkoopsysteem. Deze conclusie is uiteraard dezelfde als de analyses op gebruikersniveau concludeerden, zoals besproken in deel 3.1.

We zien bijgevolg dat enkel de verzorgingsrolstoel een besparing zal opleveren door de introductie van een verhuursysteem voor 60-84-jarigen. Eens op kruissnelheid (vanaf 2026) zal het verhuursysteem voor de verzorgingsrolstoel voor 60-84-jarigen jaarlijks een besparing opleveren, t.o.v. het huidige verkoopsysteem, van gemiddeld ongeveer 0,5 miljoen euro.

Voor de elektronische rolstoel binnen/buiten is het verschil in budgettaire kost tussen het verkoop- en verhuursysteem bijzonder groot (Figuur 3.6). Op gebruikersniveau detecteerden we namelijk reeds een groot verschil (Tabel 3.14), en dit type MOHM wordt daarnaast ook regelmatig verstrekt (Tabel 3.15). In absolute termen is het verschil in kosten op gebruikersniveau echter veel minder klein voor een standaard rolstoel (Tabel 3.14), maar leidt het hoge aantal verstrekkingen (Tabel 3.15) toch tot een groot totaal budgettair verschil (Figuur 3.1). Ook de elektronische scooter binnen/buiten (Figuur 3.9) kent een aanzienlijk budgettair verschil, te wijten aan een groot aantal verstrekkingen (Tabel 3.15) en een eerder gemiddeld verschil in kosten op gebruikersniveau (Tabel 3.14).

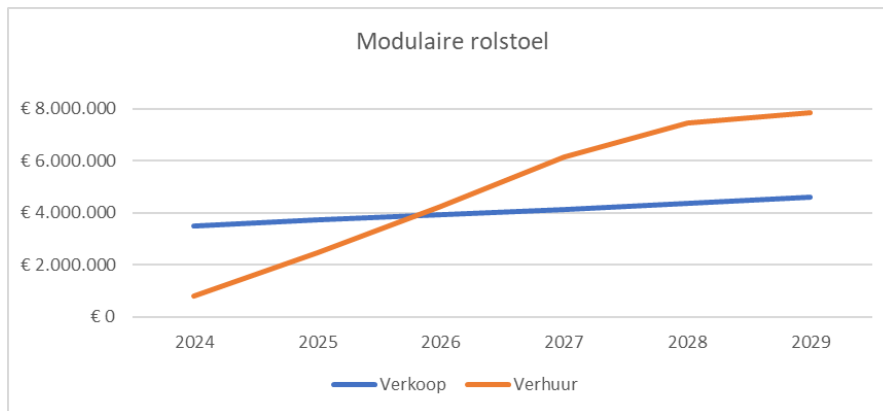
De actief rolstoel is daarentegen, als enige type MOHM, maar net duurder in het verhuur- t.o.v. het verkoopsysteem (Figuur 3.4). De combinatie van de hoogte van het huurforfait en de gemiddelde gebruiksduur van dit type MOHM leunt dan ook dicht aan tegen de tegemoetkoming in het verkoopsysteem (Tabel 3.14). Een toekomstige toename in het aantal (en ook het type) aanpassingen en het aantal (en ook de aard van) onderhoudsbeurten voor de actief rolstoel zou er daarom toe kunnen leiden dat het verhuursysteem goedkoper wordt dan het verkoopsysteem. Dergelijke veranderingen resulteren in het verkoopsysteem namelijk steeds tot meer (en mogelijk ook duurdere) facturaties, terwijl het huurforfait in het verhuursysteem hierdoor niet noodzakelijk toeneemt. In dat geval zouden we op totaal budgettair vlak echter geen grote besparing in het voordeel van het verhuursysteem verwachten.

Figuur 3.1 Prognose van de budgettaire kost van de standaard rolstoel in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029

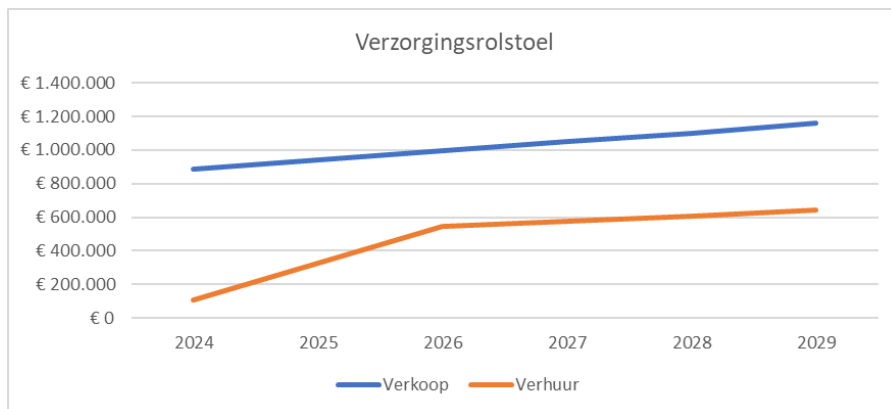
Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.2 Prognose van de budgettaire kost van de modulaire rolstoel in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029

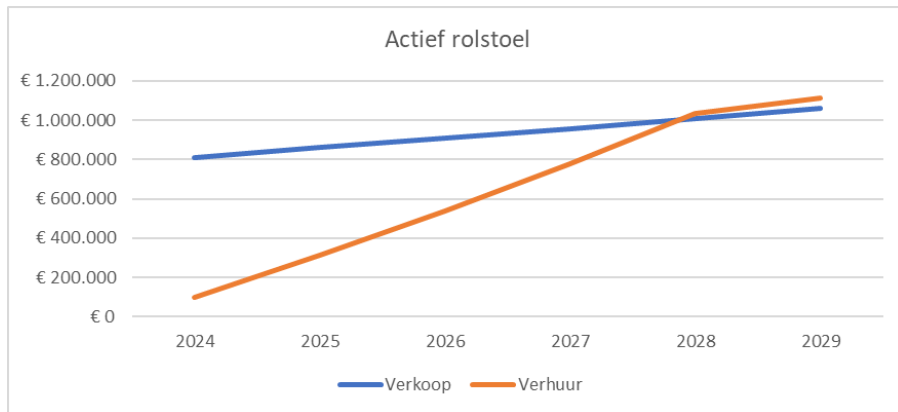
Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.3 Prognose van de budgettaire kost van de verzorgingsrolstoel in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029

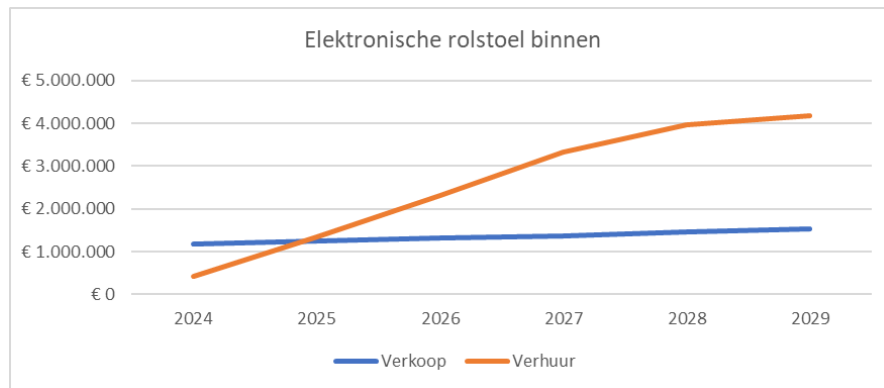
Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.4 Prognose van de budgettaire kost van de actief rolstoel in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029

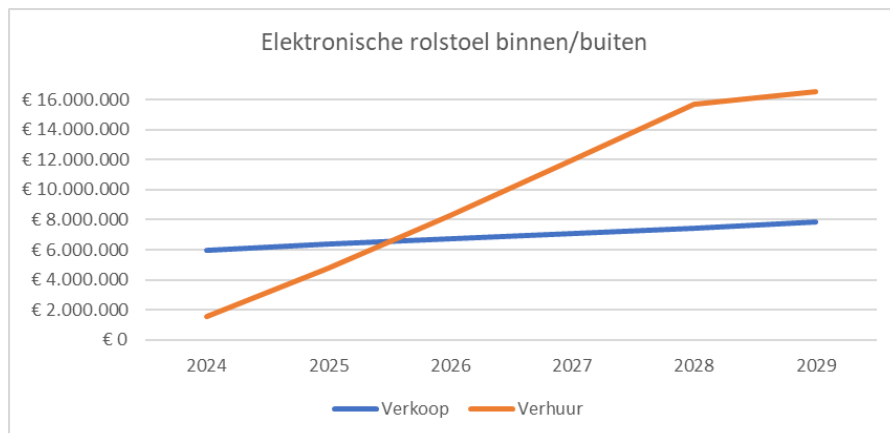
Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.5 Prognose van de budgettaire kost van de elektronische rolstoel binnen in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029

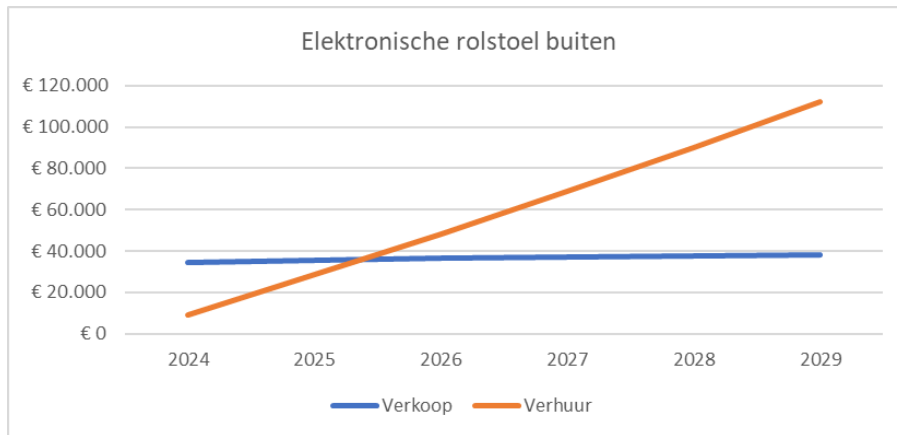
Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.6 Prognose van de budgettaire kost van de elektronische rolstoel binnen/buiten in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029

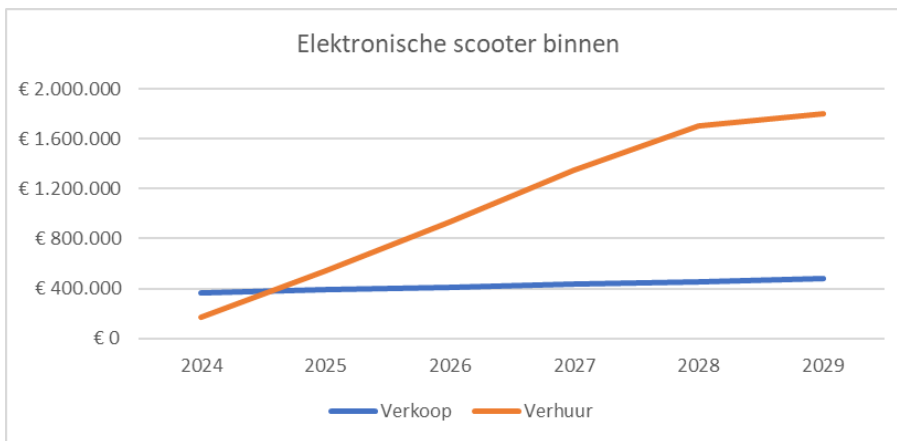
Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.7 Prognose van de budgettaire kost van de elektronische rolstoel buiten in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029

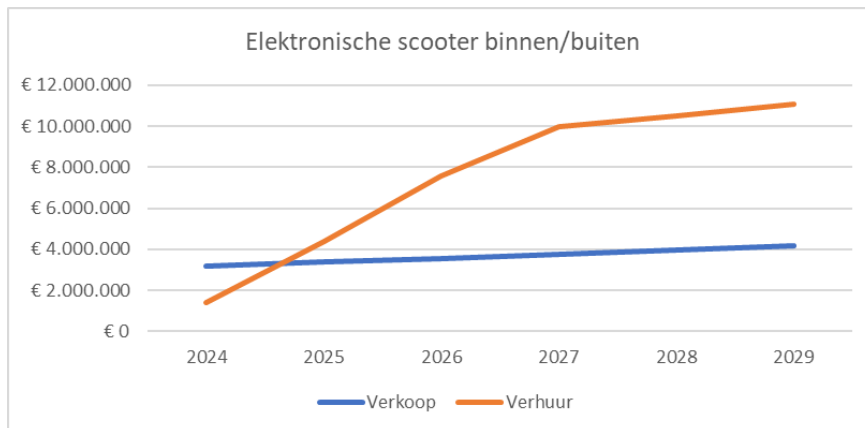
Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.8 Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter binnen in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029

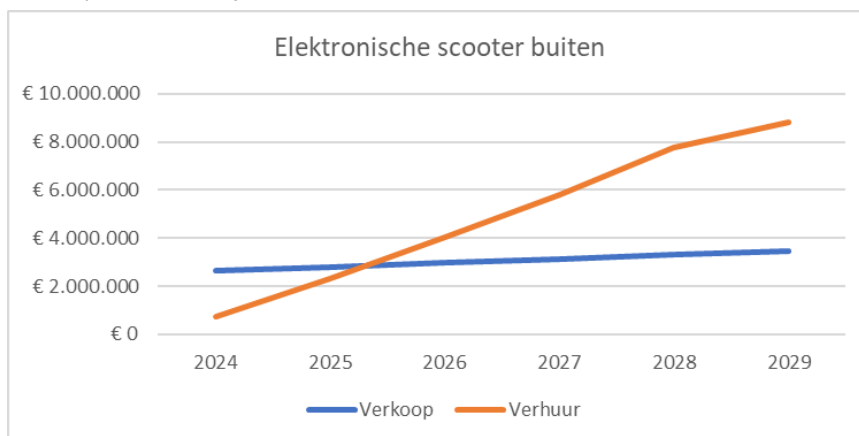
Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.9 Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter binnen/buiten in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029

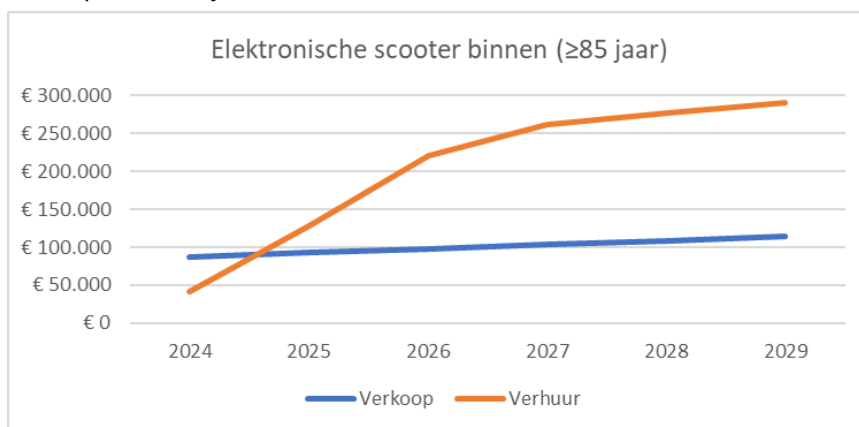
Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.10 Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter buiten in verhuur vs. verkoop voor 60-84 jaar in 2024-2029

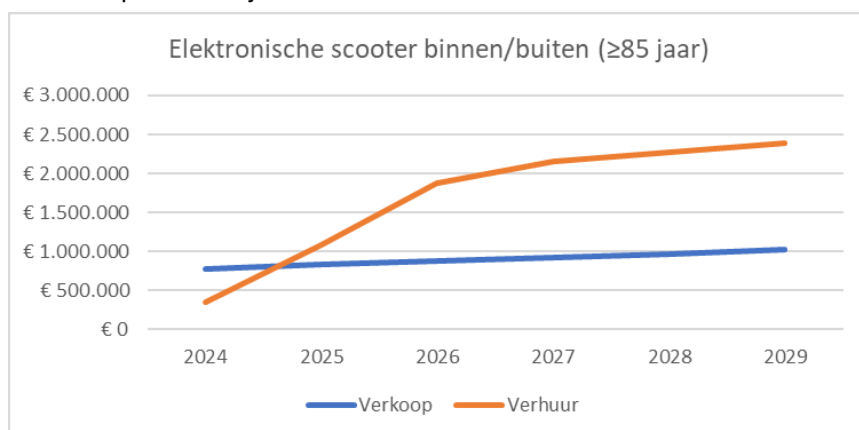
Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.11 Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter binnen in verhuur vs. verkoop voor ≥85 jaar in 2024-2029

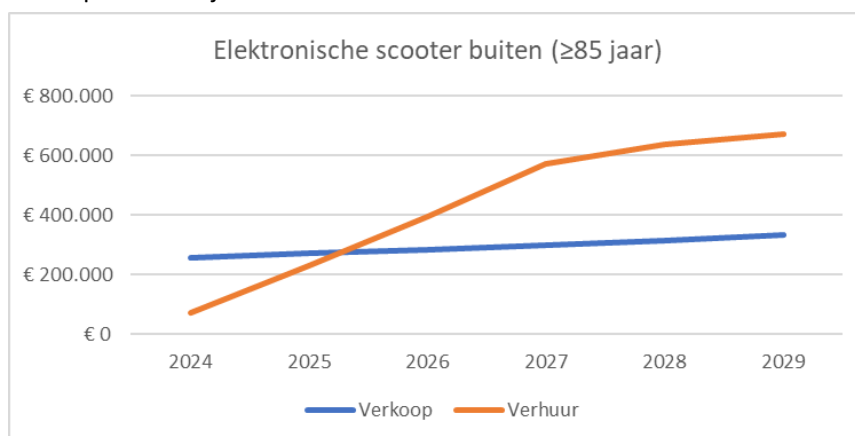
Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.12 Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter binnen/buiten in verhuur vs. verkoop voor ≥85 jaar in 2024-2029

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Figuur 3.13 Prognose van de budgettaire kost van de elektronische scooter buiten in verhuur vs. verkoop voor ≥ 85 jaar in 2024-2029

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

4 Huurforfait vanuit standpunt verstreker

Daarnaast is het echter ook belangrijk om vanuit het standpunt van de verstreker te achterhalen hoe de werkelijke en kritische huurforfaits zich verhouden tot de kosten die gepaard zouden gaan met hun activiteiten en handelingen om een MOHM in te zetten in het verhuursysteem in de thuiszorg voor 60-84-jarigen. M.a.w. in welke mate de werkelijke en kritische huurforfaits al dan niet deze kosten voor de verstreker? Hiervoor brengen we in eerste instantie de verschillende activiteiten en handelingen van de verstrekkers in kaart, waaraan we vervolgens kosten en tijdsbestedingen koppelen. Uiteindelijk ontwikkelen we een rekenmodel voor de vertaling van deze kosten naar een maandelijks huurforfait voor de verschillende types MOHM.

4.1 Input vanuit de sector

Hoewel deze studie voornamelijk gericht is op de budgettaire impact van het verhuursysteem, worden in dit onderdeel ook enkele kwalitatieve en praktische elementen besproken die tijdens gesprekken met verschillende verstrekkers naar voren zijn gekomen. Deze elementen betreffen zowel de potentiële uitbreiding van het verhuursysteem als de eMOHM-applicatie. In het licht van een eventuele uitbreiding van het verhuursysteem is het dan ook raadzaam om deze elementen in overweging te nemen en zo nodig verder te onderzoeken.

4.1.1 Over de potentiële uitbreiding van het verhuursysteem

Het huidige verhuursysteem richt zich, naast SDA, op de leeftijdscategorie van 85 jaar en ouder. Voor deze groep is verouderingsproblematiek doorgaans de belangrijkste reden voor het gebruik van een MOHM. De problematiek en bijbehorende behoeften binnen deze leeftijdscategorie vertonen veelal grote overeenkomsten, wat de inzet van generieke MOHM's binnen een verhuursysteem mogelijk en haalbaar maakt. Daarentegen bestaat de leeftijdscategorie van 60 tot 84 jaar uit een meer diverse groep gebruikers die bovendien actiever zijn en specifieke(re) behoeften hebben. Dit vereist meer maatwerk, waardoor de inzet van generieke MOHM binnen een verhuursysteem voor deze gebruikers minder vanzelfsprekend is.

Een (te) specifiek op maat van één bepaalde gebruiker afgesteld MOHM dreigt in een verhuursysteem namelijk te weinig ingezet te kunnen worden voor andere gebruikers. Personalisatie, rekening houdende met de wensen en noden van de gebruiker, lijkt minder mogelijk in een verhuursysteem vergeleken met een verkoopsysteem. Het keuzegamma zal in een verhuursysteem dus eerder beperkt moeten worden, waardoor een gebruiker zich dreigt te moeten aanpassen aan de beschikbare MOHM. Hierdoor bestaat het risico dat gebruikers tijdens het bestelproces afhaken omdat ze het gewenste MOHM niet (meer) kunnen verkrijgen.

Elektronische rolstoelen, die tevens aanzienlijke investeringskosten met zich meebrengen, en actief rolstoelen zijn MOHM die veel maatwerk vereisen en zouden daardoor minder geschikt zijn voor inzet in een verhuursysteem. Elektronische scooters daarentegen vereisen minder maatwerk en zouden mogelijk beter geschikt zijn voor een verhuursysteem. Bovendien zal de uitbreiding van het verhuursysteem naar andere types MOHM en verschillende leeftijdscategorieën noodzakelijkerwijs leiden tot investeringen in extra opslagruimte.

4.1.2 Over eMOHM

De gesprekken met de geïnterviewde verstrekkers brachten ook enkele bezorgdheden naar voren met betrekking tot de eMOHM-applicatie. Zo blijkt dat de communicatie via eMOHM vaak bijzonder moeilijk verloopt, aangezien een persoonlijk aanspreekpunt dikwijls ontbreekt. Daarnaast heeft de introductie van eMOHM geleid tot een toename van papierwerk, in plaats van een afname, onder andere door het ontbreken van een mogelijkheid voor digitaal handtekenen. De noodzaak om documenten op lage resolutie te scannen, omwille van de maximum bestandsgrootte van 18MB, kan bovendien resulteren in onleesbare documenten. Het corrigeren van dergelijke documenten is, mede door onduidelijke handtekeningen, het ontbreken van stempels, en foutieve lay-outs, zeer tijdrovend.

4.2 Activiteiten en handelingen voor inzet MOHM in verhuursysteem voor 60-84 jaar

De activiteiten en handelingen die nodig zijn voor het inzetten van MOHM in het verhuursysteem werden reeds gedefinieerd in de vorige studies uit 2017 en 2018, maar behoeften in dit onderzoek een actualisering gelet op eventuele veranderingen in procedures en aanpak sindsdien. O.b.v. individuele gesprekken en een focusgroep met tien kleine, middelgrote en grote bedrijven, voorgedragen vanuit de Belgische Beroepsvereniging voor Orthopedische Technologieën (BBOT), werden weliswaar dezelfde zeven (hoofd)activiteiten behouden, maar werden een aantal specifieke handelingen geüpdatet aan de actuele situatie. Bijlage 5 geeft een overzicht van de activiteiten en handelingen, dewelke we hier bondig bespreken.

4.2.1 Activiteit 1: Aanvraag en aankoop MOHM

- Het eerste contact tussen verstrekker en (familie van de) gebruiker verloopt doorgaans ofwel telefonisch ofwel fysiek in de winkel (handeling 1.1a en 1.1b).
- Afhankelijk van het type MOHM zijn andere documenten nodig, zoals bv. motiveringsrapport, rolstoeladviesrapport, ... (1.5a).
- Wat opvalt is het grote aantal verplaatsingen, naar de gebruiker en terug, dat een verstrekker mogelijk moet maken bij de aanvraag van een MOHM, zeker in het geval van een demo.
- Het ophalen en behandelen van foutieve documenten wordt als aparte handeling toegevoegd, gegeven dat dit veel tijd in beslag kan nemen.

4.2.2 Activiteit 2: Montage en levering MOHM

- Ook hier zien we veel verplaatsingen door de verstrekker, waarbij we een onderscheid maken tussen een verplaatsing naar één gebruiker (2.2a) of naar meerdere gebruikers tijdens dezelfde route (2.2b).

4.2.3 Activiteit 3: Maandelijks administratie en facturatie

- De maandelijks facturatie bestaat enerzijds uit de opmaak van de facturatiebestanden per zorgkas (3.1), en anderzijds de behandeling van het afrekenbestand (3.2).

4.2.4 Activiteit 4: Onderhoud/herstellingen MOHM

- Voor het onderhoud gaan we uit van een jaarlijkse frequentie, gelet op de relatief actievere doelgroep van 60-84-jarigen, waarvoor waarschijnlijk meer onderhoud zal nodig zijn.
- We maken hierbij een onderscheid tussen onderhoud ter plaatse bij de gebruiker (4.2c) en onderhoud in het atelier van het bedrijf (4.2e), waarbij uiteraard meerdere verplaatsingen nodig zijn.

4.2.5 Activiteit 5: Vroegtijdige terugname MOHM

- Een belangrijke stap bij de vroegtijdige terugname van een MOHM is bepalen of het herconditioneren van het MOHM mogelijk is (5.3).
- Is herconditionering niet mogelijk, dan volgen recyclagekosten (5.4a).
- Is herconditionering wel mogelijk, dan volgt reiniging (5.4b) en eventuele vervanging van onderdelen (5.4c).

4.2.6 Activiteit 6: Heringebruikname MOHM

- De handelingen die gepaard gaan met de heringebruikname van een MOHM is een combinatie van de handelingen uit Activiteit 1 en 2, uitgezonderd de aankoop van het MOHM.

4.2.7 Activiteit 7: Definitieve terugname MOHM

- Bij definitieve terugname van een MOHM, op het einde van de levensduur, volgt ofwel een recyclage (7.4a) ofwel een schenking aan een goed doel (7.4b).

4.3 Rekenmodel huurforfaits verhuursysteem voor 60-84 jaar

Vervolgens ontwikkelden we een rekenmodel voor de berekening van de huurforfaits voor de inzet van een MOHM in het verhuursysteem voor 60-84-jarigen. Dit rekenmodel bestaat enerzijds uit een component die gebaseerd is op de principes van Activity-Based Costing (ABC), en anderzijds uit een component die gebaseerd is op de principes van verdiscontering.

4.3.1 Activity-Based Costing (ABC)

Om de kosten die gepaard gaan met de inzet van MOHM in het verhuursysteem voor 60-84-jarigen in kaart te brengen hanteren we de principes van Activity-Based-Costing (ABC). Op die manier kunnen we enerzijds de kosten voor tijdsbestedingen berekenen o.b.v. de loonkosten (per uur) per profiel. Anderzijds kunnen ook de directe kosten (out-of-pocketkosten - OOPC) die gepaard gaan met elke activiteit en handeling in kaart gebracht worden. De input voor de tijdsbestedingen en de directe kosten

werden opgevraagd bij negen van de tien bevroegde bedrijven.¹⁰ Op die manier kunnen we de kost berekenen van elk van de zeven activiteiten die nodig zijn voor de inzet van een MOHM in het verhuursysteem.

We hanteren hierbij de volgende assumpties:

- De input van de tijdsbestedingen en directe kosten werden gewogen a.d.h.v. een wegingsfactor (Tabel 3.23) op basis van de grootte van de bedrijven in de steekproef t.o.v. de populatie.¹¹ Op die manier bekomen we gewogen gemiddelde waarden voor de steekproef die rekening houden met de verdeling van bedrijven in de populatie.

Tabel 3.23 Wegingsfactoren van de bedrijven in de steekproef t.o.v. de populatie o.b.v. aantal VTE

	Steekproef		Populatie		Wegingsfactor
	Aantal	%	Aantal	%	
Kleine bedrijven (0-10 VTE)	2	22,22	56	67,47	3,04
Middelgrote bedrijven (11-60 VTE)	4	44,44	21	25,30	0,57
Grote bedrijven (>60 VTE)	3	33,33	6	7,23	0,22
<i>Totaal</i>	<i>9</i>	<i>100</i>	<i>83</i>	<i>100%</i>	

Bron: eigen verwerking.

- Sommige handelingen werden, in voorkomende geval, gewogen o.b.v. de procentuele frequentie. We maken bijvoorbeeld een onderscheid in de procentuele frequentie van onderhoud ter plaatse bij de gebruiker en onderhoud in het atelier van het bedrijf.
- De uurtarieven (loonkosten) per profiel voor 2024 werden aangeleverd vanuit de Economische Werkgroep van de BBOT, en werden tevens gevalideerd door zowel kleine, middelgrote als grote bedrijven. Deze uurtarieven bestaan ten eerste uit de directe loonkosten, zijnde de loonkost van medewerkers die direct betrokken zijn bij de vervaardiging, aflevering en administratieve afhandeling van het orthopedisch hulpmiddel. Daarbij werden de indirecte loonkosten opgeteld, zijnde de loonkost van medewerkers in diverse ondersteunende afdelingen zoals bijvoorbeeld de personeelsafdeling, management, informaticadienst, marketing, R&D, ... Uiteindelijk werden hieraan nog overheadkosten toegevoegd, bijvoorbeeld voor energie, huur gebouwen, verzekeringen, ...¹²
  - Orthopedische verstreker: €85,66
  - Ateliermedewerker: €62,56
  - Administratief bediende: €56,13
- Voor de OOPC die gepaard gaan met transport hanteren we een kilometervergoeding van €0,4269, zoals vastgesteld door de FOD Beleid & Ondersteuning voor binnenlandse dienstreizen.¹³

¹⁰ Tijdens de onderzoeksperiode fuseerden twee deelnemende bedrijven, die vervolgens als één bedrijf hun input aanleverden.

¹¹ Een weging o.b.v. het aantal goedgekeurde aanvragen van MOHM in verkoop en verhuur per bedrijf is eveneens mogelijk.

¹² Voor een gedetailleerde berekening van deze uurloonkosten verwijzen we naar de Economische Werkgroep van de BBOT.

¹³ Artikel 74 van het koninklijk besluit van 13 juli 2017 tot vaststelling van de toelagen en vergoedingen van de personeelsleden van het federaal openbaar ambt.

- We hanteren, zoals in de vorige studies, een exploitatiewinst van 10,5% op het totaal van de directe en indirecte kosten, waarvan de laatstgenoemde vervat zijn in de (uur)loonkosten.
- De gemiddelde aankooprijzen van de MOHM werden bepaald a.d.h.v. een kortingspercentage toegepast op de gemiddelde tegemoetkoming (zoals werd berekend o.b.v. data van de VSB), waarvan Tabel 3.24 de prognose toont voor 2024.

Tabel 3.24 Prognose van de gemiddelde aankooprijzen van MOHM en aanpassingen in 2024

	Prognose gemiddelde tegemoetkoming in 2024	Kortingspercentage	Prognose gemiddelde aankooprijzen in 2024
Standaard rolstoel	€ 948,61	40%	€ 569,17
Modulaire rolstoel	€ 1.571,66	40%	€ 942,99
Verzorgingsrolstoel	€ 3.411,82	40%	€ 2.047,09
Actief rolstoel	€ 3.580,88	35%	€ 2.327,57
Elektronische rolstoel binnen	€ 10.566,42	30%	€ 7.396,49
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 15.056,66	30%	€ 10.539,66
Elektronische rolstoel buiten	€ 14.433,65	30%	€ 10.103,55
Elektronische scooter binnen	€ 976,34	30%	€ 683,44
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 2.435,60	30%	€ 1.704,92
Elektronische scooter buiten	€ 3.849,59	30%	€ 2.694,72

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB en input focusgroep.

4.3.2 Levenspaden en verdiscontering van kosten

Naargelang het type zal elk MOHM een welbepaald levenspad, afhankelijk van de gemiddelde gebruiksduur (Tabel 3.10), doorlopen in het verhuursysteem. Een levenspad geeft weer in welke maand(en) de zeven, hierboven beschreven, activiteiten voor het inzetten van een MOHM in het verhuursysteem voorkomen, zoals weergegeven in Bijlage 6. Sommige activiteiten komen daarbij meerdere keren voor gedurende de levensduur van een MOHM, zoals bijvoorbeeld de maandelijks administratie en facturatie. De definitieve terugname van een MOHM komt daarentegen bijvoorbeeld maar één keer voor.

Hoewel in de praktijk en volgens de huidige wetgeving een MOHM opnieuw mag ingezet worden in het verhuursysteem zolang deze niet ouder is dan 7 jaar,¹⁴ en dus in theorie langer dan 7 jaar ingezet kan worden, gaan we in de berekeningen uit van een gemiddelde levensduur van een MOHM van 7 jaar.

Aan de hand van deze levenspaden kunnen we vervolgens de actuele kost berekenen voor de inzet van een bepaald MOHM in het verhuursysteem. Met actuele kost bedoelen we de waarde van deze kost in termen van het huidige jaar 2024. Kosten die in latere jaren gemaakt worden zijn dit jaar namelijk minder waard. Door het verdisconteren van deze kosten bekomen we dus de totale actuele kost voor de levensduur van elk type van MOHM. We volgen hiervoor de aanbevelingen van de Europese Commissie en hanteren een discontovoet van 3,5% op jaarbasis.¹⁵ Aangezien de activiteiten op maandbasis gedefinieerd worden, hanteren we een discontovoet op maandbasis. Op die manier kunnen

¹⁴ Artikel 268 van het Besluit van de Vlaamse Regering houdende de uitvoering van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming.

¹⁵ Economic Appraisal Vademecum 2021-2027 - General Principles and Sector Applications. European Commission (2021).

we elke activiteit in het levenspad van een MOHM zo correct mogelijk verdisconteren. Op maandbasis bedraagt de discontovoet 0,287% (afgerond).¹⁶

Enkele voorbeelden van verdiscontering:

- De montage en levering van een MOHM (activiteit 2) komt bijvoorbeeld telkens voor in maand 1 van het levenspad van een MOHM. De kosten die gepaard gaan met deze activiteit worden bijgevolg één maand verdisconteerd, om de actuele waarde in maand 0 te bekomen.
- De kosten die gepaard gaan met een onderhoud (activiteit 4) dat plaatsvindt in maand 13 worden bijgevolg 13 maanden verdisconteerd, om de actuele waarde in maand 0 te bekomen.

4.3.3 Berekening huurforfaits

D.m.v. verdiscontering van alle activiteiten kunnen we bijgevolg een totale geactualiseerde kost (in 2024) bekomen voor een verstrekker voor de inzet van een MOHM in het verhuursysteem voor 60-84-jarigen. Vanuit het standpunt van de verstrekker zou deze totale geactualiseerde kost gecompenseerd moeten worden via de maandelijkse huurforfaits die ontvangen worden gedurende de levensduur van het ingezette MOHM in het verhuursysteem.

4.3.4 Rekenmodel

Het rekenmodel houdt in eerste instantie rekening met de hierboven besproken assumpties en parameters. Gelet op accuratere en beter onderbouwde gegevens die in de toekomst beschikbaar kunnen zijn, en gelet op andere toekomstige ontwikkelingen, kunnen deze assumpties en parameters aangepast worden in het rekenmodel.

Omwille van het ontbreken van voldoende en betrouwbare inschattingen voor de tijdsbestedingen en out-of-pocket-kosten van de activiteiten en handelingen, kon echter geen totale actuele kost per type berekend worden voor de levensduur van een MOHM. Bijgevolg kon ook geen maandelijkse geactualiseerde huurprijs/forfait per type bepaald worden voor de inzet van een MOHM in het verhuursysteem voor 60-84-jarigen.

Desalniettemin is een rekenmodel beschikbaar en toepasbaar voor elk type MOHM voor de berekening van de geactualiseerde huurforfaits. Voldoende en accurate inschattingen van de verschillende out-of-pocket-kosten en tijdsbestedingen vanuit de sector zijn echter noodzakelijk als input voor de rekenmodellen, om betrouwbare resultaten te kunnen bekomen.

---

¹⁶ $1,035^{(1/12)} = 1,0028708987$

Hoofdstuk 4

Tweedehandssysteem voor MOHM

In het derde hoofdstuk baseren we ons op bestaande literatuur voor de ontwikkeling van een mogelijk tweedehandssysteem voor MOHM, waarvoor we vervolgens eveneens een inschatting maken van de budgettaire impact vergeleken met het huidige verkoopsysteem.

Als eerste bekijken we enkele redenen waarom een tweedehandssysteem voor mobiliteitshulpmiddelen interessant zou kunnen zijn. Daarna gaan we dieper in op bestaande tweedehandssystemen voor mobiliteitssystemen in andere landen. Vervolgens bekijken we verschillende aspecten en modaliteiten die belangrijk zijn voor tweedehandssystemen. Het is hierbij belangrijk om te onthouden dat het huidige verhuursysteem voor mobiliteitshulpmiddelen eigenlijk ook al een vorm van tweedehandssysteem is.

1 Waarom een tweedehandssysteem voor MOHM?

1.1 Groeiende behoefte aan mobiliteitshulpmiddelen

Meer dan 2,5 miljard mensen hebben een of meer ondersteunende producten, waaronder mobiliteitshulpmiddelen, nodig en dit aantal zal naar verwachting toenemen tot meer dan 3,5 miljard in 2050 als gevolg van de vergrijzing van de wereldbevolking.¹⁷

Hoewel het onduidelijk is hoeveel mensen in Vlaanderen behoefte hebben aan mobiliteitshulpmiddelen, zijn er enkele indicaties en demografische gegevens die mogelijk een trend voorspellen. Het aandeel ouderen in de bevolking is namelijk aanzienlijk en stijgt nog steeds. In 2023 vertoonde de leeftijds-piramide van het Vlaams Gewest een zware top en een smalle basis, wat betekent dat er meer ouderen dan jongeren zijn.¹⁸ Het aandeel 65-plussers blijft bovendien toenemen, waardoor logischerwijze waarschijnlijk ook de behoefte aan mobiliteitshulpmiddelen zal toenemen.

Dit betekent dat niet alleen de vraag naar mobiliteitshulpmiddelen waarschijnlijk zal toenemen, maar dat ook het aantal mobiliteitshulpmiddelen dat na enige tijd niet meer gebruikt wordt, bijvoorbeeld wegens overlijden of verandering naar een ander type MOHM, zal toenemen.

1.2 Niet-gebruik na aankoop

Bijgevolg kan een tweede belangrijke reden voor de invoering van een tweedehandssysteem zijn dat hulpmiddelen vaak kort na aankoop niet meer gebruikt worden. Uit onderzoeken blijkt dat in westerse landen gemiddeld een derde van de mensen die een hulpmiddel aanschaffen het hulpmiddel niet meer gebruiken na een jaar. Ondanks enkele uitzonderingen op deze regel, zoals elektrische rolstoelen

---

¹⁷ Global report on assistive technology. Geneva: World Health Organization and the United Nations Children's Fund (UNICEF), 2022. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

¹⁸ <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/bevolking-naar-leeftijd-en-geslacht>

waarvan slechts 5% niet meer gebruikt wordt na een jaar, is er in deze gevallen dus een aanzienlijke verspilling aan materiële en financiële middelen bij de aankoop van hulpmiddelen.¹⁹

Er zijn verschillende redenen waarom een hulpmiddel niet meer gebruikt wordt door een hulpbehoevende:

- Verandering in de gezondheid van de hulpbehoevende;
- Gebrek aan opvolging en ondersteuning na aankoop;
- Verandering in de omgeving van de hulpbehoevende;
- Het toegewezen hulpmiddel voldeed sinds het begin niet genoeg aan de noden van de hulpbehoevende;²⁰
- Een nieuw, gelijkaardig hulpmiddel is gemakkelijk te verkrijgen.²¹

1.3 Kostenefficiëntie

Ook op economisch vlak kan het interessant zijn om in te zetten op een tweedehandssysteem voor mobiliteitshulpmiddelen, gelet op het potentieel verschil in kosten tussen enerzijds een nieuw MOHM en anderzijds een geherconditioneerd MOHM.

Een studie uit Hong Kong²² onderzocht bijvoorbeeld het verschil in uitgaven tussen de aankoop van een nieuwe rolstoel met aanpassingen en de aankoop van een herstelde rolstoel met aanpassingen voor kinderen met mobiliteitsbeperkingen. In plaats van nieuwe rolstoelen aan te kopen die vaak aangepast of vervangen moeten worden om te voldoen aan de snel veranderende noden van de kinderen, konden de kinderen beroep doen op een “rolstoelenbank” die tweedehandsrolstoelen met aanpassingen in bruikleen aanbiedt. De studie ondervond dat de ratio van de totale kosten per cliënt bij de “rolstoelenbank” en de totale kosten bij het nieuw aankopen van een rolstoel 1 op 2,3 bedraagt.

Een Canadese studie onderzocht een gelijkaardige “rolstoelenbank”-concept.²³ De onderzoekers concludeerden een gemiddelde besparing van 41,3% in de totale kosten en personeelskosten dankzij het gebruik van een “rolstoelenbank” in plaats van het aankopen van nieuwe rolstoelen.

1.4 Europese Green Deal

De introductie van een tweedehandssysteem voor mobiliteitshulpmiddelen kan vervolgens ook op ecologisch vlak een rol spelen. Als reactie op klimaatverandering en milieudegradatie wil de Europese Commissie, middels de Europese Green Deal, namelijk evolueren naar een grondstoffenefficiënte

---

¹⁹ Barbet, I., & Hartmann, L. (2019). Promouvoir le recours aux aides techniques de seconde main pour les personnes en situation de handicap ou de perte d'autonomie.

²⁰ Federici, S., Meloni, F., & Borsci, S. (2016). The abandonment of assistive technology in Italy: a survey of National Health Service users. *European journal of physical and rehabilitation medicine*, 52(4), 516-526.

²¹ Phillips, B., & Zhao, H. (1993). Predictors of assistive technology abandonment. *Assistive technology*, 5(1), 36-45.

²² Lau, H., Tam, E. W., & Cheng, J. C. (2007, April). An experience on wheelchair bank management. In *Proceedings of the 1st international convention on Rehabilitation engineering & assistive technology: in conjunction with 1st Tan Tock Seng Hospital Neurorehabilitation Meeting* (pp. 7-10).

²³ Shan, R. S. L. P., Chrusch, W. M., Linassi, A. G., Sankaran, R., & Munchinsky, J. (2012). Reuse and refurbish: A cost savings delivery model for specialized seating. *Archives of physical medicine and rehabilitation*, 93(7), 1286-1288.

economie. Een van de bouwstenen om dit te verwezenlijken is het nieuwe circulaire actieplan²⁴ waarmee de Europese Commissie de circulaire economie binnen de EU wil normeren.²⁵ Een circulaire economie is een economie waarin cyclisch gebruik gemaakt wordt van grondstoffen en de hoeveelheid afval geminimaliseerd wordt.²⁶ Om een circulaire economie te bevorderen, zal het bijgevolg van belang zijn om onder andere in te zetten op het repareren van gebruikte goederen om de levenscyclus van goederen te verlengen, en op die manier goederen terug op de markt te kunnen brengen.

In het kader van de Europese Green Deal streeft ook Vlaanderen naar een circulaire economie om zo beter in de behoeften aan grondstoffen te voorzien en het welzijn te maximaliseren met een kleinere ecologische voetafdruk. In de Vlaamse uitgangspunten van de Europese Green Deal laat Vlaanderen zien dat ze voluit wil gaan voor het effectief realiseren van de afgesproken doelstellingen en voor een versnelling van investeringen, innovatie en technologische vooruitgang om de Europese doelstellingen te helpen behalen.²⁷

2 Tweedehandssystemen voor MOHM in andere landen

In dit deel bekijken we enkele tweedehandssystemen voor mobiliteitshulpmiddelen in andere landen. Hieruit blijkt echter dat er bijna geen uitgewerkte systemen bestaan waarin hulpbehoevenden expliciet een hersteld MOHM kunnen aankopen tegen een vergoeding. In de meeste systemen wordt ofwel impliciet gesteld dat een tweedehandshulpmiddel aangekocht/geleend kan worden, ofwel blijven de voorziene hulpmiddelen eigendom van de verstrekende instantie, die de hulpmiddelen terugneemt en herstelt na gebruik.

2.1 Nederland

Op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) zijn gemeenten verplicht te zorgen dat iedereen kan deelnemen aan de maatschappij en zo veel mogelijk zelfstandig kan blijven wonen. Iedere inwoner van een gemeente kan Wmo-ondersteuning aanvragen indien hij of zij hulp nodig denkt te hebben. Wmo-ondersteuning omvat onder andere maatwerkvoorzieningen die op individuele behoeften zijn afgestemd, zoals het verstrekken van mobiliteitshulpmiddelen.²⁸

Wmo-ondersteuning kan worden verstrekt in de vorm van "natura" of een "persoonsgebonden budget" (pgb). Ondersteuning in natura houdt in dat de gemeente een hulpmiddel aanschaft bij een zorgwinkel waarmee zij een overeenkomst heeft. Als een inwoner bijvoorbeeld ondersteuning nodig heeft vanwege mobiliteitsproblemen, zal de gemeente een rolstoel aanschaffen bij de desbetreffende zorgwinkel. Deze

---

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1583933814386&uri=COM:2020:98:FIN>

²⁵ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

²⁶ Moraga, G., Huysveld, S., Mathieux, F., Blengini, G. A., Alaerts, L., Van Acker, K., ... & Dewulf, J. (2019). Circular economy indicators: What do they measure?. *Resources, Conservation and Recycling*, 146, 452-461.

²⁷ <https://www.fdfa.be/nl/europese-green-deal-vlaamse-uitgangspunten>

²⁸ https://kennisbank.patientenfederatie.nl/app/answers/detail/a_id/1425/~wet-maatschappelijke-ondersteuning-wmo/

zorgwinkel kan tweedehandsrolstoelen aanbieden, maar dit is niet altijd het geval zoals blijkt uit het aanbod van enkele zorgwinkels.^{29,30}

Als de inwoner ondersteuning ontvangt in de vorm van een pgb, ontvangt hij een geldbedrag waarmee hij een rolstoel naar keuze kan aanschaffen, mits deze voldoet aan dezelfde kwaliteitsnormen als de rolstoel die de gemeente zou aankopen. Dit bedrag is gemaximeerd op de kosten van een standaardrolstoel zonder aanpassingen, zoals die door de gemeente zou worden aangeschaft. Indien de inwoner een duurder type rolstoel of aanpassingen wenst, moet hij het verschil zelf bijbetalen.³¹ De inwoner kan ervoor kiezen een rolstoel bij een leverancier van tweedehandsrolstoelen aan te schaffen, maar dit heeft geen invloed op de procedure of de vergoeding die door de gemeente wordt voorzien. Voor Wmo-ondersteuning moet vaak een eigen bijdrage van € 19 euro per maand betaald worden, al mag de gemeente dit bedrag verlagen indien gewild.³²

In het Nederlandse systeem kan een hulpbehoevende dus een tweedehandsrolstoel ontvangen indien de winkel waar hij of de gemeente de rolstoel aanschaft deze aanbiedt.

2.2 Noorwegen

Noorwegen kent het *Norwegian Assistive Technology model*, om haar burgers te voorzien van hulpmiddelen. Het model heeft volgende doelstellingen:³³

- Het opzetten van een uniform, nationaal systeem voor ondersteunende technologie;
- Het aanpakken van praktische/functionele dagelijkse problemen van gebruikers met betrekking tot de hulpmiddelen die ze gebruiken;
- Gebruikers het recht geven op noodzakelijke en gratis passende hulpmiddelen;
- Gebruikers hetzelfde serviceniveau bieden, ongeacht waar ze wonen;
- Het opzetten van een gemeenschappelijk ICT-systeem voor de registratie van aankopen, distributie, reparaties, regelmatig onderhoud en herstellen van hulpmiddelen;
- Betrokkenheid van de gebruiker bij het systeem en een focus op het individu.

Assistive Technology centres (ATC) in elke provincie coördineren de activiteiten omtrent hulpmiddelen en werken samen met de lokale gezondheidsdiensten. Ongeveer een derde van de aangeboden hulpmiddelen is een hersteld hulpmiddel. De ATC voeren ook herstellingen en onderhoud uit op de hulpmiddelen. Via dit model poogt Noorwegen om gratis het meest toepasselijke en goedkoopste hulpmiddel aan de hulpbehoevende te voorzien.³⁴

---

²⁹ <https://www.dezorgoutlet.nl/tweedehands-rolstoel/>

³⁰ <https://www.mobiliteitswereld.com/nl/webshop/rolstoelen/rolstoel-gebruikt>

³¹ <https://www.hetcak.nl/wet-maatschappelijke-ondersteuning/>

³² <https://www.checkjezit.nl/aanvraag/hoe-werkt-de-pgb-procedure/>

³³ MacLachlan, M., Banes, D., Bell, D., Borg, J., Donnelly, B., Fembek, M., ... & Hooks, H. (2018). Assistive technology policy: a position paper from the first global research, innovation, and education on assistive technology (GREAT) summit. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology*, 13(5), 454-466.

³⁴ Sund, T. (2017). Assistive Technology in Norway-a Part of a Larger System. Departament of Assistive Tecnology, Noruega.

2.3 Verenigd Koninkrijk

In het Verenigd Koninkrijk kunnen hulpbehoevenden via de National Health Service (NHS) een rolstoel verkrijgen na een beoordeling door een arts. Dit hulpmiddel wordt door de NHS verstrekt zolang het nodig is, waarna het weer wordt ingenomen. Daarnaast biedt de NHS een persoonlijk rolstoelbudget waarmee een hulpbehoevende zelf een rolstoel kan aanschaffen, indien hij dit wenst. Dit persoonlijk rolstoelbudget mag uitsluitend worden gebruikt voor de aankoop van een rolstoel bij een erkende leverancier. Het is dus mogelijk om een tweedehands rolstoel aan te schaffen, mits deze wordt verkocht door een erkende leverancier.^{35,36}

2.4 Frankrijk

Momenteel wordt enkel de aankoop van een nieuwe rolstoel vergoed in Frankrijk. Maar de Franse overheid heeft in de afgelopen jaren ook een wettelijk kader ontwikkeld waarmee tweedehands-hulpmiddelen vergoed kunnen worden, weliswaar onder bepaalde voorwaarden, om hierdoor meer inwoners toegang te geven tot betaalbare hulpmiddelen. Dit wettelijk kader is echter nog niet bekrachtigd, maar biedt toch een waardevol inzicht in hoe het vergoeden van tweedehands-hulpmiddelen beleidsmatig verankerd en aangespoord kan worden. De bekrachtiging van het wetgevend kader is afhankelijk van de voltooiing van een openbaar onderzoek door de *Association française de normalisation* (AFNOR) naar algemene en veiligheidseisen om medische hulpmiddelen voor individueel gebruik in goede staat te herstellen.^{37,38} Hieronder volgt een bespreking van de (nog niet-bekrachtigde) wettelijke bepalingen.

Momenteel stelt de Franse wetgeving dat de exploitant (de natuurlijke of rechtspersoon die de wettelijke verantwoordelijkheid op zich neemt voor de activiteit die dit hulpmiddel toegankelijk maakt voor derden³⁹) ervoor moet zorgen dat de prestaties van een hulpmiddel behouden blijven en dat het hulpmiddel onderhouden wordt. Afhankelijk van het type hulpmiddel, worden verschillende frequenties en voorwaarden vastgelegd.

Deze wetgeving wordt doorgetrokken naar tweedehandshulpmiddelen waarbij, om de kwaliteit te garanderen, de exploitant een verplicht certificaat moet voorzien bij de verkoop van een hulpmiddel waaruit blijkt dat het betreffende medische hulpmiddel regelmatig wordt onderhouden en goed blijft functioneren. Het niet voldoen aan de bepalingen van deze wetgeving kan leiden tot het voorlopig of definitief uit gebruik nemen van het medische hulpmiddel en, indien van toepassing, tot het intrekken of schorsen van de vergunning van de verantwoordelijke instelling.⁴⁰

35 <https://www.england.nhs.uk/personalisedcare/personal-health-budgets/personal-wheelchair-budgets/>

36 <https://www.scope.org.uk/advice-and-support/wheelchairs/#NHS-wheelchair-assessment>

37 <https://lecho-circulaire.com/toujours-pas-de-prise-en-charge-des-dispositifs-medicaux-remis-en-etat-dusage/>

38 <https://norminfo.afnor.org/consultation/129605>

39 <https://ansm.sante.fr/documents/referencemaintenance-et-controle-qualite-des-dispositifs-medicaux#:~:text=Le%20contr%C3%B4le%20de%20qualit%C3%A9%20d, directeur%20g%C3%A9n%C3%A9ral%20de%20l'ANSM.>

40 <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGIARTI000047291570/2023-09-14/#LEGIARTI000047291570>

Dit wordt verder uitgebreid met twee voorwaarden voor het herstellen van hulpmiddelen met het oog op hergebruik:⁴¹

1. De herstelling moet voldoen aan de criteria die het mogelijk maken de kwaliteit en de gezondheidsveiligheid van het gebruik van het in goede staat herstelde medische hulpmiddel te garanderen.
2. Het herstelde hulpmiddel wordt hersteld door een instelling of professioneel die, na het doorlopen van een goedkeuringsprocedure, geautoriseerd is om het hulpmiddel terug in bruikbare staat te brengen.

De verkoper van een hulpmiddel moet een potentiële koper er bovendien van bewust maken dat, indien van toepassing, het hulpmiddel dat hij wil kopen een tweedehands alternatief heeft dat in goede staat is teruggebracht en aan de voorschriften voldoet. Hiernaast moet de verkoper de koper ook informeren over de bijhorende procedures voor het verkrijgen van het tweedehandshulpmiddel en de bijbehorende terugbetaling.

In de wetgeving is verder ook opgenomen dat wanneer een hersteld hulpmiddel vergoed wordt, de vergoeding afhankelijk gesteld wordt van de verbintenis van de gebruiker om het betrokken medisch hulpmiddel terug te brengen naar een erkend centrum dat het hulpmiddel in goede staat kan herstellen wanneer de verzekerde het hulpmiddel niet meer gebruikt of wanneer het hulpmiddel niet meer voldoet aan de medische behoeften van de gebruiker.⁴² De vergoeding die een hulpbehoevende kan ontvangen voor de aankoop van een tweedehandshulpmiddel kan bovendien verlaagd worden bij besluit van het Economisch Comité voor gezondheidsproducten.⁴³

3 Tweedehandssystemen in het algemeen

Uit bovenstaande onderzoek blijkt dat er nagenoeg geen uitgewerkte systemen zijn waarbij specifiek de aankoop van een tweedehandsmobiliteitshulpmiddel door de overheid terugbetaald wordt. Daarom breiden we de literatuurstudie uit met welke factoren en modaliteiten, in een algemene context, belangrijk zijn in de ontwikkeling van een tweedehandssysteem.

3.1 Vormen van toeleveringsketen

3.1.1 Gesloten toeleveringsketen

Het model van de circulaire economie is fundamenteel gebaseerd op de principes van gesloten toeleveringsketens. Gesloten toeleveringsketens zijn een integraal onderdeel van een circulaire economie omdat ze het operationele en logistieke kader bieden dat nodig is voor de inzameling, verwerking en herintroductie van materialen en producten in de economie. Dit omvat activiteiten zoals het retourneren van producten, herconditioneren, opnieuw vervaardigen, recycleren en opnieuw verkopen van producten. Door zich te richten op het te allen tijde behouden van het hoogste nut en de hoogste waarde van materialen, helpen gesloten toeleveringsketens de principes van de circulaire

---

⁴¹ https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006072665/LEGISCTA000006171396/2019-12-28/#LEGISCTA000006171396

⁴² <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGIARTI000039779146/2023-09-14/#LEGIARTI000039779146>

⁴³ https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000044627650/2023-09-14

economie te operationaliseren. Gesloten toeleveringsketens hebben echter enkele aandachtspunten waarmee rekening gehouden moet worden:^{44,45}

- Op strategisch niveau, met impact op lange termijn (jaarlijks):
  - Ontwikkeling netwerk: locatie en grootte van inzamelcentra, faciliteiten voor herconditioneren, ...
  - Hoe gebruikte producten inzamelen: inruilen, terugkopen, ...?
  - Moet de originele producent de producten herconditioneren?
  - Leasen of verkopen van producten?
- Op tactisch niveau, met impact op middellange termijn (wekelijks):
  - Inzamelen van teruggebrachte producten: hoeveel, wanneer en van welke kwaliteit?
  - Verwerking van teruggebrachte producten: herconditioneren, ontmantelen voor reserveonderdelen of recycleren?
- Op operationeel niveau, met impact op korte termijn (dagelijks):
  - Planning van demontage: volgorde en mate van demontage;
  - Prioriteitsregels, grootte van magazijnen en planning proces herconditioneren.

Uit bovenstaande aandachtspunten is op te merken dat het verkrijgen van gebruikte producten een groot obstakel kan vormen voor de gesloten toeleveringsketen. Dit obstakel vindt zijn oorsprong in de kannibalisatie van de verkoop van nieuwe producten die kan optreden door de verkoop van herstelde producten.⁴⁶ Hiernaast zijn gesloten toeleveringsketens moeilijk te implementeren voor producten met grote onderlinge variatie, zoals gepersonaliseerde producten. Een grote variatie onder inkomende producten bemoeilijkt namelijk het verwerken van deze producten voor het gebruik door een nieuwe klant, met andere noden dan de vorige klant. Hierdoor kan de producent verplicht zijn om kostelijke verwerkingsmethoden te gebruiken, zoals ontmantelen of recycleren, in plaats van minder kostelijke verwerkingsmethoden zoals het uitvoeren van onderhoud of herconditioneren.⁴⁷

3.1.2 Open toeleveringsketen

Om de obstakels van een gesloten toeleveringsketen aan te pakken, kan eventueel beroep gedaan worden op elementen van een open toeleveringsketen. Een open toeleveringsketen heeft namelijk een breder bereik voor het inzamelen van gebruikte producten, o.a. door ook derde partijen in te schakelen die gespecialiseerd zijn in het verzamelen van gebruikte producten. Dit kan een gesloten toeleverings-

⁴⁴ Atasu, A., Guide Jr., D. R., Van Wassenhove, L. N. (2009). Product Reuse Economics in Closed-Loop Supply Chain Research. *Production and operations management*, 17(5), 483-496.

⁴⁵ Souza, G. C. (2012). Closed-Loop Supply Chains: A Critical Review, and Future Research. *Decision sciences*, 44(1), 7-38.

⁴⁶ Asif, F. MA, Bianchi, C., Rashid, A., Nicolescu, C. M. (2012). Performance analysis of the closed loop supply chain, *Journal of remanufacturing*, 2(4).

⁴⁷ Nielsen, K., Brunø, T.D. (2013). Closed Loop Supply Chains for Sustainable Mass Customization. In: Prabhu, V., Taisch, M., Kiritsis, D. (eds) *Advances in Production Management Systems. Sustainable Production and Service Supply Chains. APMS 2013. IFIP Advances in Information and Communication Technology*, vol 414. Springer, Berlin, Heidelberg.

keten helpen met het ontwikkelen van een netwerk om gebruikte producten in te zamelen en om te beslissen hoeveel teruggebrachte producten, wanneer verzameld kunnen worden.⁴⁸

Naast het gebruik van derde partijen bij het inzamelen van gebruikte producten, kan een originele producent ook derde partijen, tegen een vergoeding, machtigen om gebruikte producten te herstellen en te verkopen. Op deze manier kan de originele producent zich focussen op het ontwikkelen en verkopen van nieuwe producten, terwijl hij ook nog kan verdienen op de tweedehandsmarkt. Hiernaast vermijdt de originele producent bepaalde kosten door niet te moeten investeren in het verzamelen, herstellen en opnieuw verkopen van gebruikte producten. Indien derde partijen gemachtigd worden om producten te herstellen en verkopen, moet de originele producent er wel op toezien dat de kwaliteit van gebruikte producten behouden blijft door bijvoorbeeld het gebruik van een kwaliteitslabel.⁴⁹

3.2 Modaliteiten van een tweedehandssysteem

Een tweedehandssysteem is pas haalbaar als het systeem kosteneffectief is. Dit betekent dat de waargenomen resterende waarde van de producten groter moet zijn dan de kost om het product te hergebruiken. Daarnaast zijn er ook enkele externe factoren die de kosteneffectiviteit van het hergebruiken van een product beïnvloeden. Het onderstaande overzicht omvat de modaliteiten van een valabel tweedehandssysteem.⁵⁰

1. Waargenomen restwaarde
  - a. Producteigenschappen
  - b. Consumentenvoorkeuren
2. Kosten voor hergebruik
  - a. Inzamelbaarheid en herverdeling van gebruikte producten
  - b. Ontwerp voor hergebruik
  - c. Organisatiestructuur
3. Externe factoren
  - a. Geen conflict met nieuwe productbedrijven
  - b. Niet-economische motieven
  - c. Wetgeving

3.2.1 Waargenomen restwaarde

De waargenomen restwaarde van het product wordt enerzijds bepaald door de producteigenschappen en anderzijds door de voorkeuren van de consument.

---

⁴⁸ Berlin, D., Feldmann, A., & Nuur, C. (2022). The relatedness of open-and closed-loop supply chains in the context of the circular economy; framing a continuum. *Cleaner Logistics and Supply Chain*, 4, 100048.

⁴⁹ Zhou, Q., Meng, C.n Yuen, K. F. (2020). The impact of secondary market competition on refurbishing authorization strategies. *International Journal of Production Economics*, 228.

⁵⁰ Walsh, E. P., Daems, W., Steckel, J., Peremans, H., Baelus, C. (2015). Design for assistive technology applications: usefulness of re-use? *INTERNATIONAL CONFERENCE ON ENGINEERING DESIGN, ICED15*.

Producteigenschappen

Drie eigenschappen bepalen de restwaarde van een product:⁵¹

- Snelheid van technologische innovatie: Een hoge snelheid van innovatie leidt tot het snel vervangen van producten en componenten, wat ervoor zorgt dat de producten en componenten een lage(re) waargenomen restwaarde krijgen.
- Levensduur van het product: Indien de levensduur van een product beperkt is, zal het product niet geschikt zijn voor hergebruik.
- Initiële waarde van het product: De restwaarde van een product zal maar een deel zijn van de initiële waarde van het product. Een hoge initiële waarde betekent bijgevolg ook een hoge(re) restwaarde.

Consumentenvoorkeuren

De voorkeur van een consument om een hersteld product te kopen hangt bovendien af van een aantal positieve en negatieve factoren:^{52,53}

- Positief:
  - Lagere prijs van herstellde goederen;
  - Betere ecologische impact van het kopen van herstellde goederen.
- Negatief:
  - Perceptie over inferieure prestaties van herstellde goederen;
  - Perceptie over inferieure levensduur van herstellde goederen.

Aan deze negatieve factoren kan men echter tegemoetkomen door gebruik van kwaliteitslabels of garanties van de overheid of door consumenten meer te sensibiliseren omtrent de ecologische impact van het kopen van een hersteld product.⁵⁴

De impact van bovenstaande factoren op de voorkeur van consumenten om al dan niet een hersteld product te kopen is bovendien ook afhankelijk van het type product. Uit experimenteel onderzoek bleek bijvoorbeeld dat consumenten minder bereid waren om te betalen voor een hersteld product dat meer voor persoonlijke verzorging diende, zoals bv. een elektrisch scheerapparaat. De persoonlijke aard van een product zorgde namelijk voor een grote(re) mate van afkeer tegenover het product.⁵⁵

⁵¹ Walsh, E. P., Daems, W., Steckel, J., Peremans, H., Baelus, C. (2015). Design for assistive technology applications: usefulness of re-use? INTERNATIONAL CONFERENCE ON ENGINEERING DESIGN, ICED15.

⁵² Guiot, D., & Roux, D. (2010). A second-hand shoppers' motivation scale: Antecedents, consequences, and implications for retailers. *Journal of retailing*, 86(4), 355-371.

⁵³ Atlason, R. S., Giacalone, D., & Parajuly, K. (2017). Product design in the circular economy: Users' perception of end-of-life scenarios for electrical and electronic appliances. *Journal of Cleaner Production*, 168, 1059-1069.

⁵⁴ Harms, R., & Linton, J. D. (2016). Willingness to pay for eco-certified refurbished products: The effects of environmental attitudes and knowledge. *Journal of industrial ecology*, 20(4), 893-904.

⁵⁵ Abbey, J. D., Meloy, M. G., Blackburn, J., & Guide Jr, V. D. R. (2015). Consumer markets for remanufactured and refurbished products. *California Management Review*, 57(4), 26-42.

3.2.2 Kosten voor hergebruik

De kosten van hergebruik hangen af van hoe gemakkelijk gebruikte en herstelde producten en de nodige onderdelen ingezameld kunnen worden en hoe gemakkelijk het zal zijn om een product te herstellen/herconditioneren.

Inzamelbaarheid en herverdeling van herstelde producten

De grootste moeilijkheden bij het inzamelen van gebruikte producten is het gebrek aan controle over de kwaliteit van de herstelde producten en hoe vaak en hoeveel gebruikte producten ingezameld kunnen worden. Een succesvol tweedehandssysteem zal dus valabel zijn indien er een efficiënt logistiek netwerk bestaat waarin producten terugggebracht worden naar de producent/hersteller en de onzekerheden over terugggebrachte producten gereduceerd kunnen worden. Hier gaan we verder op in bij het deel "Mogelijke vormen tweedehandssystemen".

Ontwerp voor hergebruik

Het proces om een gebruikt product te herstellen omvat ruwweg vier stappen: inspectie, ontmantelen, schoonmaken en herbouwen. Producten zouden dus ontworpen moeten worden om de kosten voor deze stappen zo laag mogelijk te kunnen houden. Bij een ontwerp voor hergebruik zou bijgevolg met de volgende elementen rekening gehouden moeten worden:⁵⁶

- Mogelijkheid tot demontage en reiniging zodat het product niet beschadigd wordt
- Onderdelen installeren en monteren zodat:
  - Onderdelen gemakkelijk toegankelijk zijn
  - Onderdelen gemakkelijk te identificeren zijn
  - Onderdelen met eenzelfde levensverwachting gegroepeerd zijn
- Complexiteit verminderen door:
  - Het aantal onderdelen te verminderen
  - Het aantal verbindingen en bevestigingsmiddelen te verminderen
  - Het aantal verschillende materialen te verminderen
- Gemakkelijke hantering faciliteren door:
  - De grootte van onderdelen af te stemmen op gemakkelijke hantering
  - Ervoor te zorgen dat componenten gemakkelijk kunnen bewegen tijdens demontage

Organisatiestructuur

Daarnaast kan ook de organisatiestructuur een belangrijke rol spelen in de kosten voor het herstellen en kunnen hergebruiken van producten. Organisaties die inzetten op communicatie en het delen van kennis met andere organisaties of tussen afdelingen binnen dezelfde organisatie zullen namelijk gemakkelijker en efficiënter gebruikte producten kunnen inzamelen en herstellen.⁵⁷

---

⁵⁶ Farooque, M., Zhang, A., Thüerer, M., Qu, T., & Huisingsh, D. (2019). Circular supply chain management: A definition and structured literature review. *Journal of cleaner production*, 228, 882-900.

⁵⁷ Sarkis, J., Zhu, Q., & Lai, K. H. (2011). An organizational theoretic review of green supply chain management literature. *International journal of production economics*, 130(1), 1-15.

3.2.3 Externe factoren

Ten laatste zijn er ook externe factoren die indirect zullen bepalen of een tweedehandssysteem al dan niet haalbaar zal zijn.

Conflict met nieuwe producten

De verkoop van herstellende producten zou de verkoop van nieuwe producten eventueel kunnen kannibaliseren. Om dergelijke kannibalisatie te voorkomen, kiezen producenten van nieuwe producten daarom vaak om geen gereviseerde producten te verkopen. Het is echter niet zeker dat nieuwe producten altijd gekannibaliseerd zullen worden door herstellende producten. Afhankelijk van het klantensegment kan de prijsverhouding tussen een nieuw product en hersteld product namelijk bepaald worden zodat nog steeds voldoende nieuwe producten verkocht worden.⁵⁸ Bovendien kan de verkoop van herstellende producten ook een positief effect hebben op de perceptie van de consument over nieuwe producten.⁵⁹

Niet-economische motieven

Naast een afname van de winst, via kannibalisatie, zijn er nog andere factoren die ervoor kunnen zorgen dat producenten van nieuwe producten niet willen dat herstellende producten verkocht worden, zoals onzekerheid over de beschikbaarheid van onderdelen of merkbescherming.⁶⁰

Wetgeving

Ten laatste kan ook wetgeving een rol spelen in het aanzetten van bedrijven om gebruikte producten te herstellen en opnieuw te verkopen. De Europese Unie heeft bijvoorbeeld de AEEA-richtlijn in 2012 ingevoerd die stelt dat producenten of importeurs van elektrische en elektronische apparatuur (mede)verantwoordelijk zijn voor het beheer van dat product in de afvalfase. Hieronder valt bijvoorbeeld de inzameling en verwerking van elektrisch en elektronisch afval. Deze richtlijn heeft niet enkel als doelstelling om het hergebruik van producten te stimuleren, maar ook om producenten aan te zetten om hun producten ecologisch(er) te ontwerpen.⁶¹

3.3 Prijszetting in een tweedehandssysteem

Wat betreft de prijszetting van nieuwe tegenover herstellende producten moet, om kannibalisatie te vermijden, ervoor gezorgd worden dat er genoeg nieuwe producten gekocht worden zodat er geen voorraadproblemen ontstaan voor de herstellende producten. Om prijsstrategieën te ontwikkelen is het hierbij belangrijk dat klantensegmenten worden geïdentificeerd en inzicht wordt verworven in de betalingsbereidheid van de klanten in de verschillende segmenten. Indien klanten onverschillig zijn tussen een nieuw of hersteld product of veel klanten meer waarde hechten aan het ecologische aspect van herstellende producten, dan zouden de prijzen van nieuwe en herstellende producten dicht bij elkaar

⁵⁸ Asif, F. MA, Bianchi, C., Rashid, A., Nicolescu, C. M. (2012). Performance analysis of the closed loop supply chain, *Journal of remanufacturing*, 2(4).

⁵⁹ Agrawal, V. V., Atasu, A., & Van Ittersum, K. (2015). Remanufacturing, third-party competition, and consumers' perceived value of new products. *Management Science*, 61(1), 60-72.

⁶⁰ Kissling, R., Fitzpatrick, C., Boeni, H., Luepschen, C., Andrew, S., & Dickenson, J. (2012). Definition of generic re-use operating models for electrical and electronic equipment. *Resources, Conservation and Recycling*, 65, 85-99.

⁶¹ RICHTLIJN 2012/19/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 4 juli 2012 betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA).

moeten liggen. Indien de meeste klanten geen waarde hechten aan het ecologische aspect van tweedehandsproducten, dan zouden de herstellende producten eerder laaggeprijsd moeten worden ten opzichte van nieuwe producten.⁶² Uit experimenteel wetenschappelijk onderzoek blijkt namelijk dat de geboden prijs voor een hersteld product in het algemeen lager ligt dan de geboden prijs voor een nieuw product.⁶³

4 Voorstel van een tweedehandssysteem voor MOHM

Op basis van de hierboven besproken literatuur stellen we in dit onderdeel twee tweedehandssystemen voor MOHM voor: een open en een gesloten tweedehandssysteem. Bij beide voorstellen trachten we zo dicht mogelijk aan te sluiten bij het bestaande verkoop- en verhuursysteem voor MOHM.

4.1 Open tweedehandssysteem

Een eerste voorstel van een tweedehandssysteem voor MOHM betreft een open systeem, zoals schematisch weergegeven in Figuur 4.1. Dit systeem is in beperkte mate een combinatie van het huidige verkoopsysteem (zie stappen in het blauw) en het huidige verhuursysteem (zie stappen in het oranje), maar bestaat ook uit een aantal nieuwe stappen (stappen in het zwart/wit). Dit open tweedehandssysteem zou bovendien in parallel kunnen bestaan met het huidige verkoop- en verhuursysteem.

De open aard refereert in dit systeem zowel naar de aanbieder van een tweedehandsMOHM als naar het type en merk van tweedehandsMOHM. Enerzijds kan in dit systeem in principe iedereen een tweedehandsMOHM aanbieden; een erkende verstreker, een consument (bijvoorbeeld via een tweedehandswebsite), bedrijven die zich specialiseren in tweedehandsMOHM, ..., die een tweedehandsMOHM aan een bepaalde prijs wenst te verkopen. Hieronder bespreken we dat dit uiteraard implicaties met zich meebrengt op het vlak van kwaliteitswaarborging. Anderzijds kunnen in dit systeem ook alle types en merken van MOHM aangeboden worden. Ook hier zal een zekere schifting noodzakelijk zijn, aangezien vandaag de dag in het huidige verkoop- en verhuursysteem enkel merken en types van MOHM (en ook aanpassingen) in aanmerking komen voor een tegemoetkoming als ze opgenomen werden in de productenlijst.⁶⁴

De potentiële koper van het tweedehandsMOHM zal in dit open systeem echter maar tot een aankoop overgaan indien hij of zij hiervoor een tegemoetkoming ontvangt die de verkoopprijs volledig dekt. Een nieuw MOHM is in het huidige verkoopsysteem, mits goedkeuring van de aanvraag en afgezien van eventuele supplementen, namelijk gratis voor de gebruiker.

---

⁶² Atasu, A., Sarvary, M., Van Wassenhove, L. N. (2008). Remanufacturing as a Marketing Strategy. *Management Science*, 54(10), 1731-1746.

⁶³ Guide Jr., D. R., Li, J. (2010). The Potential for Cannibalization of New Products Sales by Remanufactured Products. *Decision sciences*, 41(3).

⁶⁴ <https://www.vlaamsesocialebescherming.be/productenlijst-mobiliteitshulpmiddelen-en-aanpassingen-aan-de-overzichtslijsten-met-ingang-van-1-mei-2>

In eerste instantie zal een aangeboden tweedehandsMOHM, waarvoor een tegemoetkoming door de potentiële koper gevraagd wordt, onderworpen moeten worden aan een aantal controles. TweedehandsMOHM die niet in aanmerking komen voor een tegemoetkoming zijn MOHM:

- waarvoor reeds een tegemoetkoming werd betaald;
- die niet voorkomen op de productenlijst;
- waarvan de levensduur onvoldoende is voor gebruik als tweedehandshulpmiddel;
- waarbij herconditionering niet meer mogelijk is met het oog op het kwaliteitsvol gebruik van het tweedehandshulpmiddel.

Indien een tweedehandsMOHM wel in aanmerking komt voor terugbetaling, zal een bedrag van de tegemoetkoming bepaald moeten worden. Dit bedrag zal vanzelfsprekend minstens de vraagprijs voor het tweedehandsMOHM moeten zijn, zodat de potentiële koper ook effectief tot een aankoop zal overgaan.

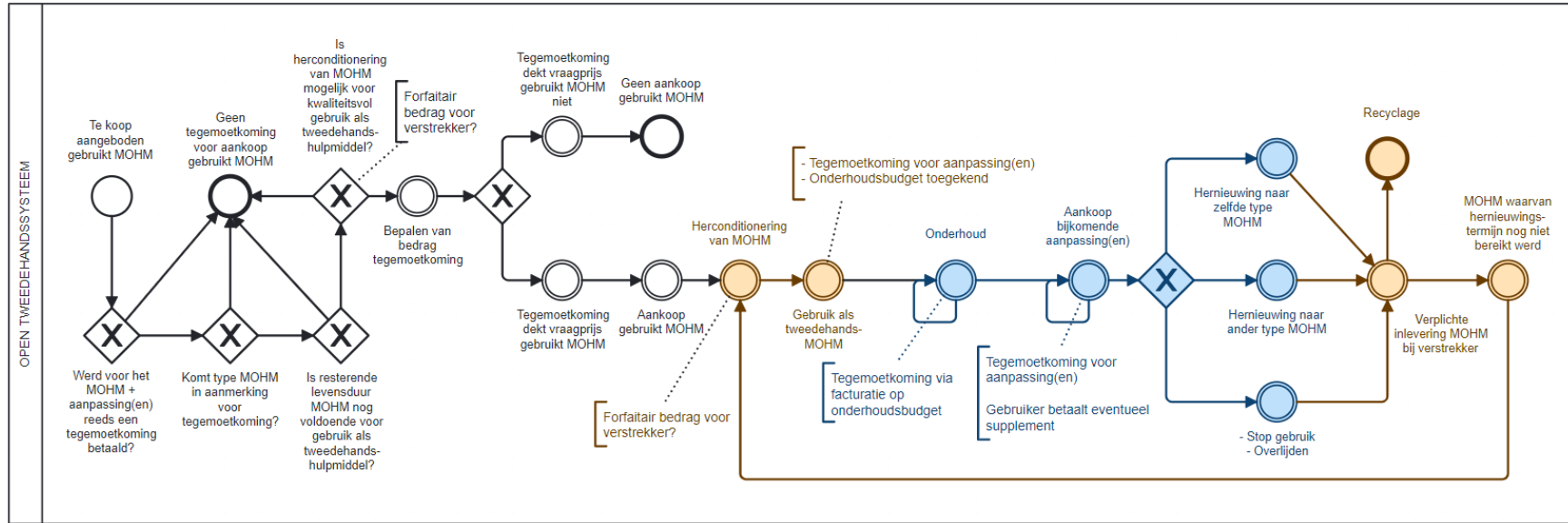
Om vervolgens de kwaliteit van het tweedehandsMOHM te kunnen garanderen zal een herconditionering, zoals in het huidige verhuursysteem, door een erkende verstrekker noodzakelijk zijn ter verantwoording van de tegemoetkoming voor het tweedehandsMOHM. Uiteraard zal de verstrekker, eventueel op basis van een forfaitair bedrag, hiervoor vergoed moeten worden.

Daarnaast kan de gebruiker van het tweedehandsMOHM gebruik maken van een onderhoudsbudget en, bij goedkeuring van de aanvraag, een tegemoetkoming voor eventuele aanpassingen, zoals in het huidige verkoopsysteem. Op het einde van de gebruiksduur wordt het tweedehandsMOHM verplicht ingeleverd bij de verstrekker en, indien mogelijk op het vlak van levensduur en herconditionering, eventueel opnieuw ingezet bij een volgende gebruiker.

Het is duidelijk dat in dit open tweedehandssysteem het waarborgen van de kwaliteit van het tweedehandsMOHM geen evidentie is en een aanzienlijk obstakel vormt. Daarnaast zijn er een aantal nieuwe stappen, die momenteel nog niet voorkomen in het huidige verkoop- en verhuursysteem en mogelijk een aanzienlijke budgettaire impact kunnen hebben, eveneens afhankelijk van wie verantwoordelijk is voor deze stappen. Zowel voor de koper als de verkoper lijkt dit systeem ook eerder complex, gelet op de vele stappen die doorlopen moeten worden, met ook een onzekere uitkomst op het vlak van het al dan niet toekennen/ontvangen van een tegemoetkoming. Bovendien bestaat in dit systeem het risico dat de markt overspoeld zal worden met buitenlandse MOHM, waarvoor een tegemoetkoming gevraagd wordt.

Omwille van deze redenen lijkt een dergelijk open tweedehandssysteem voor MOHM niet haalbaar in de praktijk. De budgettaire analyses in deel 5 passen we daarom vervolgens enkel toe op het gesloten tweedehandssysteem, dat we hieronder verder toelichten.

Figuur 4.1 Vereenvoudigde schematische weergave van een open tweedehandssysteem voor MOHM

Bron: eigen verwerking o.b.v. literatuur.

4.2 Gesloten tweedehandssysteem

Het tweede voorstel van een tweedehandssysteem voor MOHM betreft een gesloten systeem, zoals schematisch weergegeven in Figuur 4.2. Dit systeem is een zuivere combinatie van het huidige verkoopsysteem (zie stappen in het blauw) en het huidige verhuursysteem (zie stappen in het oranje), aangezien het enkel bestaat uit stappen die ook vandaag de dag reeds voorkomen in de huidige systemen. Dit gesloten tweedehandssysteem voor MOHM zou bovendien in parallel kunnen bestaan met het huidige verhuursysteem, en geïntegreerd kunnen worden in het huidige verkoopsysteem.

De gesloten aard refereert in dit systeem zowel naar de aanbieder van een tweedehandsMOHM als naar het type en merk van tweedehandsMOHM. Enerzijds kan in dit systeem enkel een erkende verstrekker een tweedehandsMOHM aanbieden, net zoals in het huidige verkoop- en verhuursysteem. Een consument kan in dit systeem bijvoorbeeld geen gebruikt MOHM te koop aanbieden met als compensatie een tegemoetkoming. Anderzijds kunnen in dit systeem enkel types en merken van MOHM aangeboden worden die voorkomen op de productenlijst, eveneens zoals in het huidige verkoop- en verhuursysteem.

Een MOHM komt in dit tweedehandssysteem dus terecht nadat het werd aangekocht in het huidige verkoopsysteem, met een tegemoetkoming voor onderhoud en eventuele aanpassingen, en op het einde van de gebruiksduur verplicht werd ingeleverd bij de verstrekker, zoals weergegeven door de blauwe stappen in Figuur 4.2. Eventuele supplementen die door de originele gebruiker betaald werden, kunnen in dit systeem eventueel (deels) gecompenseerd worden met een tegemoetkoming. Indien het betreffende MOHM de hernieuwingstermijn, of een andere te bepalen termijn, nog niet heeft bereikt, kan het MOHM, na herconditionering door de verstrekker, eventueel opnieuw ingezet worden bij een volgende gebruiker. Uiteraard zal de verstrekker, eventueel op basis van een forfaitair bedrag, hiervoor vergoed moeten worden. De nieuwe gebruiker van het tweedehandsMOHM kan bovendien gebruik maken van een onderhoudsbudget en, bij goedkeuring van de aanvraag, een tegemoetkoming voor eventuele aanpassingen, zoals in het huidige verkoopsysteem. Indien mogelijk kunnen aanpassingen ook hergebruikt worden.

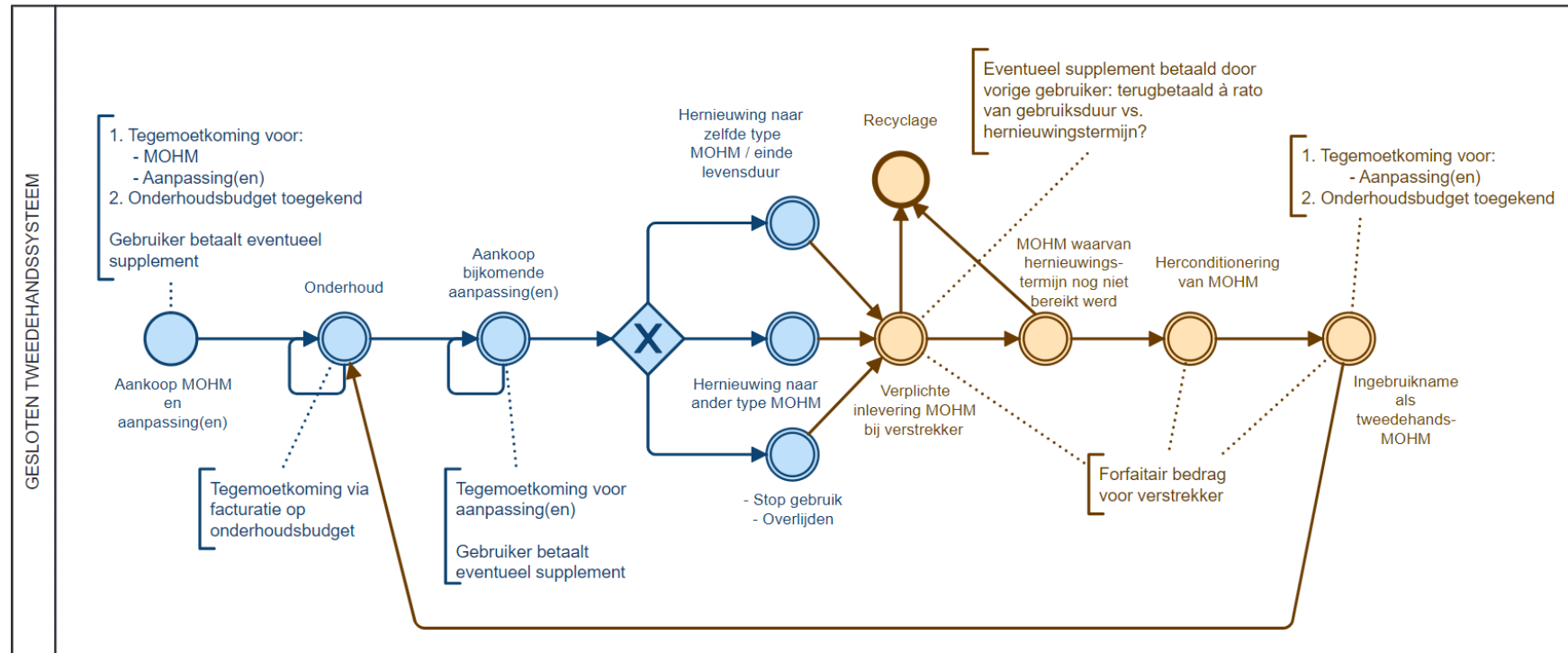
Op het einde van de gebruiksduur van de nieuwe gebruiker wordt het tweedehandsMOHM vervolgens opnieuw verplicht ingeleverd bij de verstrekker. Indien mogelijk op het vlak van levensduur en herconditionering kan het MOHM eventueel opnieuw ingezet worden bij een volgende gebruiker, of desgevallend worden gerecycleerd. De MOHM in dit gesloten systeem circuleren bijgevolg in een gesloten omgeving, waarbij de kwaliteit gewaarborgd wordt door erkende verstrekkers, zoals ook het geval is in het huidige verhuur- en verkoopsysteem.

Echter zullen in dit systeem, net zoals in het open systeem, nog enkele (praktische) keuzes gemaakt moeten worden en zal rekening gehouden moeten worden met bepaalde elementen, zoals o.a. (maar niet exhaustief):

- bij wie de eigendom van het MOHM ligt: bij de verstrekker zoals in het huidige verhuursysteem of bij de gebruiker zoals in het huidige verkoopsysteem?;
- bij wie het MOHM ingeleverd kan worden: bij de initiële verstrekker van het MOHM of bij eender welke erkende verstrekker?;
- het al dan niet voorzien van een compensatie voor gebruikers die een supplement betaald hebben voor hun MOHM;

- of verstrekkers al dan niet verplicht moeten worden om een tweedehandsMOHM aan te bieden, gegeven dat een tweedehandsMOHM beschikbaar is dat aan de noden van de gebruiker voldoet;
- of aanpassingen al dan niet hergebruikt kunnen/moeten worden;
- hoe gebruikers gestimuleerd kunnen worden om te kiezen voor een tweedehandsMOHM i.p.v. een nieuw MOHM, gegeven dat een tweedehandsMOHM beschikbaar is die aan hun noden voldoet;
- hoe de hernieuwingstermijnen van tweedehandsMOHM zullen moeten worden bepaald;
- hoe de budgetten voor onderhoud en herstellingen van tweedehandsMOHM zullen moeten worden bepaald;
- hoeveel keer, of tot welke leeftijd, een MOHM opnieuw ingezet kan worden;
- de hoogte van het forfaitaire bedrag voor het herconditioneren van een MOHM door de verstrekker;
- juridische aspecten die ongetwijfeld een rol zullen spelen.

Figuur 4.2 Vereenvoudigde schematische weergave van een gesloten tweedehandssysteem voor MOHM

Bron: eigen verwerking o.b.v. literatuur.

5 Budgettaire kost gesloten tweedehandssysteem

Voor een inschatting van de budgettaire kost voor de periode 2024-2029 van het hierboven beschreven gesloten tweedehandssysteem analyseren we eerst het verwachte aantal nieuwe en tweedehands-MOHM, en vervolgens de verwachte tegemoetkomingen in dit systeem. We maken opnieuw de analyse voor 60-84-jarigen voor de manuele rolstoelen, elektronische rolstoelen en elektronische scooters, en de elektronische scooters voor 85-plussers.

5.1 Aantal MOHM in het tweedehandssysteem

We vertrekken opnieuw van het aantal verkopen van MOHM, zoals weergegeven in Tabel 3.15. Voor de bepaling van het aantal tweedehandsMOHM en nieuwe MOHM in het voorgestelde tweedehandssysteem nemen we als basis namelijk het procentuele aantal MOHM dat na een bepaald aantal jaren niet meer wordt gebruikt door een gebruiker omwille van overlijden, gebruik van een ander type MOHM of aanvang in verhuur (zoals gedefinieerd werd in Deel 2.1 van Hoofdstuk 3). We nemen hiervoor de assumptie dat, na herconditionering, een MOHM nog heringezet kan worden als tweedehandsMOHM tot een leeftijd van drie jaar. Uit deze redenering blijkt bijvoorbeeld dat 18,34% van de standaard rolstoelen die verkocht worden, na één jaar niet meer wordt gebruikt door de gebruiker (Tabel 4.1).

Tabel 4.1 Procentuele verdeling van de gebruiksduur van MOHM

60-84 jaar	0-1 jaar	1-2 jaar	2-3 jaar
Standaard rolstoel	18,34%	11,95%	9,50%
Modulaire rolstoel	18,28%	12,04%	9,71%
Verzorgingsrolstoel	36,56%	17,20%	10,39%
Actief rolstoel	5,97%	5,97%	6,82%
Elektronische rolstoel binnen	16,78%	13,29%	12,59%
Elektronische rolstoel binnen/buiten	12,99%	9,18%	8,85%
Elektronische rolstoel buiten	12,50%	12,50%	6,25%
Elektronische scooter binnen	16,99%	8,77%	9,84%
Elektronische scooter binnen/buiten	24,58%	14,73%	10,84%
Elektronische scooter buiten	6,91%	7,21%	7,66%
≥85 jaar			
Elektronische scooter binnen	19,85%	17,56%	19,08%
Elektronische scooter binnen/buiten	24,62%	21,36%	14,32%
Elektronische scooter buiten	10,63%	13,57%	15,84%

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

We gaan er in deze analyse bovendien ook van uit dat:

- alle ingeleverde MOHM tot de leeftijd van drie jaar geherconditioneerd kunnen worden en vervolgens ook heringezet kunnen worden als tweedehandsMOHM;
- alle geherconditioneerde tweedehandsMOHM ook relatief snel (binnen het jaar) heringezet kunnen worden voor een andere gebruiker;
- een MOHM slechts één keer als tweedehandsMOHM ingezet kan worden.

Tabel 4.2 toont vervolgens als voorbeeld de berekening van het aantal nieuwe en tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem voor de standaard rolstoel. De prognoses geven namelijk aan dat in 2024 3.780 standaard rolstoelen nodig zijn (zie Tabel 3.15). Aangezien in 2024 echter nog geen tweedehandsMOHM van voorgaande jaren beschikbaar zijn, zijn dit allemaal nieuwe MOHM. Van deze 3.780 standaard rolstoelen zal 18,34% (zie Tabel 4.1) niet meer in gebruik zijn in 2025. Dit komt bijgevolg neer op (afgerond) 693 standaard rolstoelen die in 2025 als tweedehandsMOHM ingezet kunnen worden. Hierdoor zullen in 2025 nog 3.219 nieuwe standaard rolstoelen aangekocht worden om aan de vraag van 3.912 te voldoen. Dezelfde redenering passen we toe voor de volgende jaren. Op een analoge wijze berekenen we ook het aantal nieuwe en tweedehandsMOHM voor de andere types MOHM.

Tabel 4.2 Prognose van het aantal nieuwe en tweedehandsstandaardrolstoelen in het tweedehandssysteem voor 60-84 jaar in 2024-2029

Standaard rolstoel	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal MOHM nodig in totaal	3.780	3.912	4.049	4.191	4.338	4.490
Nieuwe MOHM aangekocht in						
						TweedehandsMOHM
2024	3.780	693	452	359		
2025		3.219	590	385	306	
2026			3.007	551	359	286
2027				2.896	531	346
2028					3.142	576
2029						3.282
Nieuwe MOHM	3.780	3.219	3.007	2.896	3.142	3.282
TweedehandsMOHM		693	1.042	1.295	1.196	1.208

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Tabel 4.3 en Tabel 4.4 tonen bijgevolg het verwachte aantal nieuwe en tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem voor de periode 2024-2029. Wegens het kleine verwachte aantal voor de elektronische rolstoel buiten zal voor dit type MOHM geen tweedehandsmarkt gecreëerd kunnen worden.

Tabel 4.3 Prognose van het aantal nieuwe MOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029

60-84 jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	3.780	3.219	3.007	2.896	3.142	3.282
Modulaire rolstoel	2.093	1.783	1.664	1.598	1.736	1.814
Verzorgingsrolstoel	216	145	142	141	157	161
Actief rolstoel	190	186	182	176	183	192
Elektronische rolstoel binnen	93	80	74	67	75	79
Elektronische rolstoel binnen/buiten	332	301	287	274	292	306
Elektronische rolstoel buiten	2	2	2	2	2	2
Elektronische scooter binnen	330	286	276	262	282	294
Elektronische scooter binnen/buiten	1.221	964	891	861	954	992
Elektronische scooter buiten	648	626	604	581	611	639
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen	78	66	57	49	57	62
Elektronische scooter binnen/buiten	302	239	201	192	223	234
Elektronische scooter buiten	64	59	53	46	51	56

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Tabel 4.4 Prognose van het aantal tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029

60-84 jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	-	693	1.042	1.295	1.196	1.208
Modulaire rolstoel	-	383	578	722	665	671
Verzorgingsrolstoel	-	79	90	99	91	96
Actief rolstoel	-	11	22	35	35	34
Elektronische rolstoel binnen	-	16	25	35	31	31
Elektronische rolstoel binnen/buiten	-	43	69	94	89	88
Elektronische rolstoel buiten	-	-	-	-	-	-
Elektronische scooter binnen	-	56	78	104	97	98
Elektronische scooter binnen/buiten	-	300	417	493	447	458
Elektronische scooter buiten	-	45	90	137	132	130
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen	-	15	27	38	33	31
Elektronische scooter binnen/buiten	-	74	123	143	124	125
Elektronische scooter buiten	-	7	15	24	21	19

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

5.2 Tegemoetkomingen in het tweedehandssysteem

Wat betreft de tegemoetkomingen in het tweedehandssysteem maken we een onderscheid tussen nieuwe MOHM en tweedehandsMOHM.

5.2.1 Tegemoetkoming voor nieuwe MOHM in het tweedehandssysteem

Voor de nieuwe MOHM in het tweedehandssysteem (Tabel 4.3) zal, net zoals in het huidige verkoop-systeem, nog steeds een gemiddelde tegemoetkoming voor het MOHM, aanpassingen en onderhoud (50%) voorzien worden zoals weergegeven in Tabel 3.17.

5.2.2 Tegemoetkoming voor tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem

De tegemoetkomingen van de tweedehandsMOHM (Tabel 4.4) in het tweedehandssysteem bestaan daarentegen uit vier componenten:

- een (gemiddelde) tegemoetkoming voor aanpassingen, indien deze niet hergebruikt kunnen worden (Tabel 4.5);
- een (gemiddelde) tegemoetkoming voor onderhoud (50%)⁶⁵ (Tabel 4.6);
- een (gemiddelde) tegemoetkoming voor de verstrekker voor de ophaling, herconditionering en herinzet van het tweedehandsMOHM; en
- eventueel een (gemiddelde) tegemoetkoming voor de initiële gebruiker voor betaalde supplementen.

Tabel 4.5 Prognose van de gemiddelde tegemoetkoming voor aanpassingen voor tweedehands-MOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029

60-84 jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	€ 64,19	€ 66,01	€ 67,33	€ 68,54	€ 69,77	€ 71,03
Modulaire rolstoel	€ 690,87	€ 710,42	€ 724,62	€ 737,67	€ 750,95	€ 764,46
Verzorgingsrolstoel	€ 339,16	€ 348,75	€ 355,73	€ 362,13	€ 368,65	€ 375,29
Actief rolstoel	€ 976,69	€ 1.004,33	€ 1.024,42	€ 1.042,86	€ 1.061,63	€ 1.080,74
Elektronische rolstoel binnen	€ 4.218,80	€ 4.338,20	€ 4.424,96	€ 4.504,61	€ 4.585,69	€ 4.668,24
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 7.378,20	€ 7.587,00	€ 7.738,74	€ 7.878,04	€ 8.019,85	€ 8.164,20
Elektronische rolstoel buiten	€ 3.191,80	€ 3.282,13	€ 3.347,77	€ 3.408,03	€ 3.469,38	€ 3.531,82
Elektronische scooter binnen	€ 1,04	€ 1,07	€ 1,09	€ 1,11	€ 1,13	€ 1,15
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 5,79	€ 5,95	€ 6,07	€ 6,18	€ 6,29	€ 6,41
Elektronische scooter buiten	€ 11,65	€ 11,98	€ 12,21	€ 12,43	€ 12,66	€ 12,89
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen						
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 3,46	€ 3,56	€ 3,63	€ 3,70	€ 3,76	€ 3,83
Elektronische scooter buiten	€ 2,95	€ 3,03	€ 3,09	€ 3,15	€ 3,20	€ 3,26

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

⁶⁵ Indien de hernieuwingstermijnen ingekort worden in het tweedehandssysteem zal mogelijk ook minder onderhoudsbudget voorzien moeten worden.

Tabel 4.6 Prognose van de gemiddelde tegemoetkoming voor onderhoud (50%) voor tweedehands-MOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029

60-84 jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	€ 82,16	€ 84,48	€ 86,17	€ 87,72	€ 89,30	€ 90,91
Modulaire rolstoel	€ 99,03	€ 101,83	€ 103,87	€ 105,74	€ 107,64	€ 109,58
Verzorgingsrolstoel	€ 679,03	€ 698,25	€ 712,21	€ 725,03	€ 738,08	€ 751,37
Actief rolstoel	€ 664,92	€ 683,74	€ 697,41	€ 709,97	€ 722,75	€ 735,76
Elektronische rolstoel binnen	€ 2.033,58	€ 2.091,13	€ 2.132,95	€ 2.171,34	€ 2.210,43	€ 2.250,22
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 2.937,54	€ 3.020,67	€ 3.081,09	€ 3.136,54	€ 3.193,00	€ 3.250,48
Elektronische rolstoel buiten	€ 2.884,83	€ 2.966,47	€ 3.025,80	€ 3.080,26	€ 3.135,71	€ 3.192,15
Elektronische scooter binnen	€ 135,02	€ 138,84	€ 141,62	€ 144,17	€ 146,76	€ 149,41
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 156,84	€ 161,27	€ 164,50	€ 167,46	€ 170,47	€ 173,54
Elektronische scooter buiten	€ 227,53	€ 233,97	€ 238,65	€ 242,95	€ 247,32	€ 251,77
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen	€ 135,60	€ 139,43	€ 142,22	€ 144,78	€ 147,39	€ 150,04
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 146,23	€ 150,37	€ 153,38	€ 156,14	€ 158,95	€ 161,81
Elektronische scooter buiten	€ 150,98	€ 155,25	€ 158,35	€ 161,20	€ 164,11	€ 167,06

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Voor een inschatting van de (gemiddelde) tegemoetkoming voor de verstrekker voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM baseren we ons op de activiteiten en handelingen die hiervoor noodzakelijk zijn, zoals weergegeven in Bijlage 7 en hieronder bondig toegelicht. Om vervolgens de kosten die gepaard gaan met deze activiteiten en handelingen in kaart te brengen hanteren we opnieuw de principes van Activity-Based-Costing (ABC) en assumpties zoals besproken in deel 4.3.1.

Activiteit 1: Terugname MOHM

- Het gebruikte MOHM wordt opgehaald door de verstrekker (1.2c).
- Een evaluatie van het MOHM is nodig om te bepalen of herconditionering, en bijgevolg herinzet, mogelijk is (1.3).

Activiteit 2: Herconditionering MOHM

- Is herconditionering niet mogelijk, dan volgen recyclagekosten (2.4a).
- Is herconditionering wel mogelijk, dan volgt reiniging (2.4b) en eventuele vervanging van onderdelen (2.4c).

Activiteit 3: Heringebruikname MOHM

- De heringebruikname van een tweedehandsMOHM verloopt analoog aan de heringebruikname van een MOHM in het huidige verhuursysteem.

Activiteit 4: Recyclage MOHM

- Bij de terugname van een tweedehandsMOHM, op het einde van de levensduur, volgt ofwel een schenking aan een goed doel (4.4a) ofwel een recyclage (4.4b).

Een rekenmodel zou ons vervolgens toelaten om de totale kost voor een verstrekker voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem te kunnen berekenen voor het jaar 2024. Net zoals in de analyse van de huurforfaits in het verhuursysteem (deel

4.3 van Hoofdstuk 3) is de ontvangen input echter onvoldoende en onvolledig om betrouwbare resultaten voor deze kosteninschatting te kunnen berekenen. Desalniettemin is voor elk type MOHM wel een rekenmodel beschikbaar dat, mits voldoende en accurate input, toelaat om de totale kost voor een verstrekker voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM te kunnen berekenen.

Daarnaast beschikken we ook niet over gegevens betreffende de eigen bijdragen die gebruikers van MOHM eventueel als supplementen betalen bovenop de tegemoetkomingen betaald vanuit de zorgkassen. Dergelijke gegevens zouden ons toelaten om voor de initiële gebruikers een eventuele geldelijke tegemoetkoming te berekenen als compensatie bij de (verplichte) inlevering van hun MOHM.

In de verdere analyses kunnen we, voor de tweedehandsMOHM, bijgevolg enkel rekening houden met de tegemoetkoming voor aanpassingen (Tabel 4.5) en onderhoud (50%) (Tabel 4.6).

5.3 Budgettaire kost tweedehandssysteem in 2024-2029

5.3.1 Budgettaire kost van nieuwe MOHM in het tweedehandssysteem

Tabel 4.7 toont de verwachte totale budgettaire kost van nieuwe MOHM in het tweedehandssysteem in de periode 2024-2029, zijnde het verwachte aantal nieuwe MOHM (Tabel 4.3) vermenigvuldigd met de gemiddelde tegemoetkoming per nieuw MOHM (Tabel 3.17).

Tabel 4.7 Prognose van de budgettaire kost van nieuwe MOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029

60-84 jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	€ 3.896.315,51	€ 3.411.953,71	€ 3.250.990,90	€ 3.187.341,97	€ 3.520.335,56	€ 3.743.382,76
Modulaire rolstoel	€ 3.496.740,34	€ 3.063.129,33	€ 2.915.865,48	€ 2.850.615,98	€ 3.152.531,54	€ 3.353.472,73
Verzorgingsrolstoel	€ 883.624,98	€ 609.961,01	€ 609.287,95	€ 615.887,14	€ 698.118,99	€ 728.791,76
Actief rolstoel	€ 806.702,36	€ 812.068,20	€ 810.496,46	€ 797.884,77	€ 844.551,97	€ 902.036,88
Elektronische rolstoel binnen	€ 1.171.799,39	€ 1.036.525,86	€ 977.962,15	€ 901.390,36	€ 1.027.181,40	€ 1.101.439,77
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 5.974.074,60	€ 5.569.534,38	€ 5.416.696,00	€ 5.264.424,56	€ 5.711.247,40	€ 6.092.805,66
Elektronische rolstoel buiten	€ 34.636,95	€ 35.617,18	€ 36.329,52	€ 36.983,46	€ 37.649,16	€ 38.326,84
Elektronische scooter binnen	€ 366.750,69	€ 326.845,77	€ 321.725,95	€ 310.903,83	€ 340.660,41	€ 361.549,42
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 3.165.368,29	€ 2.569.836,26	€ 2.422.737,13	€ 2.383.304,43	€ 2.688.267,74	€ 2.845.663,85
Elektronische scooter buiten	€ 2.641.978,06	€ 2.624.510,84	€ 2.582.921,14	€ 2.529.287,04	€ 2.707.765,03	€ 2.882.825,80
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen	€ 86.706,21	€ 75.443,08	€ 66.458,49	€ 58.159,34	€ 68.872,53	€ 76.262,43
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 778.944,67	€ 633.895,11	€ 543.770,61	€ 528.772,28	€ 625.201,62	€ 667.849,90
Elektronische scooter buiten	€ 256.102,16	€ 242.775,65	€ 222.448,33	€ 196.543,59	€ 221.829,35	€ 247.961,72

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

5.3.2 Budgettaire kost van tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem

Noodzakelijke gegevens ontbreken voor enerzijds de supplementen betaald door gebruikers en anderzijds de kosten voor de verstrekker voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM. Bijgevolg is het niet mogelijk om een totale budgettaire kost te berekenen van tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem in de periode 2024-2029.

5.4 Verkoop- vs. tweedehandssysteem 2024-2029

Op dit moment is het niet mogelijk om een totale budgettaire kost van het tweedehandssysteem te berekenen, waardoor we eveneens geen vergelijkende analyse met het huidige verkoopsysteem kunnen uitvoeren. Wat wel mogelijk is gelet op de beschikbare gegevens, is het bieden van inzichten in de marges van de tegemoetkomingen voor enerzijds de supplementen betaald door gebruikers en anderzijds de kosten voor de verstreker voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM. We kijken hiervoor naar hoe hoog de maximale tegemoetkomingen voor deze kosten mogen zijn opdat de budgettaire kost van het tweedehandssysteem alleszins nog gelijk is aan de budgettaire kost van het huidige verkoopsysteem.

Tabel 4.8 toont als voorbeeld deze berekeningen voor de standaard rolstoel. Hierbij wordt enerzijds rekening gehouden met de budgettaire kost van nieuwe MOHM in het tweedehandssysteem (€3.411.953,71 in 2025). Anderzijds kunnen we voor de tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem momenteel enkel rekening houden met de budgettaire kost van aanpassingen en onderhoud (50%) (€104.291,17 in 2025). De som van deze onderdelen geeft bijgevolg de voorlopige totale budgettaire kost van nieuwe en tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem (€3.516.244,87 in 2025). Door het verschil t.o.v. het huidige verkoopsysteem (€4.146.493,60 in 2025) te delen door het aantal tweedehandsMOHM (693 in 2025), bekomen we vervolgens het maximale bedrag dat besteed kan worden aan de tegemoetkomingen voor supplementen en de herinzet van een MOHM.

Indien we ervan uitgaan dat, naast het MOHM, ook de aanpassingen hergebruikt kunnen worden in het tweedehandssysteem, dan mogen deze tegemoetkomingen maximaal €975,46 bedragen in 2025 (om break-even te zijn met het huidige verkoopsysteem). Indien we ervan uitgaan dat aanpassingen niet hergebruikt kunnen worden, en hiervoor dus opnieuw een tegemoetkoming voor de nieuwe gebruiker voorzien moet worden, dan mogen deze tegemoetkomingen maximaal €909,45 zijn in 2025. Vanzelfsprekend geeft het hergebruik van aanpassingen een grotere marge voor de tegemoetkomingen voor supplementen en herinzet van MOHM. Met dezelfde redenering kunnen de maximale tegemoetkomingen voor de andere types MOHM berekend worden, zoals weergegeven in Tabel 4.9.

Tabel 4.8 Prognose van de maximale tegemoetkoming voor betaalde supplementen en herinzet van een standaard rolstoel in het tweedehandssysteem voor 60-84-jarigen in 2024-2029 (break-even met het huidige verkoopsysteem)

Standaard rolstoel 60-84 jaar		2024	2025	2026	2027	2028	2029	
NIEUWE MOHM	Aantal verkopen	3.780	3.219	3.007	2.896	3.142	3.282	
	Gemiddelde tegemoetkoming MOHM+aanpassing+OH50%	€ 1.030,77	€ 1.059,94	€ 1.081,14	€ 1.100,60	€ 1.120,41	€ 1.140,58	
	SUBTOTAAL	€ 3.896.315,51	€ 3.411.953,71	€ 3.250.990,90	€ 3.187.341,97	€ 3.520.335,56	€ 3.743.382,76	
2EHANDSMOHM	Aantal verkopen		693	1.042	1.295	1.196	1.208	
	Gemiddelde tegemoetkoming aanpassingen		€ 66,01	€ 67,33	€ 68,54	€ 69,77	€ 71,03	
	Gemiddelde tegemoetkoming OH50%		€ 84,48	€ 86,17	€ 87,72	€ 89,30	€ 90,91	
	Tegemoetkoming voor initiële gebruiker voor betaalde supplementen		?	?	?	?	?	
	Tegemoetkoming voor verstrekker voor herinzet MOHM		?	?	?	?	?	
	SUBTOTAAL		€ 104.291,17	€ 159.949,24	€ 202.363,42	€ 190.257,24	€ 195.625,17	
VOORLOPIG TOTAAL NIEUWE + 2EHANDSMOHM		€ 3.896.315,51	€ 3.516.244,87	€ 3.410.940,14	€ 3.389.705,38	€ 3.710.592,80	€ 3.939.007,93	
<i>Huidig verkoopsysteem</i>		€ 3.896.315,51	€ 4.146.493,60	€ 4.377.539,79	€ 4.612.620,92	€ 4.860.348,71	€ 5.121.203,11	
Break-even met huidig verkoopsysteem	Maximale tegemoetkoming voor supplementen en herinzet		Met hergebruik aanpassingen	€ 975,46	€ 994,97	€ 1.012,88	€ 1.031,11	€ 1.049,67
			Zonder hergebruik aanpassingen	€ 909,45	€ 927,64	€ 944,34	€ 961,33	€ 978,64

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Tabel 4.9 Prognose van de maximale tegemoetkoming voor supplementen en kosten voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem in 2024-2029 (break-even met het huidige verkoopsysteem)

60-84 jaar	Hergebruik aanpassingen	2025	2026	2027	2028	2029
Standaard rolstoel	Met	€ 975,46	€ 994,97	€ 1.012,88	€ 1.031,11	€ 1.049,67
	Zonder	€ 909,45	€ 927,64	€ 944,34	€ 961,33	€ 978,64
Modulaire rolstoel	Met	€ 1.616,13	€ 1.648,46	€ 1.678,13	€ 1.708,34	€ 1.739,09
	Zonder	€ 905,72	€ 923,83	€ 940,46	€ 957,39	€ 974,62
Verzorgingsrolstoel	Met	€ 3.508,38	€ 3.578,55	€ 3.642,96	€ 3.708,53	€ 3.775,29
	Zonder	€ 3.159,63	€ 3.222,82	€ 3.280,83	€ 3.339,88	€ 3.400,00
Actief rolstoel	Met	€ 3.682,22	€ 3.755,86	€ 3.823,47	€ 3.892,29	€ 3.962,35
	Zonder	€ 2.677,89	€ 2.731,44	€ 2.780,61	€ 2.830,66	€ 2.881,61
Elektronische rolstoel binnen	Met	€ 10.865,44	€ 11.082,75	€ 11.282,24	€ 11.485,32	€ 11.692,06
	Zonder	€ 6.527,25	€ 6.657,79	€ 6.777,63	€ 6.899,63	€ 7.023,82
Elektronische rolstoel binnen/buiten	Met	€ 15.482,76	€ 15.792,42	€ 16.076,68	€ 16.366,06	€ 16.660,65
	Zonder	€ 7.895,76	€ 8.053,68	€ 8.198,64	€ 8.346,22	€ 8.496,45
Elektronische rolstoel buiten	Met					
	Zonder					
Elektronische scooter binnen	Met	€ 1.003,97	€ 1.024,05	€ 1.042,49	€ 1.061,25	€ 1.080,35
	Zonder	€ 1.002,90	€ 1.022,96	€ 1.041,37	€ 1.060,12	€ 1.079,20
Elektronische scooter binnen/buiten	Met	€ 2.504,53	€ 2.554,62	€ 2.600,61	€ 2.647,42	€ 2.695,07
	Zonder	€ 2.498,58	€ 2.548,55	€ 2.594,42	€ 2.641,12	€ 2.688,66
Elektronische scooter buiten	Met	€ 3.958,54	€ 4.037,71	€ 4.110,39	€ 4.184,37	€ 4.259,69
	Zonder	€ 3.946,56	€ 4.025,49	€ 4.097,95	€ 4.171,71	€ 4.246,81
≥85 jaar						
Elektronische scooter binnen	Met	€ 1.003,64	€ 1.023,72	€ 1.042,14	€ 1.060,90	€ 1.080,00
	Zonder	€ 1.003,64	€ 1.023,72	€ 1.042,14	€ 1.060,90	€ 1.080,00
Elektronische scooter binnen/buiten	Met	€ 2.501,91	€ 2.551,95	€ 2.597,88	€ 2.644,64	€ 2.692,25
	Zonder	€ 2.498,35	€ 2.548,32	€ 2.594,18	€ 2.640,88	€ 2.688,42
Elektronische scooter buiten	Met	€ 3.959,59	€ 4.038,78	€ 4.111,48	€ 4.185,49	€ 4.260,83
	Zonder	€ 3.956,56	€ 4.035,69	€ 4.108,33	€ 4.182,29	€ 4.257,57

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

Hoofdstuk 5

Conclusie

Deze studie, uitgevoerd in de periode juli 2023 - juni 2024, in het kader van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (SWVG), en in samenwerking met de Vlaamse sociale bescherming (VSB), had tot doel om voor Vlaanderen:

- na te gaan voor welke mobiliteitshulpmiddelen en leeftijdsgroepen de uitbreiding van de huur van mobiliteitshulpmiddelen in de thuiszorg interessant is; en
- te onderzoeken of en op welke wijze een tweedehandssysteem voor mobiliteitshulpmiddelen ontwikkeld kan worden.

Voor het beantwoorden van deze onderzoeksvragen maken we gebruik van zowel primaire als secundaire data. Primaire data over de activiteiten en handelingen die nodig zijn voor de inzet van mobiliteitshulpmiddelen in het verhuur- en het voorgestelde tweedehandssysteem werden verzameld via een focusgroep en individuele gesprekken met tien kleine, middelgrote en grote verstrekkers. Voor de secundaire data gebruiken we voornamelijk verkoopgegevens van de VSB voor de periode 01/01/2019 tot 17/10/2023. Deze periode is relatief kort, met eveneens inbegrip van de COVID-19-pandemie, waardoor we de analyses moeten baseren op te verwachten evoluties. Prognoses voor de periode 2024-2029 maken we daarom aan de hand van de jaarlijkse indexeringen volgens de richtlijnen van het Departement Financiën en Begroting (voor de hoogte van de tegemoetkomingen) en een aangenomen jaarlijkse kostendrijver van 3,5% (voor het aantal verkopen). Voor een inschatting van de gemiddelde gebruiksduur van een mobiliteitshulpmiddel door een gebruiker maken we daarnaast ook gebruik van historische RIZIV-gegevens voor de periode 2011-2018, aangezien voldoende actuele cijfers hieromtrent momenteel nog ontbreken.

1 Uitbreiding verhuursysteem

In het eerste deel van deze studie maken we een inschatting van de budgettaire kost van een uitbreiding van het verhuursysteem voor mobiliteitshulpmiddelen in de thuiszorg. Deze uitbreiding heeft enerzijds betrekking op de leeftijdscategorie 60-84 jaar voor de manuele rolstoelen, elektronische rolstoelen en elektronische scooters, en anderzijds op de elektronische scooters voor 85-plussers.

Voor deze inschatting van de budgettaire kost simuleren we de impact van het vervangen van het huidige verkoopsysteem door het verhuursysteem voor 60-84-jarigen en voor de elektronische scooters voor 85-plussers. Uit de analyse per gebruiker blijkt o.b.v. de meest recente en volledige cijfers (2022) dat enkel de verzorgingsrolstoel op budgettair vlak een besparing zou opleveren in het verhuursysteem t.o.v. het verkoopsysteem voor alle leeftijdscategorieën (Tabel 5.1). Het kritisch huurforfait⁶⁶ ligt voor dit type MOHM namelijk hoger dan het huurforfait, en bijgevolg is ook de gemiddelde budgettaire kost hoger in het verkoopsysteem dan in het verhuursysteem. Voor de actief rolstoel is het verhuursysteem

---

⁶⁶ Het kritisch huurforfait is het huurforfait waarbij de budgettaire kost van het verkoopsysteem gelijk is aan de budgettaire kost van het verhuursysteem. Is het werkelijk huurforfait hoger dan het kritisch huurforfait, dan is het verkoopsysteem kostenefficiënter dan het verhuursysteem. Is het werkelijk huurforfait lager dan het kritisch huurforfait, dan is het verhuursysteem kostenefficiënter dan het verkoopsysteem.

voor enkele leeftijdscategorieën kostenefficiënter, maar niet voor de groep van 60-84-jarigen als geheel. Vooral voor de elektronische rolstoelen is het verschil in absolute termen bijzonder groot.

Zonder aanpassingen in de huidige procedures is het verhuursysteem, uitgaande van de berekende gemiddelde gebruiksduren, voor de leeftijdscategorie 60-84 jaar en voor elektronische scooters bij 85-plussers, derhalve niet kostenefficiënt. Voorbeelden van aanpassingen zijn het laten ophalen van het MOHM door de gebruiker of de gebruiker op een billijke wijze laten bijdragen in de huur van een MOHM. De kloof tussen de huidige huurforfaits en de kritische huurforfaits is echter zodanig groot, dat eventuele aanpassingen ook aanzienlijk zullen moeten zijn om tot een kostenefficiënt verhuursysteem te kunnen komen. Verder onderzoek naar de haalbaarheid en wenselijkheid van dergelijke aanpassingen, en de impact hiervan op verstrekkers en gebruikers, is desgevallend absoluut noodzakelijk.

1. *Uitgaande van de huidige huurforfaits en de berekende gemiddelde gebruiksduren, zou enkel de verzorgingsrolstoel op budgettaire vlak een besparing opleveren met de invoering van het verhuursysteem voor 60-84-jarigen in de thuiszorg t.o.v. het verkoopsysteem. Een kostenefficiënt verhuursysteem voor 60-84-jarigen voor alle types MOHM en voor elektronische rolstoelen bij 85-plussers is bijgevolg enkel mogelijk met de nodige aanpassingen t.o.v. het huidige verhuursysteem.*

Tabel 5.1 Kritisch huurforfait en gemiddelde budgettaire kost in het verkoopsysteem vs. verhuursysteem in 2022

60-84 jaar	Kritisch huurforfait	Huurforfait 2022	Gemiddelde kost		
			VERKOOP	VERHUUR	VERSCHIL
Standaard rolstoel	€ 18,63	€ 39,51	€ 950,22	€ 2.015,01	+€ 1.064,79
Modulaire rolstoel	€ 31,43	€ 57,67	€ 1.540,12	€ 2.825,83	+€ 1.285,71
Verzorgingsrolstoel	€ 130,04	€ 74,61	€ 3.771,16	€ 2.163,69	-€ 1.607,47
Actief rolstoel	€ 71,16	€ 80,40	€ 3.914,00	€ 4.422,00	+€ 508,00
Elektronische rolstoel binnen	€ 241,99	€ 708,40	€ 11.615,33	€ 34.003,20	+€ 22.387,87
Elektronische rolstoel binnen/buiten	€ 312,98	€ 708,40	€ 16.587,99	€ 37.545,20	+€ 20.957,21
Elektronische rolstoel buiten	€ 224,86	€ 708,40	€ 15.965,07	€ 50.296,40	+€ 34.331,33
Elektronische scooter binnen	€ 20,09	€ 80,40	€ 1.024,51	€ 4.100,40	+€ 3.075,89
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 62,89	€ 176,44	€ 2.389,85	€ 6.704,72	+€ 4.314,87
Elektronische scooter buiten	€ 63,70	€ 176,44	€ 3.758,51	€ 10.409,96	+€ 6.651,45
≥85 jaar					
Elektronische scooter binnen	€ 30,14	€ 80,40	€ 1.024,75	€ 2.733,60	+€ 1.708,85
Elektronische scooter binnen/buiten	€ 72,05	€ 176,44	€ 2.377,72	€ 5.822,52	+€ 3.444,80
Elektronische scooter buiten	€ 81,98	€ 176,44	€ 3.688,88	€ 7.939,80	+€ 4.250,92

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

In theorie heeft een verhuursysteem, dat ook een vorm van tweedehandssysteem is, het potentieel om kostenefficiënter te zijn dan een verkoopsysteem. De combinatie van de verschillende parameters die van belang zijn bij de verstrekking van een MOHM (Tabel 5.2) maken echter dat het verhuursysteem voor de meeste onderzochte MOHM en leeftijdscategorieën niet kostenefficiënter is op budgettaire vlak. Op economisch vlak wordt het potentieel van een MOHM in het verhuursysteem doorgaans wel beter

benut dan in het verkoopsysteem. Terwijl een MOHM in het verhuursysteem in principe ingezet wordt tot het einde van de levensduur, is dit in het verkoopsysteem namelijk niet altijd het geval.

De kostendrijvers in het verhuursysteem zijn enerzijds het huurforfait en anderzijds de gemiddelde gebruiksduur van een mobiliteitshulpmiddel door een gebruiker. Terwijl de huurforfaits⁶⁷ dezelfde indexering volgen als in het verkoopsysteem en dus in zekere zin onder controle en voorspelbaar zijn, ontbreken echter duidelijke inzichten in de (evolutie van de) gemiddelde gebruiksduren. Voldoende actuele data omtrent de gemiddelde gebruiksduren zijn momenteel namelijk nog niet beschikbaar. Systematische registratie en monitoring van de gebruiksduren blijft daarom noodzakelijk, gelet op de potentiële impact op de kostenefficiëntie van het verhuursysteem.

---

2. *Een accurate monitoring van de gebruiksduur van een MOHM per gebruiker is cruciaal in het kader van de kostenefficiëntie van het verhuursysteem t.o.v. het verkoopsysteem.*

Tabel 5.2 Vergelijking verkoop- en verhuursysteem voor MOHM

	Verkoopsysteem	Verhuursysteem
Gebruiksduur per gebruiker	<ul style="list-style-type: none"> - Gebruiksduur < hernieuwingstermijn: verandering gebruiksduur heeft geen invloed op de kost. - Gebruiksduur > hernieuwingstermijn: nieuwe aankoop van MOHM is mogelijk/nodig en dus een hogere kost. 	Hoe langer de gebruiksduur, hoe hoger de kost (en omgekeerd).
Tegemoetkoming	Hoe hoger de tegemoetkoming voor MOHM, aanpassingen en onderhoud, hoe hoger de kost (en omgekeerd).	Hoe hoger het huurforfait, hoe hoger de kost (en omgekeerd).
Aanpassingen	Hoe meer en hoe duurdere aanpassingen, hoe hoger de kost (en omgekeerd).	Geen impact op het huurforfait en dus geen impact op de kost.
Onderhoud	Hoe meer en hoe duurder onderhoud, hoe hoger de kost (en omgekeerd).	Geen impact op het huurforfait en dus geen impact op de kost.

Bron: eigen verwerking.

In tegenstelling tot het verkoopsysteem, waar de budgettaire impact nagenoeg volledig op het moment van de aankoop ligt, wordt de budgettaire kost van het verhuursysteem verspreid over meerdere maanden en jaren. In de eerste jaren van de periode 2024-2029 zal het verhuursysteem bijgevolg kostenefficiënter zijn dan het verkoopsysteem voor alle types MOHM, met in 2024 een totale besparing van €16,19 miljoen voor 60-84-jarigen en €0,66 miljoen voor 85-plussers in het verhuursysteem t.o.v. het verkoopsysteem (Tabel 5.3). Eens op kruissnelheid, na het verstrijken van de eerste keer de gemiddelde gebruiksduur, zal het verhuursysteem nagenoeg voor alle types MOHM, behalve voor de verzorgingsrolstoel, een grotere budgettaire kost met zich meebrengen dan het verkoopsysteem. De

---

⁶⁷ De initiële huurforfaits in het verhuursysteem werden bepaald op basis van analyses gebruikmakend van de principes van activity-based costing (ABC) en in overleg met de sector.

besparing voor de verzorgingsrolstoel van gemiddeld 0,5 miljoen euro per jaar, weegt uiteraard niet op tegen de hogere budgettaire kost van de andere types MOHM. Voor de elektronische rolstoel binnen/buiten is het verschil in budgettaire kost tussen het verkoop- en verhuursysteem, ongeveer €8,66 miljoen in 2029, bijzonder groot. In totaal zou in 2029 de budgettaire kost van het verhuursysteem, met €62,22 miljoen en €3,36 miljoen, meer dan twee keer zo hoog zijn dan van het verkoopsysteem voor respectievelijk 60-84-jarigen en 85-plussers.

Tabel 5.3 Prognose van de budgettaire kost van het verkoop vs. verhuursysteem in 2024 en 2029

60-84 jaar	2024			2029		
	VERKOOP	VERHUUR	VERSCHIL	VERKOOP	VERHUUR	VERSCHIL
Standaard rolstoel	€ 3.896.315,51	€ 972.064,80	-€ 2.924.250,71	€ 5.121.203,11	€ 10.105.698,78	+€ 4.984.495,67
Modulaire rolstoel	€ 3.496.740,34	€ 785.502,90	-€ 2.711.237,44	€ 4.593.924,89	€ 7.864.588,76	+€ 3.270.663,87
Verzorgingsrolstoel	€ 883.624,98	€ 104.898,24	-€ 778.726,74	€ 1.163.350,82	€ 641.088,87	-€ 522.261,95
Actief rolstoel	€ 806.702,36	€ 99.430,80	-€ 707.271,56	€ 1.061.772,58	€ 1.110.462,24	+€ 48.689,66
Elektr. rolstoel binnen	€ 1.171.799,39	€ 428.795,10	-€ 743.004,29	€ 1.533.650,31	€ 4.183.541,29	+€ 2.649.890,97
Elektr. rolstoel binnen/buiten	€ 5.974.074,60	€ 1.530.752,40	-€ 4.443.322,20	€ 7.844.985,07	€ 16.502.879,94	+€ 8.657.894,86
Elektr. rolstoel buiten	€ 34.636,95	€ 9.221,40	-€ 25.415,55	€ 38.326,84	€ 112.241,35	+€ 73.914,51
Elektr. scooter binnen	€ 366.750,69	€ 172.695,60	-€ 194.055,09	€ 482.065,90	€ 1.796.852,59	+€ 1.314.786,69
Elektr. scooter binnen/buiten	€ 3.165.368,29	€ 1.402.196,40	-€ 1.763.171,89	€ 4.159.488,49	€ 11.060.516,49	+€ 6.901.028,01
Elektr. scooter buiten	€ 2.641.978,06	€ 744.163,20	-€ 1.897.814,86	€ 3.469.316,19	€ 8.845.617,57	+€ 5.376.301,38
TOTAAL	€ 22.437.991,18	€ 6.249.720,84	-€ 16.188.270,34	€ 29.468.084,19	€ 62.223.487,87	+€ 32.755.403,68
≥85 jaar						
Elektr. scooter binnen	€ 86.706,21	€ 40.818,96	-€ 45.887,25	€ 114.393,65	€ 291.271,95	+€ 176.878,30
Elektr. scooter binnen/buiten	€ 778.944,67	€ 346.816,80	-€ 432.127,87	€ 1.024.607,32	€ 2.395.343,93	+€ 1.370.736,61
Elektr. scooter buiten	€ 256.102,16	€ 73.497,60	-€ 182.604,56	€ 332.091,59	€ 670.950,45	+€ 338.858,86
TOTAAL	€ 1.121.753,04	€ 461.133,36	-€ 660.619,68	€ 1.471.092,56	€ 3.357.566,33	+€ 1.886.473,77

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

3. *Uitgaande van de verwachte evolutie van de huurforfaits en de berekende gemiddelde gebruiksduren zou de uitbreiding van het verhuursysteem naar 60-84-jarigen en naar de elektronische scooters voor 85-plussers in het geheel een grotere budgettaire kost met zich meebrengen in vergelijking met het huidige verkoopsysteem.*

Bij de eventuele uitbreiding van het verhuursysteem is bovendien ook aandacht nodig voor het perspectief van de verstrekkers en de gebruikers van MOHM. Vergeleken met 85-plussers bestaat de leeftijdscategorie van 60-84 jaar uit een meer diverse groep gebruikers die bovendien actiever is en specifieke(re) behoeften heeft. Dit vereist meer maatwerk, waardoor de inzet van generieke MOHM binnen het verhuursysteem voor deze gebruikers minder vanzelfsprekend is. Personalisatie, rekening houdende met de wensen en noden van de gebruiker, lijkt dus minder mogelijk in het verhuursysteem vergeleken met het verkoopsysteem, waardoor het keuzegamma voor de gebruiker dus eerder beperkt zal worden. De uitbreiding van het verhuursysteem naar andere types MOHM en verschillende leeftijdscategorieën zal bovendien noodzakelijkerwijs leiden tot bijkomende investeringen in extra opslagruimte. Verder onderzoek naar deze, en andere, mogelijke gevolgen voor de verstrekkers en gebruikers van de invoering van het verhuursysteem voor 60-84-jarigen, en ook voor de elektronische scooters voor 85-plussers, is noodzakelijk.

-
4. *Naast de budgettaire impact van de invoering van het verhuursysteem voor 60-84-jarigen en voor andere types mobiliteitshulpmiddelen, is eveneens aandacht nodig voor de gevolgen van deze eventuele uitbreiding voor de verstrekkers en de gebruikers van MOHM. Een testfase op beperkte schaal zou hierin meer inzichten kunnen bieden.*
-

Vanuit het standpunt van de verstrekker is het daarnaast ook belangrijk om inzichten te krijgen in welke mate de werkelijke en kritische huurforfaits al dan niet de kosten van de verstrekker compenseren die gepaard gaan met hun activiteiten en handelingen voor het inzetten van een MOHM in het verhuursysteem in de thuiszorg voor 60-84-jarigen. Omwille van het ontbreken van voldoende en betrouwbare inschattingen voor de tijdsbestedingen en out-of-pocket-kosten van de activiteiten en handelingen, kon echter geen totale actuele kost en geactualiseerde huurprijs per type MOHM berekend worden. Desalniettemin is een rekenmodel beschikbaar voor elk type MOHM voor de berekening van geactualiseerde huurforfaits, mits de beschikbaarheid van de nodige gegevens. Initiatieven die bijdragen aan het verkrijgen van inzichten m.b.t. deze gegevens in een sector kunnen hierin een rol spelen.⁶⁸

-
5. *Voldoende en accurate gegevens, eveneens vanuit de sector, zijn noodzakelijk voor betrouwbare inschattingen betreffende de kosten van een verstrekker voor de inzet van een MOHM in het verhuursysteem.*
-

2 Ontwikkeling tweedehandssysteem

In het tweede deel van dit onderzoek ontwikkelen we een tweedehandssysteem voor mobiliteitshulpmiddelen. Een literatuurstudie over bestaande tweedehandssystemen voor mobiliteitshulpmiddelen in andere landen en kenmerken van tweedehandssystemen in het algemeen vormen hiervoor de basis. Hiervan uitgaande stellen we een tweedehandssysteem voor dat gesloten van aard is, waarmee we bedoelen dat enkel MOHM die in het huidige verkoopsysteem vergoed worden, ook voor een tegemoetkoming in aanmerking komen in het tweedehandssysteem. Het voorgestelde tweedehandssysteem betreft daarnaast een uitbreiding van het huidige verkoopsysteem met een aantal elementen uit het huidige verhuursysteem. Het huidige verhuursysteem is namelijk ook een vorm van tweedehandssysteem, waarbij een aantal activiteiten en handelingen van de verstrekker het mogelijk maken om een gebruikt MOHM, weliswaar onder voorwaarde van bepaalde kwaliteitsvereisten, opnieuw te kunnen inzetten voor een andere gebruiker.

-
6. *Een tweedehandssysteem voor MOHM kan ontwikkeld worden door het bestaande verkoopsysteem uit te breiden met bepaalde elementen van het huidige verhuursysteem voor de ophaling, herconditionering en herinzet van MOHM. Er zullen echter nog keuzes gemaakt moeten worden zoals o.a. bij wie de eigendom van het MOHM ligt, bij wie het MOHM ingeleverd kan worden, hoe gebruikers gestimuleerd kunnen worden om te kiezen voor een tweedehandsMOHM i.p.v. een nieuw MOHM, of en hoe supplementen betaald door de gebruiker vergoed worden, of ook aanpassingen hergebruikt kunnen/moeten worden, etc.*
-

---

⁶⁸ Een voorbeeld is het pilootproject over de invoering van een transparante sectorspecifieke boekhouding in de residentiële ouderenzorg: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/invoering-van-een-transparante-sectorspecifieke-boekhouding-residentiele-ouderenzorg-pilootproject>.

In het voorgestelde tweedehandssysteem worden nieuw verkochte MOHM (waarvoor de huidige tegemoetkomingen in het verkoopsysteem gelden voor MOHM, aanpassingen en onderhoud) op het einde van de gebruiksperiode terug ingeleverd bij de verstrekker. Indien het ingeleverde MOHM op dat moment jonger is dan drie jaar en nog geherconditioneerd kan worden, kan het als tweedehandsMOHM opnieuw ingezet worden bij een nieuwe gebruiker. De verstrekker ontvangt hierbij een forfaitair bedrag voor de ophaling, herconditionering en herinzet van het tweedehandsMOHM, terwijl de nieuwe gebruiker een tegemoetkoming krijgt voor eventuele aanpassingen, indien deze niet hergebruikt kunnen worden, en een onderhoudsbudget. In dit voorstel wordt dus geen tegemoetkoming voor het tweedehandsMOHM zelf voorzien, aangezien hiervoor reeds een tegemoetkoming werd voorzien bij de initiële aankoop.

Het is op dit moment echter niet mogelijk om een totale budgettaire kost te berekenen van het tweedehandssysteem voor de periode 2024-2029. Noodzakelijke gegevens ontbreken namelijk voor enerzijds de supplementen betaald door gebruikers en anderzijds de kosten voor de verstrekker voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM in het tweedehandssysteem. We bieden wel inzichten in hoe hoog de maximale tegemoetkomingen voor deze kosten mogen zijn opdat de budgettaire kost van het tweedehandssysteem alleszins nog gelijk is aan de budgettaire kost van het huidige verkoopsysteem. Deze marge is daarbij afhankelijk of aanpassingen al dan niet hergebruikt kunnen worden voor een nieuwe gebruiker, zoals weergegeven in Tabel 5.4. Vanzelfsprekend geeft het hergebruik van aanpassingen een grotere marge voor de tegemoetkomingen voor supplementen en de herinzet van MOHM.

7. Afhankelijk van de hoogte van de tegemoetkomingen voor supplementen betaald door de initiële gebruiker en voor de verstrekker voor de herinzet van een tweedehandsMOHM, zou een tweedehandssysteem voor MOHM op budgettair vlak voordelig kunnen zijn t.o.v. het huidige verkoopsysteem. Ook hier is echter nood aan voldoende en accurate gegevens, eveneens vanuit de sector, om volledige resultaten te bekomen en onderbouwde conclusies te kunnen formuleren betreffende de kostenefficiëntie van een tweedehandssysteem voor MOHM.

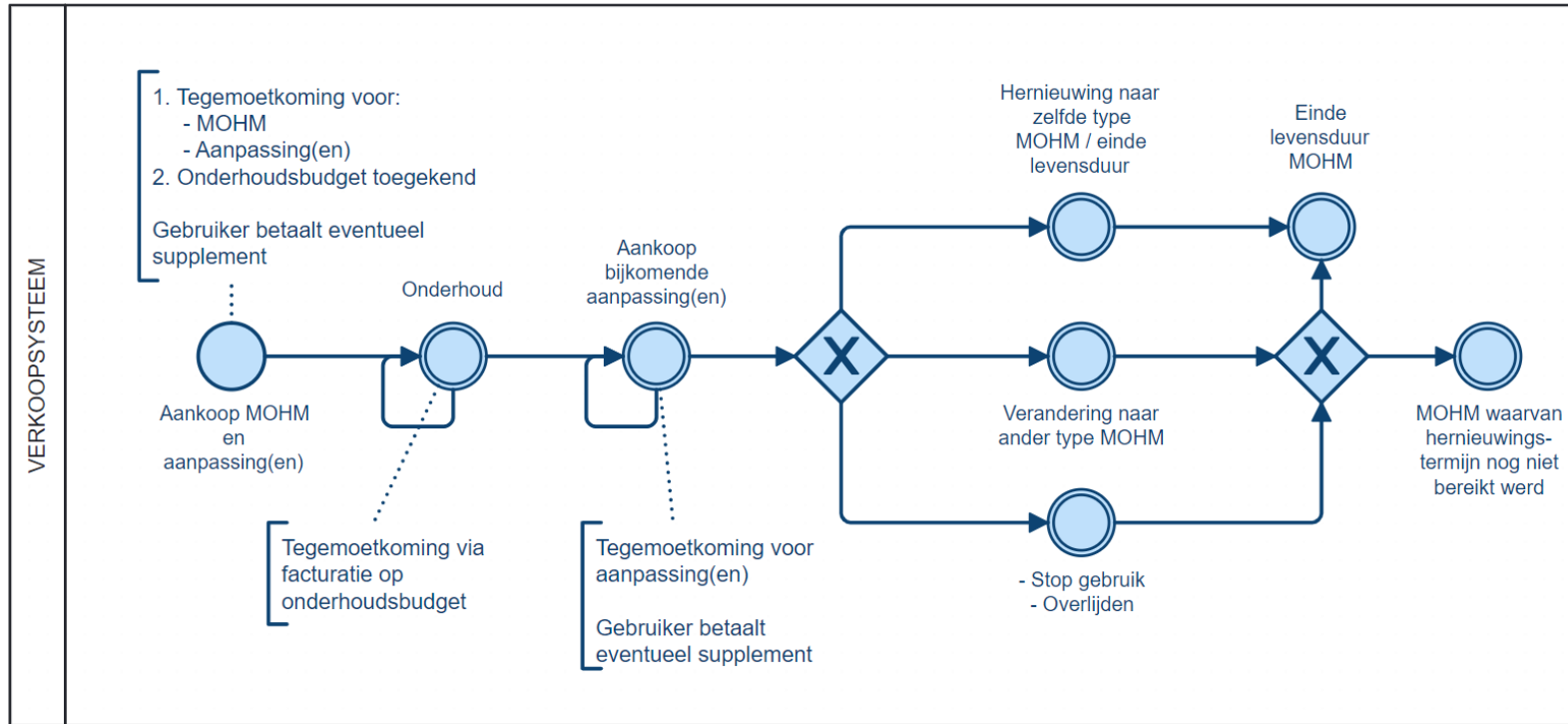
Tabel 5.4 Prognose van de maximale tegemoetkoming voor supplementen en kosten voor de ophaling, herconditionering en herinzet van een tweedehandsMOHM in het tweedehands-systeem in 2025 en 2029 (break-even met het huidige verkoopsysteem)

60-84 jaar	2025		2029	
	Met hergebruik aanpassingen	Zonder hergebruik aanpassingen	Met hergebruik aanpassingen	Zonder hergebruik aanpassingen
Standaard rolstoel	€ 975,46	€ 909,45	€ 1.049,67	€ 978,64
Modulaire rolstoel	€ 1.616,13	€ 905,72	€ 1.739,09	€ 974,62
Verzorgingsrolstoel	€ 3.508,38	€ 3.159,63	€ 3.775,29	€ 3.400,00
Actief rolstoel	€ 3.682,22	€ 2.677,89	€ 3.962,35	€ 2.881,61
Elektr. rolstoel binnen	€ 10.865,44	€ 6.527,25	€ 11.692,06	€ 7.023,82
Elektr. rolstoel binnen/buiten	€ 15.482,76	€ 7.895,76	€ 16.660,65	€ 8.496,45
Elektr. rolstoel buiten				
Elektr. scooter binnen	€ 1.003,97	€ 1.002,90	€ 1.080,35	€ 1.079,20
Elektr. scooter binnen/buiten	€ 2.504,53	€ 2.498,58	€ 2.695,07	€ 2.688,66
Elektr. scooter buiten	€ 3.958,54	€ 3.946,56	€ 4.259,69	€ 4.246,81
≥85 jaar				
Elektr. scooter binnen	€ 1.003,64	€ 1.003,64	€ 1.080,00	€ 1.080,00
Elektr. scooter binnen/buiten	€ 2.501,91	€ 2.498,35	€ 2.692,25	€ 2.688,42
Elektr. scooter buiten	€ 3.959,59	€ 3.956,56	€ 4.260,83	€ 4.257,57

Bron: eigen verwerking o.b.v. data VSB.

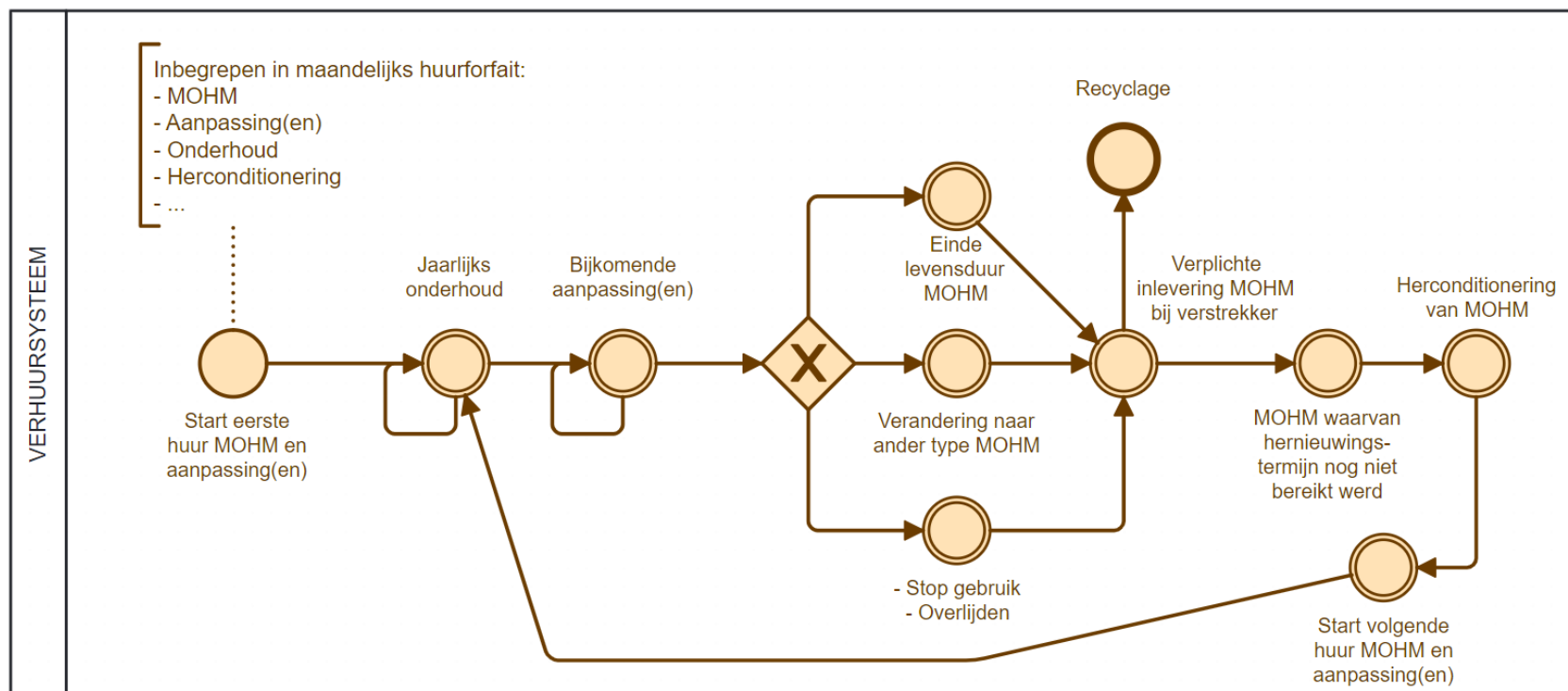
Bijlagen

1 Vereenvoudigde schematische weergave van het huidige verkoopsysteem voor MOHM

2 Vereenvoudigde schematische weergave van het huidige verhuursysteem voor MOHM

3 Vervangende en cumul MOHM

Vervangende MOHM (gebruiksduren samen berekenen)

1. Standaard rolstoel verkoop
2. Standaard rolstoel verhuur
3. Modulaire rolstoel verkoop
4. Modulaire rolstoel verhuur
5. Verzorgingsrolstoel verkoop
6. Verzorgingsrolstoel verhuur
7. Actiefrolstoel verkoop en verhuur
8. Duwwandelwagen verkoop
9. Rolstoelonderstel verkoop
10. Forfaitaire tegemoetkoming verkoop
11. Elektronische rolstoel binnen verkoop
12. Elektronische rolstoel binnen/buiten verkoop
13. Elektronische rolstoel buiten verkoop
14. Elektronische scooter binnen verkoop
15. Elektronische scooter binnen/buiten verkoop
16. Elektronische scooter buiten verkoop
17. Modulaire rolstoel met korrelzitsysteem
18. Elektronische rolstoel verhuur
19. Elektronische scooter verhuur
20. Modulaire rolstoel breed verkoop
21. Verzorgingsrolstoel met korrelzit verkoop
22. Verzorgingsrolstoel met korrelzit verhuur

Niet meegenomen in analyse (deze verkopen interfereren niet met de gebruiksduur van een MOHM)

1. Cumul (zie verder)
2. Tweede manuele rolstoel
3. BTC
4. Aanpassingen niet AD kussen
5. Andere aanpassingen
6. AD kussen
7. Elektronische hoepelondersteuning
8. Besturingssysteem

Cumul (gebruiksduren apart berekenen)

1. Loophulpmiddel
2. Drie- en vierwielfietsen
3. Statafel

4 Hernieuwingstermijnen in het verkoopsysteem (in maanden)

Type MOHM	18-64 jaar	> 65 jaar
Standaard rolstoel	48	72
Modulaire rolstoel	48	72
Verzorgingsrolstoel	48	72
Actief rolstoel	48	72
Elektronische rolstoel binnen	60	84
Elektronische rolstoel binnen/buiten	60	84
Elektronische rolstoel buiten	60	84
Elektronische scooter binnen	48	72
Elektronische scooter binnen/buiten	72	72
Elektronische scooter buiten	72	72

5 Activiteiten en handelingen voor de verhuur van MOHM bij 60-84-jarigen

Activiteit 1: Aanvraag en aankoop MOHM

1.1a	Fysiek contact tussen MOHM-gebruiker (en familie) en verstrekker in winkel eerste uitleg + toelichting benodigde documenten
1.1b	Telefonisch contact/contact via social media/contact via mail tussen MOHM-gebruiker (en familie) en verstrekker eerste uitleg + toelichting benodigde documenten
1.2a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
1.2b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
1.2c	Evaluatie thuissituatie + maatname bij gebruiker (met medisch voorschrift)
1.3a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
1.3b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
1.3c	Afleveren en uitleg geven demo
1.3d	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
1.3e	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
1.3f	Ophalen eerste demo
1.4a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
1.4b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
1.4c	Afleveren en uitleg geven tweede demo
1.4d	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
1.4e	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
1.4f	Ophalen tweede demo
1.5a	Behandelen van de nodige documenten en digitaal verwerken in eMOHM (medisch voorschrift, aanvraag ziekenfonds, motiveringsrapport, rolstoeladviesrapport, testrapport, ...)
1.5b	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
1.5c	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
1.5d	Behandelen (en eventueel meteen terug meenemen) foutieve documenten (bij onduidelijke handtekening, foutieve layout, ...) bij gebruiker
1.5e	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
1.5f	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
1.5g	Ophalen verbeterde documenten (bij onduidelijke handtekening, foutieve layout, ...) bij gebruiker
1.5h	Behandelen van de verbeterde documenten en digitaal verwerken in eMOHM (medisch voorschrift, aanvraag ziekenfonds, motiveringsrapport, rolstoeladviesrapport, testrapport, ...)
1.6	Aankoop MOHM

Activiteit 2: Montage en levering MOHM

2.1	Montage MOHM (inclusief aanpassing zitbreedte, -hoogte, ...)
2.2a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
2.2b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
2.2c	Afleveren MOHM bij gebruiker + opmaatstelling en toelichting MOHM aan gebruiker (en familie)
2.3a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
2.3b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
2.3c	Uitvoeren van extra opmaatstelling of toevoegen aanpassingen
2.4a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
2.4b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
2.4c	Uitvoeren van extra opmaatstelling of toevoegen aanpassingen
2.5	Behandelen huurcontract + verwerken in eMOHM

Activiteit 3: Maandelijks administratie en facturatie

3.1	Verwerken maandelijks facturatiebestanden aan zorgkassen via eMOHM
3.2	Behandelen afrekenbestand (nakijken bestand, verbeteren eventuele fouten, ...) + eventueel opstellen creditnota

Activiteit 4: Onderhoud en herstellingen MOHM

4.1	Telefonisch contact voor organisatie onderhoud/herstelling met gebruiker (en familie)
4.2a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
4.2b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
4.2c	Uitvoeren onderhoud/herstelling ter plaatse
4.2d	Ophalen MOHM gebruiker voor onderhoud in atelier + eventueel afleveren reserve-MOHM
4.2e	Uitvoeren onderhoud/herstelling atelier
4.3a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
4.3b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
4.3c	Afleveren hersteld MOHM + eventueel ophalen reserve-MOHM

Activiteit 5: Vroegtijdige terugname MOHM

5.1	Telefonisch contact (na eventuele pushmelding) tussen MOHM-gebruiker en/of familie en verstrekker voor afspraak ophalen MOHM
5.2a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
5.2b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
5.2c	Ophalen MOHM bij gebruiker
5.3	Evaluatie herconditionering al dan niet mogelijk
5.4a	Herconditionering niet mogelijk: recycleren
5.4b	Herconditionering mogelijk: reinigen
5.4c	Herconditionering mogelijk: vervangen onderdelen
5.5	Fysiek in voorraad opnemen geherconditioneerd MOHM
5.6	Behandelen van de nodige documenten en digitaal verwerken

Activiteit 6: Heringebruikname MOHM

6.1a	Fysiek contact tussen MOHM-gebruiker (en familie) en verstrekker in winkel eerste uitleg + toelichting benodigde documenten
6.1b	Telefonisch contact/contact via social media/contact via mail tussen MOHM-gebruiker (en familie) en verstrekker eerste uitleg + toelichting benodigde documenten
6.2a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
6.2b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
6.2c	Evaluatie thuisituatie + maatname bij gebruiker (met medisch voorschrift)
6.3a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
6.3b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
6.3c	Afleveren en uitleg geven demo
6.3d	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
6.3e	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
6.3f	Ophalen eerste demo
6.4a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
6.4b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
6.4c	Afleveren en uitleg geven tweede demo
6.4d	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
6.4e	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
6.4f	Ophalen tweede demo
6.5a	Behandelen van de nodige documenten en digitaal verwerken in eMOHM (medisch voorschrift, aanvraag ziekenfonds, motiveringsrapport, rolstoeladviesrapport, testrapport, ...)
6.5b	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
6.5c	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
6.5d	Behandelen (en eventueel meteen terug meenemen) foutieve documenten (bij onduidelijke handtekening, foutieve layout, ...) bij gebruiker
6.5e	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
6.5f	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
6.5g	Ophalen verbeterde documenten (bij onduidelijke handtekening, foutieve layout, ...) bij gebruiker
6.5h	Behandelen van de verbeterde documenten en digitaal verwerken in eMOHM (medisch voorschrift, aanvraag ziekenfonds, motiveringsrapport, rolstoeladviesrapport, testrapport, ...)
6.6	Montage MOHM (inclusief aanpassing zitbreedte, -hoogte, ...)
6.7a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
6.7b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
6.7c	Afleveren MOHM bij gebruiker + opmaatstelling en toelichting MOHM aan gebruiker (en familie)
6.8a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
6.8b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
6.8c	Uitvoeren van extra opmaatstelling of toevoegen aanpassingen
6.9a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
6.9b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
6.9c	Uitvoeren van extra opmaatstelling of toevoegen aanpassingen
6.10	Behandelen huurcontract + verwerken in eMOHM

Activiteit 7: Definitieve terugname MOHM

7.1	Telefonisch contact (na eventuele pushmelding) tussen MOHM-gebruiker en/of familie en verstrekker voor afspraak ophalen MOHM
7.2a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
7.2b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
7.2c	Ophalen MOHM bij gebruiker
7.3	Behandelen van de nodige documenten en digitaal verwerken
7.4a	Schenken MOHM aan goed doel
7.4b	Recycleren MOHM

6 Levenspaden van MOHM in het verhuursysteem voor 60-84-jarigen

Standaard rolstoel (51 maanden gemiddelde gebruiksduur)

- 0 Aanvraag MOHM en aankoop
- 1 Eerste ingebruikname MOHM
- 13 Eerste jaarlijks onderhoud
- 25 Tweede jaarlijks onderhoud
- 37 Derde jaarlijks onderhoud
- 49 Vierde jaarlijkse onderhoud
- 52 Eerste vroegtijdige terugname
- 54 Eerste heringebruikname
- 66 Vijfde jaarlijks onderhoud
- 78 Zesde jaarlijks onderhoud
- 85 Definitieve terugname

Modulaire rolstoel (49 maanden gemiddelde gebruiksduur)

- 0 Aanvraag MOHM en aankoop
- 1 Eerste ingebruikname MOHM
- 13 Eerste jaarlijks onderhoud
- 25 Tweede jaarlijks onderhoud
- 37 Derde jaarlijks onderhoud
- 49 Vierde jaarlijkse onderhoud
- 50 Eerste vroegtijdige terugname
- 52 Eerste heringebruikname
- 64 Vijfde jaarlijks onderhoud
- 76 Zesde jaarlijks onderhoud
- 85 Definitieve terugname

Verzorgingsrolstoel (29 maanden gemiddelde gebruiksduur)

- 0 Aanvraag MOHM en aankoop
- 1 Eerste ingebruikname MOHM
- 13 Eerste jaarlijks onderhoud
- 25 Tweede jaarlijks onderhoud
- 30 Eerste vroegtijdige terugname
- 32 Eerste heringebruikname
- 44 Derde jaarlijks onderhoud
- 61 Tweede vroegtijdige terugname
- 63 Tweede heringebruikname
- 75 Vierde jaarlijkse onderhoud
- 85 Definitieve terugname

Actief rolstoel (55 maanden gemiddelde gebruiksduur)

- 0 Aanvraag MOHM en aankoop
- 1 Eerste ingebruikname MOHM
- 13 Eerste jaarlijks onderhoud
- 25 Tweede jaarlijks onderhoud
- 37 Derde jaarlijks onderhoud
- 49 Vierde jaarlijkse onderhoud
- 56 Eerste vroegtijdige terugname
- 58 Eerste heringebruikname
- 70 Vijfde jaarlijks onderhoud
- 82 Zesde jaarlijks onderhoud
- 85 Definitieve terugname

Elektronische rolstoel binnen (48 maanden gemiddelde gebruiksduur)

- 0 Aanvraag MOHM en aankoop
- 1 Eerste ingebruikname MOHM
- 13 Eerste jaarlijks onderhoud
- 25 Tweede jaarlijks onderhoud
- 37 Derde jaarlijks onderhoud
- 49 Eerste vroegtijdige terugname
- 51 Eerste heringebruikname
- 63 Vierde jaarlijks onderhoud
- 75 Vijfde jaarlijks onderhoud
- 85 Definitieve terugname

Elektronische rolstoel binnen/buiten (53 maanden gemiddelde gebruiksduur)

- 0 Aanvraag MOHM en aankoop
- 1 Eerste ingebruikname MOHM
- 13 Eerste jaarlijks onderhoud
- 25 Tweede jaarlijks onderhoud
- 37 Derde jaarlijks onderhoud
- 49 Vierde jaarlijkse onderhoud
- 54 Eerste vroegtijdige terugname
- 56 Eerste heringebruikname
- 68 Vijfde jaarlijks onderhoud
- 80 Zesde jaarlijks onderhoud
- 85 Definitieve terugname

Elektronische rolstoel buiten (71 maanden gemiddelde gebruiksduur)

- 0 Aanvraag MOHM en aankoop
- 1 Eerste ingebruikname MOHM
- 13 Eerste jaarlijks onderhoud
- 25 Tweede jaarlijks onderhoud
- 37 Derde jaarlijks onderhoud
- 49 Vierde jaarlijkse onderhoud
- 61 Vijfde jaarlijks onderhoud
- 72 Eerste vroegtijdige terugname
- 74 Eerste heringebruikname
- 85 Definitieve terugname

Elektronische scooter binnen (51 maanden gemiddelde gebruiksduur)

- 0 Aanvraag MOHM en aankoop
- 1 Eerste ingebruikname MOHM
- 13 Eerste jaarlijks onderhoud
- 25 Tweede jaarlijks onderhoud
- 37 Derde jaarlijks onderhoud
- 49 Vierde jaarlijkse onderhoud
- 52 Eerste vroegtijdige terugname
- 54 Eerste heringebruikname
- 66 Vijfde jaarlijks onderhoud
- 78 Zesde jaarlijks onderhoud
- 85 Definitieve terugname

Elektronische scooter binnen/buiten (38 maanden gemiddelde gebruiksduur)

- 0 Aanvraag MOHM en aankoop
- 1 Eerste ingebruikname MOHM
- 13 Eerste jaarlijks onderhoud
- 25 Tweede jaarlijks onderhoud
- 37 Derde jaarlijks onderhoud
- 39 Eerste vroegtijdige terugname
- 41 Eerste heringebruikname
- 53 Vierde jaarlijkse onderhoud
- 65 Vijfde jaarlijks onderhoud
- 75 Zesde jaarlijks onderhoud
- 80 Tweede vroegtijdige terugname
- 82 Tweede heringebruikname
- 85 Definitieve terugname

Elektronische scooter buiten (59 maanden gemiddelde gebruiksduur)

- 0 Aanvraag MOHM en aankoop
- 1 Eerste ingebruikname MOHM
- 13 Eerste jaarlijks onderhoud
- 25 Tweede jaarlijks onderhoud
- 37 Derde jaarlijks onderhoud
- 49 Vierde jaarlijkse onderhoud
- 60 Eerste vroegtijdige terugname
- 62 Eerste heringebruikname
- 74 Zesde jaarlijks onderhoud
- 85 Definitieve terugname

7 Activiteiten en handelingen voor de ophaling, herconditionering en herinzet van tweedehandsMOHM bij 60-84-jarigen

Activiteit 1: Terugname MOHM

1.1	Telefonisch contact (na eventuele pushmelding) tussen MOHM-gebruiker en/of familie en verstrekker voor afspraak ophalen MOHM
1.2a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
1.2b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
1.2c	Ophalen MOHM bij gebruiker
1.3	Evaluatie herconditionering al dan niet mogelijk

Activiteit 2: Herconditionering MOHM

2.4a	Herconditionering niet mogelijk: recycleren
2.4b	Herconditionering mogelijk: reinigen
2.4c	Herconditionering mogelijk: vervangen onderdelen
2.5	Fysiek in voorraad opnemen geherconditioneerd MOHM
2.6	Behandelen van de nodige documenten en digitaal verwerken

Activiteit 3: Ingebruikname tweedehandsMOHM

3.1a	Fysiek contact tussen MOHM-gebruiker (en familie) en verstrekker in winkel eerste uitleg + toelichting benodigde documenten
3.1b	Telefonisch contact/contact via social media/contact via mail tussen MOHM-gebruiker (en familie) en verstrekker eerste uitleg + toelichting benodigde documenten
3.2a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
3.2b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
3.2c	Evaluatie thuissituatie + maatname bij gebruiker (met medisch voorschrift)
3.3a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
3.3b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
3.3c	Afleveren en uitleg geven demo
3.3d	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
3.3e	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
3.3f	Ophalen eerste demo
3.4a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
3.4b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
3.4c	Afleveren en uitleg geven tweede demo
3.4d	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
3.4e	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
3.4f	Ophalen tweede demo
3.5a	Behandelen van de nodige documenten en digitaal verwerken in eMOHM (medisch voorschrift, aanvraag ziekenfonds, motiveringsrapport, rolstoeladviesrapport, testrapport, ...)
3.5b	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
3.5c	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
3.5d	Behandelen (en eventueel meteen terug meenemen) foutieve documenten (bij onduidelijke handtekening, foutieve layout, ...) bij gebruiker
3.5e	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
3.5f	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
3.5g	Ophalen verbeterde documenten (bij onduidelijke handtekening, foutieve layout, ...) bij gebruiker
3.5h	Behandelen van de verbeterde documenten en digitaal verwerken in eMOHM (medisch voorschrift, aanvraag ziekenfonds, motiveringsrapport, rolstoeladviesrapport, testrapport, ...)
3.6	Montage MOHM (inclusief aanpassing zitbreedte, -hoogte, ...)
3.7a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
3.7b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
3.7c	Afleveren MOHM bij gebruiker + opmaatstelling en toelichting MOHM aan gebruiker (en familie)

3.8a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
3.8b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
3.8c	Uitvoeren van extra opmaatstelling of toevoegen aanpassingen
3.9a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
3.9b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
3.9c	Uitvoeren van extra opmaatstelling of toevoegen aanpassingen
3.10	Behandelen contract + verwerken in eMOHM

Activiteit 4: Recyclage MOHM

4.1	Telefonisch contact (na eventuele pushmelding) tussen MOHM-gebruiker en/of familie en verstrekker voor afspraak ophalen MOHM
4.2a	Transport naar 1 gebruiker (verplaatsing heen en terug)
4.2b	Transport naar meerdere gebruikers via 1 route (verplaatsing heen en terug)
4.2c	Ophalen MOHM bij gebruiker
4.3	Behandelen van de nodige documenten en digitaal verwerken
4.4a	Schenken MOHM aan goed doel
4.4b	Recycleren MOHM

